

K 89. 796
3

Ֆ. ՆՅՈՒՅՆԺԵ
Ֆ. ԺՄՆԺՈՆ

Գոմարտ միտման

Գործարարական շուկան

ԲԱՆԱԳՆՈՒՄ

796.33

ბ. ვაიჭაია, ბ. ქოჩია

ბრძოლა
ქვეყნებისათვის

K 89.446

საქართველოს სსრ
საბავშვო და ახალგაზრდობის ლიტერატურის
სახელმწიფო გამომცემლობა
«ნაკადული»
19 თბილისი 60

ბ. ქორქია

მსოფლიო პირველობა
ფეხბურთში

თამაში, რომელიც ყველას უყვარს

ფეხბურთის მოყვარულს დიდი ხანია მოებზრდა ეურნალისტთა დაუსრულებელი იგავეები იმის შესახებ, რომ ფეხბურთი დღეს სპორტის ყველაზე პოპულარული სახეობაა მთელს ქვეყანაზე, რომ მის მოტრფიალეთა რიცხვი უკვე ვეღარ ეტევა ვერავითარ სტატისტიკურ ჩარჩოებში და რომ ფეხბურთს თამაშობს თითქმის ყველა — ახლადფეხადგმული ბავშვებიც, რომლებიც თავიანთ პირველ პენალტს ჯერ კიდევ ლოგინში სწავლობენ და მთლად გათეთრებული მოხუცებიც, რომლებიც ჩამტვრეული ფანჯრისათვის კი არ უჯავრდებიან პატარებს, არამედ იმიტომ, რომ დარტყმა არ იყო ზუსტი და მარჯვე. ჯანდაბასაც წაუღია ფანჯარაც და ეზოში ახლადგაფენილი სარეცხიც. მთავარია დარტყმა იყოს უშეცდომო და ლამაზი.

ფეხბურთს აქვს განუმეორებელი სილამაზე, ტემბერამენტი და მიმზიდველობა, რომელიც ხიბლავს და აჯადოებს ყველას: დიდსაც და პატარასაც, ქალსაც და კაცსაც.

გულშემატკივარმა ყველაფერი ზედმიწევნით კარგად იცის: ვინ, სად და როგორ თამაშობს, როდის და რა მოხდა — რომელ წუთზე და რა ვითარებაში. სტადიონის ტრიბუნების მუდმივი ბინადარნი დაწვრილებით მოგიყვებიან სულ მცირე დეტალებსაც კი ნანახი თუ ყურმოკრული საფეხბურთო ბრძოლებიდან. მოგიყვებიან მთელი გატაცებით, პოეტურობითა და შელამაზებით.

კიდევ მეტიც. ის გულშემატკივარი რა გულშემატკივარია, თუ წინასწარ არ განჰვრიტა მომავალი მატჩის შედეგი და დაბეჯითებით, ხელების გაცხარებული ქნევით არ დაგიმტკიცებინა რამდენიმე დღით ადრე, თუ ვინ ვის მოუგებს და რა ანგარიშით.

მაგრამ ერთი რამაა ჯერჯერობით დაუდგენელი და გაურკვეველი ფეხბურთის ისტორიოგრაფთა სამარცხვინოდ. დღემდე არა-

ვინ იცის დანაშაულებით და დასაბუთებულად: სად და როდის წარმოიშვა ეს თამაში, ვინ იყვნენ ის პირველი ადამიანები, რომლებმაც შორეულ შთამომავლობას ფეხბურთი უანდერძეს.

მსგავსად იმ შვიდი ქალაქისა, რომლებიც საუკუნეთა მანძილზე თავდავიწყებამდე დაგობდნენ ჰომეროსის სამშობლო მე ვარო, დღესაც მრავალი ქვეყანა ჩემულობს, პირველად ჩემი ტერიტორიის მწვანე მინდორზე გაჰკრეს ბურთს ფეხი და სწორედ აქ იშვაო გულშემატკივართა საერთაშორისო ესპერანტო: გოლი!

ყოველ მოდევს არქივის მიუვალი ცხრაკლიტულიდან სათუთად ამოაქვს საუკუნეთა სიმძიმით დაფერფლილი და გაცრეცილი საბუთი. რომელიც უტყუარად ლაღადებს იმის შესახებ, რომ ოდესღაც, ასეული წლების წინ, ამ ქვეყანაში თამაშობდნენ ფეხბურთს ან რაიმე მია მსგავს თამაშს. ასეთი საბუთები უხვადა აქვთ ბრიტანელებს, იტალიელებს, ფრანგებს, ესპანელებს... არც ერთ მათგანში არ შეიძლება ექვის შეტანა, მაგრამ არც აღმოსავლეთის ქვეყნების საბუთებია ნაყალბევი, სადაც თითქმის უხსოვარი დროიდანაა მოხსენებული ბურთის თამაში. მეტად საინტერესო ნახატებს მიაკვლიეს ისტორიკოსებმა ჩინეთში. „დიდი კედლის“ იქით თურმე ორი ათასი წლის წინათ სისტემატურად თამაშობდნენ ბურთს და ამ „კალენდარულ“ მატჩებს აუცილებლად ესწრებოდნენ იმპერატორები; რომლებიც საჩუქრებით აჯილდოებდნენ საუკეთესო მოთამაშეებს. თუ ეს ასეა, პროფესიონალიზმი ფეხბურთში შემოსულა სწორედ იმ ხანებში—20 ასეული წლის წინათ.

ბურთის თამაში ხშირადაა მოხსენებული რუსულ და ქართულ ლიტერატურაშიც. უკვდავ „ვეფხისტყაოსანში“ და სხვა ნაწარმოებებში ნახსენებია თამაში ბურთით. გარდა ამისა, ჩვენში შემორჩენილია ლელობურთი, რომელსაც განსაკუთრებით დიდი პოპულარობა ჰქონდა დასავლეთ საქართველოში.

მაგრამ თუ ვილაპარაკებთ ე. წ. თანამედროვე ფეხბურთზე, რომელსაც დღევანდელი სახით ვიცნობთ და ვუყურებთ, პრიორიტეტი უნდა უდავოდ მიეცეს ინგლისს, სადაც უკვე რამდენიმე ასეული წლის წინათ თამაშობდნენ ბურთს ორ კარს შორის. ამ თამაშმა შუა საუკუნეებში იმდენად მოიკიდა ფეხი, რომ ნამდვილი ეპიდემიის სახე მიიღო. მეფე ედუარდ II 1313 წელს იძულებული გახდა გამოეცა ედიქტი, რომელიც პატიმრობით ემუქრებოდა ყველას, ვინც მონაწილეობას მიიღებდა ამ „მომაკვდინებელ და სისხლისმღვრელ“ თამაშში. სასტიკ კანონს თავისი საშინელი ანათემა დაუმატა ეპისკოპოსმა სტებმა, ხოლო შემდგომ წლებში მრავალჯერ იქნა დამტკიცებული სხვა მეფეთა მიერ.

ინგლისის ხელისუფალნი იძულებული იყვნენ ამ მკაცრი და კატეგორიული ზომებისათვის მიემართათ იმის გამო, რომ ლონდონის ქუჩებში თურმე ნამდვილი ხელჩართული ბრძოლა იმართებოდა ყოველი თამაშის შემდეგ. ქალაქის ხელოსნები დილიდანვე კეტავდნენ თავიანთ დუქნებს, თავდავიწყებით დასდევდნენ ბურთს, შეჰდევკი ჩხუბობდნენ, ცხვირ-პირს ამტვრევდნენ ერთმანეთს და მთელი კვირაობით სცდებოდნენ საქმეს.

ინგლისური კანონი უაღრესად სასტიკი და შეუწყალი იყო, ხოლო სახელმწიფო ადმინისტრაცია მისი პუნქტუალური შემსრულებელი, ამიტომ იგი გამალეებით დაეძებდა შფოთისთავეებს, მაგრამ ფეხბურთის მოყვარულთა შორეული წინაპრები კერპი და ჯიუტი ხალხი ყოფილა, რომელსაც არც მეფისა ეშინოდა და არც ეპისკოპოსისა სწყამდა. არალეგალური ფეხბურთი განაგრძობდა არსებობას.

ვინ იცის, რამდენჯერ მიმართა ხალხმა მეფეებს პეტიციით მოეხსნათ ეს საშინელი ვეტო, მაგრამ ვადიოდა ათეული წლები, საუკუნეები და ფეხბურთი მაინც აკრძალულ ხილად რჩებოდა ბრიტანეთის კუნძულზე. მხოლოდ 1603 წელს გაუქმდა ულმობელი ედიქტი და ფეხბურთმაც თავი დააღწია კონსპირაციას.

მაგრამ, თუ საერთოდ ბურთით თამაშის ფესვები მოცულია ათასწლეულთა უკუნი სიბნელით და ჯერჯერობით „უთვისტომოდაა“ მიჩნეული, თანამედროვე ფეხბურთს გააჩნია ნამდვილი პასპორტი და მეტრიკა დაბადების ოფიციალური თარიღის აღნიშვნით.

... ეს მოხდა 1863 წლის 21 ოქტომბერს. ლონდონის ლუდბანა „გრედ კუინსტრიტში“ შეიკრიბნენ ქალაქის საფეხბურთო კლუბები: გამგებელნი, რათა ერთხელ და სამუდამოდ შეემუშაებინათ თამაშის წესები და შეექმნათ ფეხბურთის ასოციაცია. მაგრამ ამ კეთილი განზრახვის სიარულეში მოყვანა არც ისე იოლი გამოდგა. იმ დროისათვის ინგლისში ფეხბურთს თამაშობდნენ ყველგან — სკოლებში, კლუბებში, ჯარის ნაწილებში, მაგრამ ვისაც როგორ მოეპრიანებოდა, ერთიანი წესების გარეშე. ყოველ კლუბს თავისი კანონები ჰქონდა, ეს კი დიდ უხერხულობასა და გაუგებრობას, ზოგჯერ სერიოზულ უთანხმოებასაც იწვევდა. ერთიანი საფეხბურთო წესების შემოღება სცადეს ჯერ კიდევ 1830 წელს, მაგრამ ცდა მარცხით დამთავრდა. 1848 წელს შემუშავებულ იქნა ე. წ. „კემბრიჯის წესები“, მაგრამ დიდხანს მანაც ვერ გაძლო.

და აი „გრედ კუინსტრიტში“ შეიკრიბნენ პირველი საფეხბურთო დამფუძნებელი „კონფერენცია“ წევრები, მაგრამ მათს შორისაც აღმოჩნდნენ ოპოზიციონერები, რომლებიც ხმის ჩახლჩამდე

გაპკიოდნენ, რომ ბურთის თამაში საჭიროა არა მარტო ფეხით, არამედ ხელითაც. ფეხბურთის მოწინავეებმა ერთსულოვნად გაილაშქრეს ხელბურთელთა წინააღმდეგ, განდევნეს ისინი ლუდბანიდან და დაწერეს თამაშის 13 პუნქტი, რომლებიც ფაქტიურად დღესაც

ასე თამაშობდნენ ფეხბურთის „მამები“ ბურთს ლონდონის ქუჩებში. თამაშობდნენ მთელი დღე—დილიდან დაღამებამდე.

შეადგენენ ფეხბურთის ძირითად არსს. მართალია, წესებში შემდგომში მრავალი ცვლილება იქნა შეტანილი (1878 წელს მსაჯები შეიარაღდნენ სასტვენით, 1891 წელს ძალაში შევიდა უმაღლესი საფეხბურთო სასჯელი—11-მეტრიანი საჯარიმო და ა. შ.), მაგრამ კოდექსი, რომელიც 26 ოქტომბრის იმ ნისლიან საღამოს იქნა დაწერილი ლონდონში, დღესაც განაგებს ფეხბურთს ჩვენს ცოდვილ პლანეტაზე.

ამ დაკანონებული ფეხბურთის პირველი მასწავლებლები ინგლისელები იყვნენ, რომლებსაც გაპკონდათ იგი ბრიტანეთის კუნძულებს გარეთ და სხვა ქვეყნებშიც წერგავდნენ. გადიოდა წლები და ფეხბურთი სულ უფროდაუფრო ფეხს იკიდებდა ევროპის, სამხრეთ ამერიკის, აზიის, აფრიკის კონტინენტებზე (მხოლოდ ავსტრალია გადაურჩა ამ საყოველთაო ეპიდემიას). ფეხბურთელები უკვე ვეღარ ეტეოდნენ მხოლოდ თავიანთი ქვეყნის ვიწრო ჩარჩოებში, თანდათან მწიფდებოდა საერთაშორისო შეხვედრათა ჩატარე-

ბის საკითხი. ასეთი მატჩები მოეწყო კიდეც ევროპის სხვადასხვა სახელმწიფოთა მონაწილეობით, მაგრამ რაც უფრო იზრდებოდა ურთიერთობანი საფეხბურთო ასპარეზზე, მით უფრო საჭირო ხდებოდა საერთაშორისო ხელმძღვანელი ორგანოს შექმნა, რომელიც უმეთაურებდა და კონტროლს გაუწევდა დიდ საფეხბურთო მოძრაობას.

ასეთი ორგანიზაცია ჩამოყალიბდა 1904 წელს და ეწოდა ფეხბურთის საერთაშორისო ფედერაცია („ფიფა“). ორგანიზაციის პირველი წევრები იყვნენ: ბელგია, დანია, ესპანეთი, საფრანგეთი, შვეიცია, შვეიცარია და ჰოლანდია. შეიძლება ბევრს გაუკვირდეს, რომ ამ სიაში არ ჩანს ინგლისი, მაგრამ ფეხბურთის პირველი მასწავლებლები ჰემზარიტი ბრიტანული ქედმაღლობით იყვნენ განწყობილი თავიანთ მოწაფეთა მიმართ და თავს არ უყადრებდნენ მათ. ამიტომ ისინი საერთაშორისო ფედერაციასაც კადნიერად უყურებდნენ და როგორც მოპრიანებოდათ, ისე იქცეოდნენ—ხან შედიოდნენ მის შემადგენლობაში, ხანაც უკანვე გაჰქონდათ საბუთები.

უკვე მაშინ, 1904 წელს, „ფიფამ“ მიზანშეწონილად სცნო ტურნირის ჩატარება მსოფლიო ჩემპიონის წოდებაზე ყოველ ოთხ წელიწადში ერთხელ (შუალედებში ოლიმპიურ თამაშებს შორის), მაგრამ ამ გადაწყვეტილების სისრულეში მოყვანა მოხერხდა მხოლოდ მეოთხედი საუკუნის შემდეგ. 25 წლის განმავლობაში სეიფში იყო ჩაკეტილი დადგენილება ჩემპიონატის შესახებ და ამ ხნის მანძილზე მსოფლიო ფეხბურთი ფაქტიურად „ობლად“ იყო დარჩენილი—ჩემპიონის გარეშე.

რა იყო „ფიფას“ ასეთი ბიუროკრატიების მიზეზი? საქმე იმაშია, რომ მსოფლიო ჩემპიონატების ორგანიზაცია დაკავშირებულია საფეხბურთო პროფესიონალიზმის უაღრესად ფართო გავრცელებასთან. ოლიმპიურ საფეხბურთო ტურნირებს (1908 წლიდან) დასაწყისში მსოფლიო პირველობის მნიშვნელობა ჰქონდა და აკმაყოფილებდა კიდეც „დიდი ფეხბურთის“ მოთხოვნებს, მაგრამ პროფესიულმა ფეხბურთმა, რომელიც ინგლისში იშვა გასული საუკუნის დამლევს, გადაინაცვლა ევროპისა და სამხრეთ ამერიკის მრავალ სახელმწიფოში და წამყვან ძალად იქცა. სანამ საზღვარი სამოყვარულო სპორტსა და პროფესიონალიზმს შორის აშკარა და გარკვეული იყო, ოლიმპიური ტურნირის გარშემო არც დაფა წარმოებდა, არც გაუგებრობას ჰქონდა ადგილი. მაგრამ ოციან წლებში ფეხბურთი თითქმის ყველგან პროფესიონალიზმის ლიანდაგებზე გადავიდა, თანაც ბევრ ქვეყანაში მან მიიღო ე. წ. „მალული პროფესიონალიზმის“ სახე (ფეხბურთელები ფორმალურად მოყვარულე-

ბად ითვლებოდნენ, სინამდვილეში კი დიდ თანხას ღებულობდნენ კლუბის ხელმძღვანელობისაგან), ადგილი ჰქონდა ათასგვარ მამკინას ციასა და ხრიკებს. ბოლოსდაბოლოს „ფიფა“ იძულებული გახდა დათმობაზე წასულიყო და მოეწყო მსოფლიო პირველობა, სადაც თანაბარი უფლებით შეედგოთ მონაწილეობა პროფესიონალებსაც და მოყვარულებსაც. მაგრამ მაშინვე იქნა დაწესებული შეზღუდვა: ეროვნული ნაკრების შემადგენლობაში არ შეიძლებოდა სხვა სახელმწიფოს ქვეშევრდომთა შეყვანა.

როგორც ცნობილია, ოლიმპიური სამოყვარულო სტატუსტი გამორიცხავს თამაშებში პროფესიონალთა მონაწილეობის ყოველგვარ შესაძლებლობას, ე. ი. იმ სახელმწიფოებს, სადაც პროფესიონალიზმი იყო დაწესებული, საშუალება არა ჰქონდათ გამოეყვანათ თავიანთი უძლიერესი გუნდები, ხოლო მართო მოყვარულთა ძალებით მონაწილეობას კი არც აზრი ჰქონდა, არც ინტერესი.

ამიტომ მსოფლიო ჩემპიონატის მომხრენი დაჟინებით ამტკიცებდნენ, რომ მხოლოდ ამ შეჯიბრებაში შეიძლება ზუსტად განისაზღვროს ნამდვილი საფეხბურთო იერარქია, მოხდეს ეროვნული ნაკრები გუნდების ქეშმარიტი კლასიფიკაცია. მართლაც, ოლიმპიური თამაშები ვერ გამოხატავდნენ საფეხბურთო ძალთა ნამდვილ შეფარდებას საერთაშორისო სარბიელზე, ვინაიდან ეს იყო პირველობა, სადაც მონაწილეობდნენ მხოლოდ „მეორე ნომრები“, უძლიერესნი კი განზე რჩებოდნენ.

„ფიფას“ 1904 წლის გადაწყვეტილებების მიმდევარნი მოითხოვდნენ შემდეგს: თავი რომ დავანებოთ ეროვნული პრესტიჟის საქმესაც კი და საკითხს წმინდა სპორტული თვალსაზრისით მიეუდგეთ, მსოფლიო ჩემპიონატი პროფესიონალთა მონაწილეობით ხელს შეუწყობს ფეხბურთის განვითარებას როგორც ნაციონალური, ისე ინტერნაციონალური მასშტაბით და ბრძოლაც უძლიერესის სახელისათვის უფრო დაძაბული იქნებაო.

ერთი სიტყვით, ფეხბურთში მსოფლიო პირველობის ჩატარება აუცილებლობად იქცა და ეს საკითხი საბოლოოდ გადაწყდა 1928 წელს, „ფიფას“ მორიგ კონგრესზე, ამსტერდამში. კონგრესმა დაადგინა: პირველი მსოფლიო ჩემპიონატი მოეწყოს 1930 წელს ურუგვაიში.

შეჯიბრებას პირველად ეწოდა „მსოფლიოს თასი“, შემდეგ მას დაარქვეს „ეიულ რიმეს თასი“ (ეიულ რიმე დიდხანს იმყოფებოდა „ფიფას“ პრეზიდენტის პოსტზე), შემდეგ ეს ორივე სახელი შეაერთეს და გათამაშებას დაარქვეს „მსოფლიოს პირველობა—ეიულ რიმეს თასი“.

ისეთი მასშტაბის შეჯიბრების მოწყობა, როგორცაა მსიაფ-
 ლიო პირველობა ფეხბურთში, უაღრესად რთული საქმეა. შეჯიბრე-
 ბის ვადები, ქვეყანა, სადაც უნდა ჩატარდეს იგი, გათამაშების
 ფორმა—ყველაფერი ეს უნდა ზედმიწევნით იქნას გათვალისწინებუ-
 ლი, აწონდაწონილი და გააზრებული, რათა ყველა მონაწილე,
 შეძლებისდაგვარად, თანაბარ პირობებში იმყოფებოდეს. რა თქმა
 უნდა, ამ რთული საკითხის იდეალური გადაწყვეტა ალბათ არასო-
 დეს მოხერხდება, ვინაიდან განსხვავება ჩვენი პლანეტის სხვადასხვა
 მხარეებს შორის დიდია: ერთ ქვეყანაში ეროვნული ჩემპიონატი
 მხოლოდ იწყება, მეორეში კი იგი დიდი ხნის დამთავრებულია,
 ერთდამივე დროს ერთგან პაპანაქება ზაფხულია, ხოლო მეორეგან
 საფეხბურთო მინდვრებზე მუხლამდე თოვლი დევს.

კატეგორიულად იქნა უარყოფილი ე. წ. წმინდა ოლიმპიური
 სისტემა და შეჯიბრებას მიეცა ხასიათი, რომელიც შეიცავს რო-
 გორც წრიული, ისე გამოთიშვითი სისტემის ელემენტებს. ესაა ის
 „შერეული სისტემა“, რომელიც სხვადასხვა ვარიანტით დღემდე
 შემორჩა გათამაშებას.

ურუგვაი, 1930 წელი...

ევროპა თუ ამერიკა? ამ ლოზუნგით წარიმართა დავა პირველი მსოფლიო ჩემპიონატის ორგანიზაციის გარშემო და ბოლოს მან ნამდვილი ხელჩართული ბრძოლის ხასიათი მიიღო.

იმ დროს ევროპა საყოველთაოდ აღიარებული იყო წამყვან „საფეხბურთო კონტინენტად“, სამხრეთ ამერიკაში კი იგი მხოლოდ იდგამდა ფეხს, თუმცა ურუგვაელებმა უკვე ამ დასაწყისშივე მიაღწიეს მეტად სერიოზულ წარმატებას და 1924 და 1928 წლების ოლიმპიურ თამაშებში ზედიზედ მოიპოვეს ჩემპიონობა. ევროპაში სკეპტიკურად უყურებდნენ ურუგვაელთა ოქროს მედლებს და ლათინური ამერიკის ორივე ეს გამარჯვება შემთხვევით მოვლენად მიაჩნდათ, მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩებოდა—ისინი ჩემპიონები იყვნენ.

როგორც კი ოფიციალურად იქნა გამოცხადებული ფეხბურთის საერთაშორისო ფედერაციის გადაწყვეტილება მსოფლიო ჩემპიონატის ურუგვაიში ჩატარების შესახებ, ევროპას მძლავრი პროტესტის ტალღა მოედო. ნაწყენი ევროპელები ამტკიცებდნენ, რომ ურუგვაი მზად არაა ასეთი შეჯიბრების ჩასატარებლად, რომ ტურნირის მოწყობა სამხრეთ ამერიკაში ნიშნავს ევროპის სახელმწიფოთა გუნდების წინასწარ განწირვას მარცხისათვის, ვინაიდან უკვე მაშინ საქვეყნოდ იყო ცნობილი, რომ თამაში ოკეანეს გადაღმა, იქაური აუდიტორიის წინაშე მეტისმეტად ძნელი საქმეა.

თუ საერთოდ შეიძლება ფეხბურთის დაყოფა კონტინენტების მიხედვით, ევროპულ და სამხრეთამერიკულ ფეხბურთს შორის შესამჩნევი განსხვავება არსებობს. როცა ვლადპარაკობთ ოკეანეს გადა-

ლმა ფეხბურთზე, მხედველობაში ძირითადად გვაქვს ბრაზილია, არგენტინა, ურუგვაი, პარაგვაი, პერუ და ჩილი.

1924 წლამდე ფეხბურთი სამხრეთ ამერიკაში თავისებური გზით ვითარდებოდა. როგორც საკლუბო, ისე ეროვნულ ნაკრებ გუნდებს არა ჰქონდათ ევროპის კლუბებთან შეხვედრების გამოცდილება, სადაც იმ დროისათვის უკვე საბოლოოდ ჩამოყალიბდა ის ფეხბურთი, რომელსაც ჩვენ ახლა ვიცნობთ, ისეთი დამახასიათებელი თვისებებით, როგორიცაა კოლექტივიზმი, მტკიცე ტაქტიკური სქემა, პოზიციური თამაში და ა. შ. სამხრეთ ამერიკაში ფეხბურთი სულ სხვა გზით მიდიოდა: იქ ფეხბურთს თავიდანვე სანახაობითი ხასიათი მიეცა და ფართო მასების გასართობად იქცა. ათეული ათასობით მაყურებელი სტადიონის ტრიბუნებიდან გამაყრუებელი ყვირით მოითხოვდა გოლებს, მოითხოვდა ლამაზ თამაშს, უმაღლეს ინდივიდუალურ ოსტატობას, „ტრიუკებს“, ეფექტებს.

სამხრეთ ამერიკის ქვეყნების მაყურებელი ვერ იტანს დუნე, უინტერესო ფეხბურთს, იგი არ აპატიებს შეცდომას ფეხბურთელს. ყველა ის ანეგდოტი და კარიკატურა, რომლებიც აქაური ტრიბუნების ბინადართ შეეხება, სინამდვილიდანაა აღებული. არგენტინის, ბრაზილიის, ურუგვაისა და სხვა ქვეყნების სტადიონებზე ტრიბუნები მოედნიდან გამოყოფილია მავთულხლართითა და წყლით სავსე ღრმა ორმოთი, დიდ მატჩებზე სისტემატურად შორიგეობენ პოლიციელთა და რეგულარული ჯარების შეიარაღებული ნაწილები, 90 წუთის განმავლობაში ტრიბუნებიდან მოისმის საშინელი ღრინა-ცელი, მოდის ბოთლებისა და ქვის სეტყვა და თავდავიწყებამდე მისულნი აქვე სცილიან თავიანთ კოლტებს. ყველაფერი ეს აქ ნორმალური მოვლენაა. ყოველ კლუბს თავისი ქლმაგები ჰყავს და ისინი მატჩის დროს სხვადასხვა ტრიბუნებზე სხედან. ვაი მას, ვინც შეცდება და მოწინააღმდეგის ბანაკში აღმოჩნდება! მაგრამ ასეთ მიაშიტს აქ ვერ ნახავთ, ისევე, როგორც ვერ ნახავთ ნეიტრალურ მაყურებელსაც.

როგორც წესი, ფეხბურთელები და მსაჯები მინდორზე გამოდიან საგანგებო მიწისქვეშა გვირაბიდან, რათა მათი კავშირი მაყურებლებთან ნაკლები იყოს. მაგრამ გვირაბების, ორმოებისა და მავთულხლართების მთელი ეს კომპლექსიც კი ზოგჯერ უძლურია მაყურებელთა მძლავრი შეტევის წინაშე. ხელჩართულ ბრძოლას ხშირად თვით ფეხბურთელები იწყებენ მინდორზე, მათ მხარს უჭერენ ტრიბუნებიდან გადმოცვენილ გულშემმატკივართა „ლეგიონები“ და მაშინ საქმეში ერევა პოლიცია, ჯარი, მეხანძრეები...

მაგრამ არავითარ შემთხვევაში სწორი არ იქნებოდა მხოლოდ

ამ მიმართებით გაგვეხილა სამხრეთამერიკული ფეხბურთი. ბოლოს-
დაბოლოს გულშემატკივართა მთელი ეს ექსპანსიური არმია მოითხოვს
ხოვს ნამდვილ ფეხბურთს, ლამაზ თამაშს, საინტერესო ბრძოლას,
სანახაობას, რომელზეც მერე შეიძლება ერთი კვირა ილაპარაკო.
სწორედ ამიტომია, რომ აქაურმა ფეხბურთმა მიაღწია განვითარე-
ბის ესოდენ მაღალ ინდივიდუალურ კლასს.

ურუგვაის ხელისუფლებამ ყველა ზომას მიმართა, რათა შეენარ-
ჩუნებინა პირველი საფეხბურთო ჩემპიონატის ჩატარების უფლება.
დიდი ხმაურით იქნა მიღებული დადგენილება, რომ ევროპის გუნ-
დებს ყოველგვარი შეღავათი მიეცემოდათ მგზავრობისა და დაბინა-
ვებისას, სახელმწიფო ხაზინა ფულს არ იშურებდა ფართო აგიტა-
ციისათვის.

ურუგვაელებს ერთი მეტად ავტორიტეტული საბუთი ჰქონდათ,
რათა ხელიდან არ გაეშვათ ჩემპიონატის ორგანიზატორობა: სწო-
რედ 1930 წელს შესრულდა მათი ეროვნული დამოუკიდებლობის
100 წლისთავი და ამ საიუბილეო დღესასწაულს ასეთი შეჯიბრება,
რასაკვირველია, საგანგებო ელფერს მისცემდა.

მონტევიდეოში ჩამოვიდნენ ცამეტი სახელმწიფოს გუნდები,
რომელთა შორის დიდი უმრავლესობა—ცხრა—ამერიკიდან იყო და
მხოლოდ ოთხი—ევროპიდან (საფრანგეთი, იუგოსლავია, ბელგია,
რუმინეთი). საინტერესოა აღინიშნოს, რომ პირველი ვათამაშება
(ისევე, როგორც ორი უკანასკნელი) ჩატარდა შერეული სისტემით:
ქვეჯგუფებში მატჩები მიმდინარეობდა წრიული წესით, ხოლო შემ-
დგომ—გამოთიშვით.

პირველ ჯგუფში ევროპელთაგან იბრძოდნენ ფრანგი ფეხბურ-
თელები და თუმცა მათ დამარცხება განიცადეს საყოველთაოდ
აღიარებულ ფავორიტთან—არგენტინის გუნდთან, ამ უკანასკნელ
დიდად გაუჭირდა ერთადერთი ბურთის გატანა, რომელმაც მას
გამარჯვება მოუტანა. გამარჯვება მაინც გამარჯვებაა და არგენტი-
ნელებმა შემდგომში იოლად გაიკაფეს ვა ფინალური ჯგუფისაკენ
(3:1 ჩილისთან და 6:3 მექსიკასთან).

ერთადერთი გუნდი, რომელმაც ასე თუ ისე დაიცვა ევროპუ-
ლი ფეხბურთის პრესტიჟი, ეს იყო იუგოსლავია. იუგოსლაველებმა
მაყურებელთა აუწერელი ღრიანცელის ქვეშ დაამარცხეს ჩემპიო-
ნობის ერთ-ერთი პრეტენდენტი—ბრაზილია (2:1), შემდეგ დამა-
ჯერებლად მოუგეს ბოლივიას (4:0) და მიიღეს ფინალისტის პას-
პორტი.

მესამე ჯგუფში ყველაფერი მოხდა ისე, როგორც წინასწარ
იყო „დაგეგმილი“—ურუგვაელებმა ყოველგვარ გართულებათა

გარეშე მწყობრიდან გამოიყვანეს რუმინეთისა და პერუს გუნდები და „ზემდგომ ინსტანციაში“ მოკალათდნენ.

მეორე ნახევარფინალისტი—ამერიკის შეერთებული შტატების გუნდი, ვათამაშების ერთ-ერთ მთავარ მოულოდნელობას წარმოადგენდა. ვინ მოელოდა, რომ ამერიკელები, რომლებმაც ხეირიანად არც იცოდნენ ფეხბურთის თამაში, უძლიერესთა შორის აღმოჩნდებოდნენ, მაგრამ აშშ-ს საფეხბურთო გავრთიანებამ ასეთ უბრალო ხრიკს მიმართა: მან გუნდი დააკომპლექტა ამერიკული ქვეშევრდომობის მქონე ინგლისელი პროფესიონალებისაგან და ამ გუნდმა ერთნაირი ანგარიშით—3:0 მოუგო ბელგიისა და პარაგვაის კოლექტივებს.

ის, რაც იუგოსლაველებმა და ამერიკელებმა ქვეჯგუფებში მოიპოვეს, ნახევარფინალურ მატჩებში ერთი ხელის მოსმით წყალში გადაიყარა. ძალთა შეფარდება ნათელი შეიქნა დასაწყისიდანვე და ორივე შეხვედრაში ფიქსირებულ იქნაწერთნაირი ანგარიში—6:1. ურუგვაიმ მოუგო იუგოსლავიას, ხოლო არგენტინამ—აშშ-ს.

ასი ათასი მაყურებელი ესწრებოდა ჩემპიონატის ფინალს ურუგვაისა და არგენტინას შორის მონტევიდეოს უდიდეს სტადიონზე. ამ დღეს ურუგვაის დედაქალაქის მოსახლეობა ცხოვრობდა ერთადერთი მოლოდინით—როგორ გათავდებოდა მატჩი მათს სტადიონზე, საიდანაც 90 წუთის განმავლობაში განუწყვეტელი ხმაური ისმოდა.

პირველ ტაიმში უპირატესობა არგენტინელთა მხარეს იყო. მართალია, ანგარიში გახსნა ურუგვაელმა დარაემ, მაგრამ სულ მალე ვარალიმ და სტაბილემ წინ გაიყვანეს თავიანთი გუნდი, ანგარიში გახდა 2:1.

შესვენების შემდეგ, როგორც მაშინდელი გაზეთები წერდნენ, ურუგვაელებმა ისეთი ტემპი შესთავაზეს მოწინააღმდეგეს, რომ „...არ ჩანდა არც ბურთი, არც მოთამაშეები“. დაიწყო არგენტინელთა ნამდვილი განადგურება. ჯერ სეამ გაათანაბრა ანგარიში, ხოლო შემდეგ კასტრიმ და ირარტემ კიდევ თითო ბურთი გაიტანეს და ურუგვაის ნაკრებმა ფინალი მოიგო ანგარიშით 4:2.

ურუგვაელ ფეხბურთელთა გამარჯვებამ ეროვნული ზვიმის სახე მიიღო. საინტერესოა ასეთი დეტალი: ფინალური მატჩის დღეს მიმდინარეობდა ურუგვაის პარლამენტის სხდომა. მაგრამ პარლამენტის წევრთა აზრი და გონება სტადიონს დასტრიალებდა თავს, საიდანაც ყოველ 10 წუთში ერთხელ მოჰქონდათ ცხელ-ცხელი ამბები. როგორც კი დამთავრდა მატჩი, პარლამენტმა შეწყვიტა მუშაობა და დეპუტატები სრული შემადგენლობით ვაეიმართნენ სტადიონზე.

რათა ზედ „ბრძოლის ველზე“ მიელოცათ თავიანთი ფეხბურთელე-ბისათვის ბრწყინვალე გამარჯვება.

ამავე დროს სულ სხვა სურათი და განწყობილება სუფევდა ბუენოს-აირესში. დედაქალაქი ძაძებით შეიმოსა. არგენტინელებმა სხვა რომ ველარაფერი მოახერხეს, თავიანთი მწუხარება საბოლოოდ იმით გაიქარვეს, რომ გამოცვიდნენ ქუჩებში და არგენტინაში ბინადარ ურუგვაელებს გაუსწორდნენ.

მღელვარება კარგა ხანს არ დამცხრალა. არგენტინისა და ურუგვაის საფეხბურთო კავშირები დიდხანს დავობდნენ ფინალური მატჩის გარშემო. არგენტინელები ამტკიცებდნენ, რომ მატჩი არანორმალურ, უთანაბრო პირობებში ჩატარდა და მასპინძლებმა უსინდისოდ მოიგეს იგი, ხოლო ურუგვაელები, რომლებსაც თავი უკვე ქულში ჰქონდათ, განზრახ ალიზიანებდნენ მოწინააღმდეგეებს, რომ მუშტის ქნევა ჩხუბის შემდეგ სისულელეა და მათთვის უმჯობესია მოიცადონ კიდევ ცოტა ხანს—ოთხ წელიწადს, რათა კვლავ დარწმუნდნენ, რომ... ურუგვაი არგენტინაზე ძლიერია. ორივე ქვეყნის გაზეთები კიდევ უფრო აღვივებდნენ ამ უთანხმოებას და საკმე იქამდე მივიდა, რომ არგენტინის და ურუგვაის საფეხბურთო კავშირებმა გაწყვიტეს ერთმანეთთან დიპლომატიური ურთიერთობა.

ასე მოიპოვა სამხრეთ ამერიკის პატარა სახელმწიფომ—ურუგვაიმ მსოფლიო ჩემპიონის გვირგვინი. აჟიოტაჟი, რომელიც თან ახლდა ამ შეჯიბრებას, დამახასიათებელია მაშინდელი პერიოდის ბურჟუაზიული ფეხბურთისათვის, რომლის დევიზიც ასეთი იყო: „გამარჯვების მისაღწევად ყოველგვარი საშუალება კარგია“.

ეს განსაკუთრებით ცხადი შეიქნა მომდევნო მსოფლიო ჩემპიონატში, რომელიც 1934 წელს გაიმართა იტალიაში.

К 89.446
3

იტალია, 1934 წელი...

არჩევანი იტალიაზე მიდგა იმის გამო, რომ ამ ქვეყნის სპორტის მესვეურებმა ყოველი ღონე იხმარეს, რათა ტურნირის მომწყობთა უფლება მოეპოვებინათ. აქაურ ქალაქებში უკვე არსებობდა დიდი სტადიონები და იტალიის საფეხბურთო ფედერაცია სრულ გარანტიას იძლეოდა, რომ შეჯიბრების ნორმალურად ჩატარებას ხელს არაფერი შეუშლიდა.

მაგრამ იტალიური ფეხბურთის ხელმძღვანელობამ თავისი სიტყვა შეასრულა მხოლოდ სანახევროდ. ის პუნქტები, რომლებიც შეეხებოდა გუნდების მიღება-დაბინავებას, კვებას, ხარჯებს, მგზავრობას და ა. შ. მთლიანად იქნა განადღებული, ხოლო რაც შეეხება შეჯიბრების ნორმალურად ჩატარებას და საერთოდ — ობიექტურობას, აქ კი...

„ძნელად, რომ სპორტის ისტორიაში მოიძებნოს მეორე მაგალითი, თუ როგორ შეიძლება გამოყენებულ იქნას ძლიერის უფლებები, — წერდა ერთ-ერთი იმდროინდელი გაზეთი, — მაგრამ სიმართლე არ იქნებოდა გვეთქვა, რომ იტალიის გუნდს „სკვარდა აძურას“ („ცისფერი გუნდი“) არ შეეძლო პირველობის მოგება. ნორმალურ პირობებში, კეთილსინდისიერი მსაჯების არბიტრობით, ნეიტრალურ მინდორზე, თავშეკავებული მაყურებლების თანდასწრებით „სკვარდა აძურას“ სერიოზული შანსები ჰქონდა მოეპოვებინა ეს ტიტული, მაგრამ ამ შემთხვევაში ყველაფერი ისე იყო მოწყობილი, რომ იტალიელებს არაფრით არ შეეძლოთ მისი წაგება“...

ინტერესი მეორე მსოფლიო ჩემპიონატისადმი პირველთან შედარებით ვაცილებით გაიზარდა და მასში მონაწილეობის სურვილი უკვე 33-მა სახელმწიფომ განაცხადა. მაგრამ ამჯერად მას

აშკარად „ევროპული“ ხასიათი ჰქონდა, ვინაიდან ამერიკელებმა ნაკლები ენთუზიაზმი გამოიჩინეს იტალიაში გამგზავრების მიმართ. კერძოდ, მონაწილეთა შორის არ ჩანდა 1930 წლის მსოფლიო ჩემპიონი—ურუგვაი.

ურუგვაელებს კარვად ახსოვდათ ის ბოიკოტი, რომელიც მათ 4 წლის წინ გამოუცხადა ევროპამ და სამაგიერო „გაფიციციუ“ უპასუხეს (თუმცა „ბოროტი ენები“ ამბობდნენ, რომ ურუგვაის უბრალოდ ეშინოდა ბრძოლის ველზე არ წაეგო თავისი უმაღლესი ტიტული და ამიტომ ამჯობინა „დიპლომატიურად“ გამოტხოვებოდაო მას). ამას გარდა, ბრაზილიამ და არგენტინამ იტალიაში გამოგზავნეს მეორეხარისხოვანი სამოყვარულო ფეხბურთელები და ევროპას „გასაწიწკნად“ შეატოვეს ჩილისა და პერუს გუნდები.

მაგრამ მეორე ჩემპიონატის მონაწილეთა შორის მაინც იხილეს ისინი, ვინც გამარჯვების კვარცხლბეკზე იდგა მონტევიდეოში. იმდროინდელი ფეხბურთის კორიფეები მონტი, ორსი, გუაიტო და ფერარი 1930 წელს თამაშობდნენ ურუგვაისა და არგენტინის გუნდებში, ხოლო 1934 წელს სამხრეთ ამერიკის სხვა გამოჩენილ ფეხბურთელებთან ერთად მათ თავი ამოყვეს იტალიის ნაკრებში, ამასთან არ დარღვეულა სავალდებულო პირობა, რომელიც კრძალავს სხვა ეროვნების ფეხბურთელთა შეყვანას გუნდში. საფეხბურთო ფედერაციებმა იმ დროისათვის უკვე ისწავლეს სხვადასხვა ხრიკებით უცხოელთა გაფორმება საკუთარ ქვეშევრდომებად და სამხრეთ ამერიკელთა „გაიტალიელება“ დიდ სიძნელეს არ წარმოადგენდა.

შესარჩევი მატჩების შემდეგ გამოვლინდა ფინალური ჯგუფის 16 მონაწილე, რომელთა შორის გადამწყვეტი შეხვედრები მიმდინარეობდა ოლიმპიური სისტემით. უკვე პირველი შეხვედრებიდან მოხდა არაევროპელთა გამოთიშვა ტურნირიდან (იტალია-აშშ—7:1, ესპანეთი-ბრაზილია—3:1, შვეიცია-არგენტინა—3:2, უნგრეთი-ეგვიპტე—4:2).

პირველი მატჩი, რომელმაც გულშემატკივართა ნამდვილი ინტერესი გამოიწვია, იყო იტალია-ესპანეთის შეხვედრა. საერთო აღიარებით, პირველ თამაშში უპირატესობა ძირითადად ესპანელებს ჰქონდათ, რომელთა შორის გამოირჩეოდნენ მატჩის გმირები მეკარე ზამორა და მცველი კინონესი. მსოფლიოში უძლიერესი მეკარე—რიკარდო ზამორა—14 წლის განმავლობაში ერთგულად ედგა სადარაჯოზე თავის გუნდს და ამჯერადაც ბრწყინვალედ ებრძოდა მოწინააღმდეგე ფორვარდებს, სადაც „ცეცხლითა და მახვილით“ მძვინვარებდა მონტი. „პამპასების კამეჩი“, როგორც მას უწოდებდნენ, ამ დღეს „ფორმაში“ იყო: მან 4 ესპანელი ფეხ-

ბურთელი გამოიყვანა მწყობრიდან, მათ შორის ზამორაც. იტალიელთა დამარცხება თითქოს გარდუვალი იყო, მაგრამ ისინი მსაჯმა, რომელმაც თამაშვარე მდგომარეობიდან გატანილი ბურთი ჩათვალა და გადათამაშების უფლებაც აჩუქა მათ.

მეორე დღეს ესპანეთის გუნდში არ თამაშობდნენ არც ზამორა, არც კინონესი, არც ოთხი სხვა ძირითადი მოთამაშე და მიუხედავად ამისა, იტალიელებმა გაჭირვებით მიაღწიეს გამარჯვებას მინიმალური ანგარიშით 1:0.

იტალიელებს მძიმე და სერიოზული მატჩი ჰქონდათ წინ ავსტრიის ნაკრებთან. მართალია, ეს არ იყო 30-ანი წლების განთქმული „გუნდერთიმი“ („საოცარი გუნდი“), რომელსაც ალტაცებაში მოჰყავდა მაყურებელი თავისი ტექნიკით, მაგრამ ავსტრიელები იმ დროისათვისაც შუა ევროპული ფეხბურთის საუკეთესო წარმომადგენლებად და ჩემპიონობის ერთ-ერთ უმთავრეს პრეტენდენტებად ითვლებოდნენ.

ეს იყო მეტად დაძაბული შეხვედრა. სპეციალისტების აზრით, მისი ბედი გადაწყვიტა იტალიელი ფორვარდების სისწრაფემ და ენერგიულობამ, რომლებმაც ბოლოსდაბოლოს გატეხეს მოწინააღმდეგე დაცვის შეუპოვარი თავგამოდება და ერთადერთი გადამწყვეტი ბურთი გაიტანეს მათს კარში.

ასე სკანდალურად და აუწყრელი შოკინიზმის ვითარებაში მიიკვლევდა გზას ფინალისაკენ იტალიელთა „ცისფერი გუნდი“. რაც შეეხება მეორე ფინალისტს, ეს იყო ჩეხოსლოვაკიის გუნდი, რომელმაც დაძაბულ, მაგრამ კეთილსინდისიერ ბრძოლაში სძლია რუმინეთს (2:1), შვეიცარიასა და გერმანიას (3:1). პრესა აღნიშნავდა ჩეხების კარგ ფიზიკურ მომზადებას, კომბინაციურ სტილსა და ზუსტ ურთიერთმოქმედებას.

ჩემპიონატის ფინალურ მატჩს წინ უძლოდა ორივე მხარის ხანგრძლივი დავა მსაჯის თაობაზე. სხდომა, რომელზეც უნდა აერჩიათ მსაჯი, 8 საათს გაგრძელდა. ხან ერთი მხარე, ხან მეორე უარყოფდა არბიტრობის კანდიდატებს და ბოლოს, როგორც იქნა, არჩევანი შეჩერდა ეკლინზე (შვეიცია).

ენერგიულმა, ტემპერამენტიანმა თამაშმა იტალიელებს მოუტანა გამარჯვება დამატებით დროში – 2:1. მატჩის საუკეთესო მოთამაშედ აღიარებულ იქნა ჩეხების შესანიშნავი მეკარე პლანიჩკა.

ამგვარად, იტალიის ფეხბურთის მესვეურებმა მიაღწიეს საწადელს და არც შემდეგ დაუკლიათ ცდა, რომ რაც შეიძლება სადღესასწაულო ელფერი მიეცათ თავიანთი გამარჯვებისათვის. მუსოლინიმ პირადად გადასცა ფეხბურთელებს მედლები „სპორტული

მამაკობისათვის“. საავტომობილო ფირმა „ფიატმა“ თვითთელი მათგანი დააჯილდოვა ავტომანქანით, ხოლო ფედერაციამ — დიდი ფულადი თანხით.

ამით შეიძლება დაგვემთავრებინა იტალიის რვა ქალაქის სტადიონებზე გარდახდილ საფეხბურთო ბრძოლათა თხრობა, მაგრამ აღსანიშნავია ის, რომ ინგლისმა კვლავ არ მიიღო მონაწილეობა გათამაშებაში. ფეხბურთის სამშობლო კვლავინდებურად არ უყადრებდა თავს დანარჩენებს და მტკიცედ იცავდა თავის ტრადიციებს. ჩემპიონატის ვადები დაემთხვა ინგლისის ლიგის არდადეგებს და ფორმალურად ბრიტანელებს უფლება ჰქონდათ უარი ეთქვათ საერთაშორისო ფედერაციისათვის იტალიაში ჩასვლაზე, მაგრამ ისინი საკმაოდ არაორაზროვნად აცხადებდნენ, რომ მსოფლიო პირველობა მათი მონაწილეობის გარეშე არის „საფეხბურთო კომედია“ და მეტი არაფერი.

ეს იყო მეტად მტკივნეული დარტყმა მსოფლიო ჩემპიონის პრესტიჟისათვის და თავისებური გამოწვევა დუელში. იტალიის ფეხბურთის ფედერაციამ მიიღო ეს „ნასროლი ხელთათმანი“ და ოფიციალურად გამოიწვია ინგლისის ნაკრები.

მატჩი ინგლისი-იტალია, რომელსაც „ნამდვილი მსოფლიო პირველობის არაოფიციალური ფინალი“ უწოდეს, შედგა 1934 წლის 14 ნოემბერს ლონდონში, „არსენალის“ სტადიონზე. გაიმარჯვეს ინგლისელებმა ანგარიშით 3:2.

საზრანგეთი, 1938 წელი...

პირველი ორი ჩემპიონატის შემდეგ გათამაშების ჩატარების აღვილს საზრანგებო მნიშვნელობა მიენიჭა. როგორც 1930, ისე 1934 წელს პირველობა მოიგეს ორგანიზატორებმა. კომენტარები, როგორც იტყვიან, ზედმეტია.

მოხდა ისე, რომ 1938 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის ასპარეზად იქცა საფრანგეთი. მაგრამ მაყურებლებმა ამჯერადაც ვერ იხილეს ყველა უძლიერესი. ტურნირის ორგანიზატორებმა ოფიციალური მოწვევა გაუგზავნეს ინგლისის საფეხბურთო ასოციაციას, მაგრამ კუნძულიდან პასუხად ტრადიციული უარი მოვიდა. არ გამოგზავნეს გუნდები ურუგვაიმ და არგენტინამაც.

გათამაშების ფორმულაში შეტანილ იქნა მნიშვნელოვანი სიახლე: მსოფლიო ჩემპიონი და შეჯიბრების მომწყობი ქვეყნის გუნდი უშუალოდ ფინალურ ჯგუფში იქნენ დაშვებული და მას შემდეგ ეს შეღავათი დღემდე უცვლელად ძალაშია.

საფრანგეთში ჩამოვიდა წინასწარ შეჯიბრებებში გამარჯვებული 15 გუნდი. შეხვედრები მათ შორის მიმდინარეობდა ოლიმპიური წესით.

დიდი ინტერესით მოელოდნენ გერმანიის გუნდის გამოსვლას. გერმანული ფეხბურთის ხელმძღვანელებს მოსვენებას არ აძლევდა მსოფლიო ჩემპიონობის ტიტული და ამ მიზნის მისაღწევად გუნდი საჩქაროდ იქნა გაძლიერებული ავსტრიელი მოთამაშეებით. როცა ეს ნაკრები შეეცაარიის გუნდის წინააღმდეგ გამოვიდა, მის შემადგენლობაში ექვსი გერმანელი და ხუთი ავსტრიელი მოთამაშე იყო.

მაგრამ ნასესხებმა „ვარსკვლავებმა“ ვერაფერი უშველეს გერმანიას. ერთ გუნდში გაერთიანებულმა ავსტრიელმა ფეხბურთელებმა,

რომლებიც განთქმული „ვენური“ სტილით თამაშობდნენ, და პრიმიტიული ტაქტიკის მქონე გერმანელებმა ვერაფრით ვერ გამოძებნეს საერთო ენა. მართალია, პირველი მატჩი დამთავრდა ფრედ— 1:1, მაგრამ ეს იყო გერმანიის გუნდის პირველი და უკანასკნელი წარმატება. განმეორებით მატჩში გაიმარჯვა შვეიცარიამ (4:2).

მაყურებელთა საყოველთაო ყურადღების ცენტრში იდგა ბრაზილიელ ფეხბურთელთა გამოსვლები. ეს გუნდი ერთადერთი იყო სამხრეთ ამერიკიდან და, უნდა ითქვას, იგი სახელოვნად იცავდა „ეგზოტიკური ფეხბურთის“ სახელს. ერთ-ერთი ფრანგული გაზეთი წერდა: „ესენი არიან არა ფეხბურთელები, ევროპული გაგებით, არამედ ჟონგლიორები, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით“.

ბრაზილიელები მართლაც ბრწყინვალედ თამაშობდნენ. მათი მატჩები პოლონეთისა და ჩეხოსლოვაკიის გუნდებთან ნამდვილი დიდი ფეხბურთის დემონსტრაცია იყო და მათ ორივე შეხვედრაში გაიმარჯვეს, თუმცა მოგება ჩეხებთან მოპოვებულ იქნა მხოლოდ დამატებით თამაშში.

კი მაგრამ, იტალიელები? როგორ თამაშობდა მსოფლიო ჩემპიონი? თამაშობდა თავის ჩვეულებრივ „სტილში“ — უხეშად და ტლანქად, რის გამოც იტალიური ფეხბურთი უხეშობის სინონიმად იქცა. გასაოცარია, მაგრამ ფაქტია, რომ მსაჯები რატომღაც კვლავ მეტისმეტი სიმბათიით იყვნენ განწყობილი „ციხური გუნდის“ მიმართ.

იტალიელთა უსირცხვილო უხეშობამ ყოველგვარ საზღვარს გადააჭარბა ბრაზილიის გუნდთან შეხვედრაში. ბრაზილიელთა რიგებში არ იყო იმ დროის გამოჩენილი ცენტრალური ფორვარდი ზანგი ლეონინდასი, რომელმაც ფეხის ტრავმა მიიღო, და ეს დანაკლისი ცხადად იგრძნობოდა მთელი მატჩის მსვლელობაში. ბრძოლა მოიგო იტალიამ—2:1.

იმ დროს, როცა ძირითადი ყურადღება მიპყრობილი იყო იტალიისა და ბრაზილიის გუნდებისადმი, ფინალისაკენ დამაჯერებლად მიიწეოდნენ უნგრელი ფეხბურთელები. მათ სულ იოლად, შესანიშნავ სტილში დაამარცხეს ინდოეთი (6:0), შვეიცარია (2:0), შვეიცია (5:1) და ფინალში გავიდნენ. უნგრელთა გუნდში თამაშობდნენ მაღალი კლასის ფეხბურთელები: მეკარე საბო, ნახევარმცველი სიუჩი, თავდამსხმელები ტიტკოში, შაში, შაროში...

იტალია-უნგრეთი. ფინალში ერთმანეთს შეხვდნენ სრულიად განსხვავებული სკოლისა და სტილის გუნდები. უნგრელები პირველ ყოვლისა გამოირჩეოდნენ უკიდურესად დახვეწილი, გეგმიანი ტაქტიკითა და სტრატეგიით. ისინი საჭიროების მიხედვით ცვლიდნენ

თამაშის რიტმს, დაცვაში მიმართავენ მანამდე უცნობ პერსონალურ დარაჯობას, ხოლო თავდასხმაში თამაშობდნენ აკადემიური ზუსტი კომბინაციებით. იტალიელები, პირიქით, ამჯობინებდნენ ინდივიდუალურ თამაშს, მაღალ ტემპსა და აგრესიას. შეტევაში ისინი არ ერიდებოდნენ არაფერს, მოწინააღმდეგეს არ აძლევდნენ სულის მოთქმის საშუალებას და ყოველ, თუნდაც სულ მცირე საშუალებას იყენებდნენ კარში დარტყმისათვის.

ფინალური მატჩის დასაწყისში უნგრელთა განთქმულმა მეკარემ ორი შეცდომა დაუშვა და ეს საბედისწერო აღმოჩნდა გუნდისათვის. უნგრეთის ფეხბურთელთა მაღალმა ტექნიკამ ვერ გაუძლო იტალიელთა თავბრუდამხვევ აგრესიას და შეხვედრა დამთავრდა „ცისფერი გუნდის“ გამარჯვებით ანგარიშით 4:2.

იტალია დიდი ზეიმით აღნიშნავდა თავის ხელმეორე ჩემპიონობას. მაგრამ ეს გამარჯვება იტალიელთათვის „გედის სამღერა“ აღმოჩნდა. ეს იყო მათი უკანასკნელი დიდი წარმატება და მას შემდეგ იტალიური ფეხბურთის ვარსკვლავი აღარ გამოჩენილა დიდ საფეხბურთო ცისკიდურზე.

ბრაზილია, 1950 წელი...

მეორე მსოფლიო ომმა დიდი ხნით შეწყვიტა საერთაშორისო სპორტულ ურთიერთობათა მაჯისცემა. შეწყდა ფეხბურთში მსოფლიო პირველობის გათამაშებაც და მხოლოდ 1950 წელს შეიქმნა შესაძლებელი მორიგი, IV ჩემპიონატის ჩატარება, რომელსაც ეწოდა „მსოფლიოს ჩემპიონატი – ჟიულ რიმეს თასი“.

ამ სახელწოდების ისტორია ასეთია: 1946 წლის კონგრესზე, რომელიც ლუქსემბურგში შედგა, „ფიფამ“ მიიღო დადგენილება მსოფლიო ჩემპიონატისათვის ეწოდებინათ ფედერაციის მაშინდელი პრეზიდენტის ფრანგი ჟიულ რიმეს სახელი, ხოლო თვით პრეზიდენტმა ფედერაციას აჩუქა გამარჯვების მითოლოგიური ქალღმერთის — ნიკეას ლამაზი ქანდაკება, რომელიც მთლიანად ოქროსგანაა ჩამოსხმული, და მას შემდეგ უძლიერესთა ბრძოლა ამ ოქროს ქალღმერთისათვის წარმოებს.

ჩემპიონატის ორგანიზატორობა ბრაზილიელებმა იკისრეს. მათ ჯერ კიდევ ადრე შეიტანეს წინადადება გათამაშების წრიული სისტემით ჩატარებაზე როგორც ქვეჯგუფებში, ისე ფინალში, რაზეც კატეგორიული უარი მიიღეს „ფიფასაგან“, მაგრამ ისინი მტკიცედ იდგნენ თავიანთ მოთხოვნაზე და დაჯინებით იბრძოდნენ ახალი სისტემისათვის. მათ საამისო ანგარიშიც ჰქონდათ: ოლიმპიური წესი ბრაზილიაში არაა პოპულარული, ვინაიდან ექსპანსიურ სამხრეთ-ამერიკელებს არ მოსწონთ ეს ფორმულა: წააგე — გამოითიშე. გარდა ამისა, ბრაზილიის ფედერაციას ხელს არ აძლევდა 16 მატჩი. შემოსავალი აშკარად ვერ გაწვდებოდა გუნდების მიღება-გასტუმრებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს, 30 მატჩი კი სხვა საქმე იყო. ბრაზილიის ფეხბურთის ხელმძღვანელებს ექვიც არ ეპარებოდათ,

რომ სტადიონებზე კვლა ბილეთი გაიყიდებოდა. ასეთ მატჩებს ბრაზილიელები არ აცდენენ.

ახლა ძნელია იმის თქმა, პროგრესული იყო „ბრაზილიური“ სისტემა თუ არა. წინასწარი ქვეჯგუფები ისე იყო შექმნილი, რომ ზოგიერთი მათგანი იძლეოდა ორ ფინალისტს, ზოგიერთი კი თითოს იმ ანგარიშით, რომ ფინალში 16 გუნდი მოხვედრილიყო (ბრაზილია და იტალია პირდაპირ გადიოდნენ მათს შორის). ქალაქებზე ყველაფერი უბრალოდ და კარგად გამოდიოდა, პრაქტიკულად კი საქმეები აიწეწა. ზოგიერთი ჯგუფი საერთოდ დაიშალა, ზოგიერთს დააკლდა მონაწილეები, ამიტომ მოხდა გადაჯგუფებანი, უკმაყოფილოებმა ატეხეს დაგა და აყალმაყალი. ერთი სიტყვით, ეს იყო და ეს, ამ სისტემას შემდგომში აღარ დაბრუნებინან.

საინტერესოა აღინიშნოს, რომ ინგლისელებმა, როგორც იქნა, იკადრეს ჩემპიონატში მონაწილეობა, დაუბრუნდა მას მისი ლტოლვილი წევრიც—ურუგვაი, მაგრამ ახლა ავსტრია, საფრანგეთი და არგენტინა გაჭირვებულდნენ. ამიტომ ძიულ რიმეს თასის ეს გათამაშებაც არ იყო სრულფასოვანი.

ვინ იცის, ინგლისელებს რომ ცოდნოდათ თუ რა ბედი მოელოდა მათს დებიუტს, იქნებ ძველებურად კვლავ შეეკავებინათ თავი, მაგრამ მომავალი ყოველთვის საიდუმლოებითაა მოცული... ინგლისელებმა ორივე წინასწარ შეხვედრაში განიცადეს დამარცხება ესპანეთისა და აშშ-ს გუნდებისაგან. ერთადერთი სანუგეშო (თუ ეს ნუგეშია) მათ ჰქონდათ ის, რომ ანგარიში ორივე შემთხვევაში მინიმალური იყო—0:1.

ანალოგიური ბედი ეწია მსოფლიო ჩემპიონს—იტალიას. უაღრესად დაძაბულ მატჩში შეედებთან ჩემპიონმა განიცადა მარცხი (2:3) და სირცხვილნაჰამი გამობრუნდა შინ, ხოლო იუგოსლავიის ძლიერმა გუნდმა წააგო შეხვედრა ბრაზილიასთან (0:2).

ფინალურ ჯგუფში იდეალური თანათარღობით გავიდნენ სამხრეთ ამერიკისა და ევროპის გუნდები: ბრაზილია, ურუგვაი, შვეცია და ესპანეთი.

სპეციალისტები პირველ ადგილს ერთხმად უჭადდნენ ბრაზილიას, რომელსაც ჯერ ერთი, შინ კედლებიც ენმარებოდნენ და მეორეც, ისინი მართლაც საუკეთესონი ჩანდნენ ტურნირში. ან როგორ შეიძლებოდა ამ საკითხზე ორი აზრი ყოფილიყო, როცა ბრაზილიამ „კონცერტის“ სახით ჩაატარა მატჩები ესპანეთთან (6:1) და შვეციასთან (7:1), ხოლო ურუგვაელებმა დიდის გაჭირვებით მოუგეს შვეციის ნაკრებს—3:2 და ესპანეთთან შეხვედრაში,

როგორც იტყვიან, ცალი ფეხით ვაისწრეს მინდვირიდან გააფთრებულ მოწინააღმდეგეს—2 : 2.

ბრაზილიელთა გამარჯვებაში ეკვი არ ეპარებოდა იმ 200.000 მაყურებელსაც, რომლებიც „მარაკანას“ სტადიონზე უცდიდნენ მატჩის დაწყებას, უცდიდნენ თავიანთი გუნდის გამარჯვებას...

მოხდა ის, რასაც არაიენ მოელოდა. ის, რომ პირველი ტაიმი დამთავრდა უშედეგოდ - 0 : 0, უმრავლესობამ მოულოდნელობას და შემთხვევითობას მიაწერა, წინ კიდევ მთელი ტაიმი იყო სათამაშო და ამ 45 წუთს ბრაზილიელთათვის უნდა მოეტანა ოქროს მედლები, მაგრამ ისინი ურუგვაის გუნდის წარმოუდგენელ წინააღმდეგობას წააწყდნენ, დაიბნენ და წააგეს მატჩი ანგარიშით—1 : 2.

ძნელია იმის გადმოცემა, თუ რა ხდებოდა ტრიბუნებზე. ბრაზილიაში ახლაც ახსოვთ 200 ათასი განრისხებული მაყურებლის მძვინვარება. აქაურ პოლიციას ალბათ არასოდეს ჰქონია ასეთი მძიმე სამუშაო, ვინაიდან 11 თავჩაქინდრული ბრაზილიელი ფეხბურთელის უხიფათოდ გაყვანა გაშმაგებული სტადიონიდან საარაკო საქმე იყო.

და აი, როცა „მარაკანა“ ასეთი აღშფოთებით გამოხატავდა თავის გულისწყრომას, მონტევიდეოში ეროვნულ ზეიმს დღესასწაულობდნენ. გაისმა თუ არა მსაჯის საფინალო სასტვენი, ურუგვაის დედაქალაქის მოსახლეობა დიდიან-პატარიანად გამოეფინა ქუჩებში. სახლები, მოედნები, დაწესებულებები მოირთო დროშებით, ხოლო შემდგომში, როცა ჩემპიონები შინ დაბრუნდნენ, მათ ტრიუმფალური შეხვედრა მოუწყვეს და ეროვნულ გმირებად აღიარეს.

ამრიგად, ურუგვაიმ მეორედ მოიპოვა ფეხბურთის უმაღლესი პრიზი, მაგრამ ამ დროისათვის მსოფლიო ჩემპიონატი „შავ ბაზრად“ იქცა. აქ წარმოებდა ნამდვილი ჩარჩული ვაჭრობა, კლუბები აგზავნიდნენ აგენტებს, „მაკლერებს“, რომლებიც არჩევდნენ ახალგაზრდა, პერსპექტიულ მოთამაშეებს, ყიდდნენ და ყიდულობდნენ მათ. საქმე იქამდე მივიდა, რომ „ფიფა“ იძულებული გახდა საგანგებო გადაწყვეტილებით შეეზღუდა ეს „საბირჟო“ სპეკულაცია.

შვეიცარია, 1954 წელი...

V მსოფლიო ჩემპიონატის შესახებ უცხოეთში გამოიკა იმდენი წიგნი, რომ შეიძლებოდა საკმაოდ მოზრდილი ბიბლიოთეკის შედგენა. ეს იყო ყველაზე დაძაბული შეჯიბრება ჟიულ რიმეს თანხის ისტორიაში.

პირველ ყოვლისა, საჭიროა აღინიშნოს, რომ შვეიცარიის საფეხბურთო მინდვრებზე ნაჩვენები იქნა ნამდვილი „დიდი ფეხბურთი“. მატჩები მიმდინარეობდა უმაღლეს ტექნიკურ და ტაქტიკურ დონეზე, ინდივიდუალური ტექნიკა მკაცრად დაექვემდებარა გუნდის კოლექტიურ ინტერესებს. მონაწილეებმა აჩვენეს თანამედროვე ფეხბურთის მთელი რიგი სიახლენი.

„ფიფას“ კონგრესმა გაითვალისწინა წინა ჩემპიონატში დაშვებული საორგანიზაციო ხასიათის შეცდომები, შეიცვალა გათამაშების ფორმულაც. ბრაზილიური წრიული სისტემა ევროპაში არ გამოდგებოდა, ამიტომ დაუბრუნდნენ ძველ—შერეულ სისტემას. გაიზარდა ჩემპიონატის გეოგრაფიული ტერიტორიაც—შეჯიბრებაში მონაწილეობა მიიღეს იაპონიისა და სამხრეთ კორეის გუნდებმა.

მთელი სპორტული მსოფლიო ადევნებდა თვალს მატჩებს ქვეჯგუფებში. ეს მართლაც უაღრესად საინტერესო გათამაშება იყო, სადაც უძლიერესნი მძიმე ბრძოლაში იკავთ ადგილს ფინალისაკენ. ადგილი ჰქონდა კურიოზებსაც. მაგალითად, VI ჯგუფიდან ფინალში უნდა გასულიყვნენ ან ესპანელები ან თურქები. პირველი მატჩი ესპანელებმა თავიანთ მინდორზე საკმაოდ იოლად მოიგეს — 4 : 1, მაგრამ მეორე შეხვედრაში, რომელიც თურქეთის დედაქალაქში შედგა, ესპანელებს ძალზე გაუჭირდათ. გაუჭირდათ ისე, რომ სტამბოლი დამარცხებულებმა დატოვეს (0 : 1).

დაინიშნა დანატებითი მატჩი. იგი შედგა რომში და თურქებმა აქაც ნამდვილი „აზიური“ სიჯიუტე გამოიჩინეს. თამაში დამთავრა ფრედ - 2:2. ამით ამოიწურა შეხვედრათა ლიმიტი და საქმე მიდგა ილბალზე: ვისაც შეხვედებოდა კენჭი, ფინალშიც ის გავიდოდა.

ილბალი თურქებს აღმოაჩნდათ. შეფთმიანმა იტალიელმა ბიჭუნამ ამოიღო კენჭი, რომელიც ფაქტიურად ვიზას წარმოადგენდა შვეიცარიაში გასამგზავრებლად.

მეხუთე მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალში გავიდნენ: ბრაზილია, მექსიკა, საფრანგეთი, იუგოსლავია, ავსტრია, შოტლანდია, ურუგვაი, ჩეხოსლოვაკია, უნგრეთი, სამხრეთ კორეა, თურქეთი, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, ინგლისი, ბელგია, იტალია, შვეიცარია.

16 უძლიერესი, 16 საუკეთესო. მაგრამ რაც არ უნდა უძლიერესნი ვუწოდოთ ფინალისტებს, გარკვეული განსხვავება მათ შორის მაინც იყო. ვანა შეიძლება, მაგალითად, ბრაზილიისა და სამხრეთ კორეის გუნდების შედარება? ან როგორ შეიძლება ერთ სასწორზე უნგრეთისა და, ეთქვათ, მექსიკის გუნდების შეყენება?

საერთოდ, ამ დროისათვის დიდად გაიზარდა აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების წონა საერთაშორისო საფეხბურთო ასპარეზზე. უნგრეთის, იუგოსლავიის, ჩეხოსლოვაკიის ეროვნული ნაკრები გუნდები ეს იყო ძალა, რომელსაც შეეძლო დაემარცხებინა ადრე უძლივევლად აღიარებული ფავორიტები. რა თქმა უნდა, მათ შორის პირველი ადგილი ეკუთვნოდა ოლიმპიურ ჩემპიონს — უნგრეთის შესანიშნავ გუნდს.

ოთხი წლის განმავლობაში არ წაუგიათ არც ერთი მატჩი უნგრელებს. პირველად მათ გააქარწყლეს მითი იმის შესახებ, რომ ინგლისის ნაკრების დამარცხება მისსავე მოედანზე შეუძლებელია და სწორედ ლონდონში, ფეხბურთის ამ „მექაში“ მოიპოვეს გამარჯვება ანგარიშით 6:3, ხოლო მცირე ხანს შემდეგ ბუდაპეშტში მიიღეს ინგლისელები და ისე „არასტუმართმოყვრულად“ გაუმასპინძლდნენ მათ, რომ იმ მატჩის ანგარიში სამუდამოდ შემორჩა ფეხბურთის ისტორიას — 7:1.

1954 წლის მსოფლიო ჩემპიონატში ფაქტიურად ასე იდგა საკითხი: ვინ მოიპოვებდა პირველ ადგილს — უნგრეთი თუ სამხრეთ ამერიკა (უფრო სწორად, ბრაზილია ან ურუგვაი).

ორი ფავორიტი: უნგრეთი და ბრაზილია ჯერ კიდევ მეოთხედფინალში შეხვდა ერთმანეთს და სავსებით სამართლიანად

წერდნენ მაშინ, რომ ესაა „ფინალი მეოთხედფინალში.“ წერდნენ ასეც: „რატომაა ფინალი ასე ადრე?“ მაგრამ, რაც არ უნდა ნაადრევად ყოფილიყო ეს ფინალი, იგი კენჭისყრის ძალით იქნა გათამაშებული, ამიტომ მის ნაადრევობასა თუ უკანონობაზე ლაპარაკიც კი ზედმეტი იყო.

უნგრელებმა სწორად დაგეგმეს მატჩი. მათ გადაწყვიტეს თამაშის დებიუტშივე გადაესროლათ მთელი ძალები შეტევაში, ემოქმედათ უკიდურესად მაღალ, მაქსიმალურ ტემპში, მიეღწიათ შედეგისათვის და შემდეგ შეენარჩუნებინათ მოპოვებული წარმატება.

ასეც მოხდა. უნგრელებმა თავბრუდამხვევი ტემპი აიღეს, უკვე მეხუთე წუთზე ცენტრალური თავდამსხმელი ჰიდეგკუტი მცველთან ბრძოლაში დაეუფლა ბურთს და უძლიერესი დარტყმით გაგზავნა იგი კარში—1:0. სულ მცირე ხანს შემდეგ ჰიდეგკუტის გადაცემიდან მეორე ბურთი იქნა გატანილი და ბრაზილიელებმა კვლავ ცენტრიდან დაიწყეს თამაში.

ანგარიში 2:0, როცა მაყურებლები ჯერ კიდევ ხეირიანად არ დამსხდარიყვნენ ტრიბუნებზე, თითქმის უკვე ნიშნავდა გამარჯვებას, მაგრამ ბრაზილიელები თანდათან გაერკვნენ ვითარებაში და თამაშმა სრულიად საწინააღმდეგო სახე მიიღო. ახლა უნგრეთის გუნდი აღმოჩნდა კართან მიჯაჭვული. მალე უნგრელთა კარში დაინიშნა თერთმეტმეტრიანი საჯარიმო, რომელიც ზუსტად გამოიყენა სანტოსმა—1:2.

მდგომარეობა უალრესად დაიძაბა და ვინ იცის, როგორ წავიდოდა უნგრელთა საქმე, რომ ბრაზილიელებს მეტი თავდაქერა გამოეჩინათ საკუთარი კარის სიახლოვეს. აქ მათ დაარღვიეს წესი, რისთვისაც დასჯილ იქნენ თერთმეტმეტრიანი საჯარიმო დარტყმით—3:1.

ბრაზილიელებმა ერთხელ კიდევ შეუტყეს მოწინააღმდეგეს და ჟულინიომ კვლავ მინიმუმამდე დაიყვანა განსხვავება ანგარიშში—2:3. უნგრელთა კარი რამდენიმეჯერ იდგა იშკარა საშიშროების წინაშე. მძიმე სამუშაო დააწვა მცველებსა და მეკარე გრიშიჩს. ბურთი ზედინედ მოხვდა ძელს, სამხრეთ ამერიკელი ფეხბურთელები გააფთრებით უტევდნენ მოწინააღმდეგეს და სწორედ მაშინ, როცა გოლი უახლოესი წუთების საქმე იყო, უნგრელებმა შეძლეს ერთ-ერთი იერიშის მოგერიება. მარჯვენა ფრთაზე გაითამაშეს კომბინაცია და გაიტანეს კიდევ მეოთხე გოლი.

4:2—ასეთი იყო ამ „ნაადრევი ფინალის“ ანგარიში. ეს იყო ჩემპიონატის ყველაზე საინტერესო და დაძაბული მატჩი, ნამდვილი დიდი ფეხბურთი, მაგრამ ორივე გუნდის მოთამაშეთა ნერვიულო-

ბამ, მწვავე ბრძოლამ მიიღწია ისეთ დონეს, რომ მატჩს სამართლიანად უწოდეს „სკანდალი ბერნში“. ორი პენალტი, განუწყვეტელი უხეშობა, წამოძახილები, დაუფარავი, აშკარა ჩხუბი. მატჩის მსაჯმა ინგლისელმა ა. ელისმა შემდგომში განაცხადა: „ჩემს ცხოვრებაში უბედნიერეს წუთებად ვთვლი იმ დროს, როცა წამშვომის ისარმა მეორე ტაიმში 45-ს მიიღწია. კიდევ ცოტა და მე ალბათ ვეღარ შევაკავებდი მოთამაშეებს და ფეხბურთის მსაჯობის ნაცვლად კრივის არბიტრობა მომიწევდა“.

ა. ელისმა მინდვრიდან გააძევა უნგრელი ბოკეიკი, ბრაზილიელები ნ. სანტოსი და ტოზი. მაგრამ თუ მოთამაშეები მინდორზე ასე თუ ისე მაინც იკავებდნენ თავს, მატჩის დამთავრების შემდეგ გასახდელში გაიმართა ნამდვილი ხელჩართული ჩხუბი და ფეხბურთელთა დაშოშმინებას საკმაოდ დიდი დრო დასჭირდა.

კიდევ უფრო ძნელი გამოდგა უნგრელთათვის მატჩი ურუგვაისთან. მართალია, ამჯერად არავეითარ უხეშობას აღვილი არა ჰქონია და მოთამაშეები რაინდული თავაზიანობით ეპყრობოდნენ ერთმანეთს, თამაში მეტად მძიმე იყო ორივე გუნდისათვის.

უნგრელთა გეგმა განვლილი მატჩისაგან არ განსხვავდებოდა: ორი გოლი შეხვედრის დასაწყისში, აუცილებლად ორი გოლი და მერე მოგება განაღებულა.

და ეს ორი გოლი უნგრელებმა გაიტანეს (მეორე ბურთის შესახებ, რომელიც ჰიდლეგკუტიმ თავით გაგზავნა მოწინააღმდეგის კარში, წერდნენ, რომ ეს იყო შედეგი). თითქოს ყველაფერი რიგზე იყო, მაგრამ გეგმის მეორე ნახევრის შესრულება უნგრელთათვის რთულ ამოცანად იქცა და მატჩის დასასრულამდე ურუგვაელებმა ორივე ბურთი გაქვითეს—2:2.

დაინიშნა დამატებითი დრო—30 წუთი. ძნელად თუ ვინმე იფიქრებდა ოლიმპიური ჩემპიონის გადარჩენას, ორჯერ, ხოხბერგისა და ბორგესის გარღვევების შემდეგ, გრიშიჩის კარი ბეწვზე ეკიდა, მაგრამ ბედი ამჯერად აშკარად წყალობდა მეკარეს და იგი ორჯერ სასწაულოთ გადაურჩა ბურთის გამოტანას ბადიდან, ხოლო შემდგომში, როცა ურუგვაელთა ექსტაზი შენელდა, უნგრელებმა წინ გადაიტანეს თამაში. ზედიზედ ორი გოლი გაიტანეს მოწინააღმდეგის კარში და გაიმარჯვეს ანგარიშით 4:2.

და აი, მაშინ, როცა მაყურებლები, სპეციალისტები, ჟურნალისტები გართული იყვნენ უნგრეთის განთქმული ფეხბურთელების ბრძოლით სამხრეთ ამერიკის უძლიერეს გუნდებთან და მომავალ მსოფლიო ჩემპიონს აქ ეძებდნენ, ფინალისაკენ დინჯად და დამაჯერებლად მიიწევდა დასავლეთ გერმანიის გუნდი. გერმანელთა

ამ გამარჯვებათათვის დასაწყისში ყურადღება არავის მიუქცევია, ვინაიდან ვილაცა ვილაცას ყოველთვის უგებს და მერე სხვასთან აგებს ხოლმე. ეს ჩვეულებრივი ამბავია. მაგრამ გერმანელები თურმე სულაც არ აპირებდნენ „მერე“ წაგებას.

აზრად მოუფიქროდა მაგალითად ვინმეს, რომ დასავლეთ გერმანია მოუგებდა იუგოსლავიის ძლიერ გუნდს? ალბათ არავის, გარდა თვით გერმანელებისა. ისინი თამაშობდნენ ყოველგვარი გარეგნული ეფექტისა და სილამაზის გარეშე, თამაშობდნენ მოთქმებულად, საიმედოდ, ზუსტი ჟრთიერთმოქმედებით დაცვაში, უდიდესი ყურადღებითა და მონდომებით თავდასხმაში. იუგოსლაველებს (ისევე, როგორც მატჩზე დამსწრე მაყურებლებს) ბოლომდე არ დაუკარგავთ იმედი, რომ მოიგებდნენ თამაშს, მაგრამ გავიდა 90 წუთი და ფარებზე ეწერა 2:0 გერმანელ ფეხბურთელთა სასარგებლოდ.

ამ მძიმე მატჩის შემდეგ გერმანელებმა კიდევ უფრო საოცარი სიურპრიზი მიართვეს ავსტრიის ძლიერ გუნდს. ავსტრიელები მინდორზე გამოვიდნენ თავიანთ გამარჯვებაში ღრმად დარწმუნებულნი და „საკონცერტო“ სტილში დაიწყეს თამაში: ლამაზი „ტრიუკებით“, მოხდენილი გადაცემებით. სანამ ისინი ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ ამ კოხტობაში, დასავლეთ გერმანიის გუნდი მეთოდურად, თანდათან აძლიერებდა შეტევას და სულ უფრო ეუფლებოდა ინიციატივას. პირველი ბურთი ავსტრიელებმა თავიანთ კარში ღიმილით მიიღეს, როგორც გაუგებრობა, როგორც შემთხვევითობა, მაგრამ პირველ ბურთს მოყვა მეორე, მესამე და აქ ყველასათვის ცხადი გახდა, რომ გერმანელთა გუნდი ესაა მკაცრი დისციპლინის მქონე, შეთამაშებული ანსამბლი, ერთ საერთო გეგმას დამორჩილებული მექანიზმი, რომლისთვისაც თამაშის დროს არ არსებობს პირველხარისხოვანი საქმეები და ე. წ. „შავი სამუშაო“. თამაშში ყველაფერს დიდი მნიშვნელობა აქვს და ამიტომ ყველაფერი უნდა დროზე და კეთილსინდისიერად გაკეთდეს.

ამრიგად, დასავლეთ გერმანიის იმ გუნდს შორის, რომელმაც დაიწყო გათამაშება და რომელიც ფინალში გავიდა, დიდი განსხვავება იყო. იგი გაძლიერდა, გამოიწრთო და მაინც ფინალური მატჩის შესახებ ორი აზრი არ არსებობდა. იგი უნგრელებს უნდა მოეგოთ.

ასე ფიქრობდა ყველა, ვინაიდან ჯერ კიდევ ქვეჯგუფში შეხვედრისას უნგრელებმა იოლად დაამარცხეს დასავლეთ გერმანიის ნაკრები ანგარიშით 8:3. რა პროგრესი უნდა განეცადათ გერმანელებს, რომ ამ 5 ბურთის განსხვავება მოესპოთ?

გერმანიის გუნდის მწვრთნელის, „ფეხბურთის მელას“ ზ. ჰერბერგერის სტრატეგიული მანევრი უნგრელებმა სრული მნიშვნე-

ლობით შეაფასეს მხოლოდ მაშინ, როცა გერმანიის გუნდმა შეუძლებელი შეძლო და სამშობლოში წაიღო მათთვის განკუთვნილი ოქროს მედლები. ზ. ჰერბერგერმა კარგად იცოდა, თუ რას ნიშნავდა უნგრეთის გუნდთან თამაში, ამიტომ მან ქვეჯგუფში გამოიყვანა არა ნამდვილი საბრძოლო შემადგენლობა, არამედ შესუსტებული გუნდი, რომელმაც წააგო კიდევ მატჩი. მაგრამ ამ დამარცხებას გერმანელთათვის პრაქტიკული მნიშვნელობა აღარ ჰქონდა. ვინაიდან მეოთხედფინალში გასვლა მათ უკვე გაინაღდეს, ძირითადი მოთამაშეების დასვენებას კი დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა და ეს მოკლევადიანი „შეგბულება“ სრულად იქნა გამოყენებული.

70 ათასი მაყურებელი უცდხდა „ვანკლორფის“ სტადიონზე ფინალური მატჩის დაწყებას.

დარწყო თამაში და უკვე ათი წუთის შემდეგ ყველაფერი „რიგზე იყო“ — უნგრელებმა დასაწყისშივე გაიტანეს თავიანთი ტრადიციული ულუფა — 2 გოლი. გერმანელები თამაშს განაგრძობდნენ ჩვეული შეუპოვრობითა და სიდინჯით, ყოველგვარი პანიკის გარეშე. გადიოდა დრო და ისინი სულ უფროდაუფრო ეუფლებოდნენ მინდორს, სულ უფროდაუფრო დამაჯერებელი იყო მათი იერიშები. მხოლოდ მაშინ მიხვდნენ უნგრელი ფეხბურთელები, თუ რა ფასად უღირდათ ორი გამარჯვება სამხრეთ ამერიკის უძლიერეს გუნდებთან, მათი ფიზიკური ძალა და მორალური სიმტკიცე გამოფიტული აღმოჩნდა, თანდათან იჩენდა თავს მოწინააღმდეგის შეუფასებლობაც.

შეფერმა და რანმა გაქვითეს ანგარიში — 2 : 2. მატჩის დამთავრებას აკლდა 5 წუთი, როცა ნახევარმცველმა ბოეიკმა თავისი საჯარიმო მოედნის მახლობლად დაკარგა ბურთი. იგი გადაეცა მორლოკს, მისგან რანს და ამ უკანასკნელმა ლანტოშთან ბრძოლაში რალაც სასწაულით მოასწრო კარში დარტყმა. გროშიჩის ნახტომმა წამით დაიგვიანა და ბურთი ბადეში გაეხვია — 3 : 2.

დარჩენილი ხუთი წუთი მთელ მატჩად ღირდა. უნგრელთა მტურში გრივალს წააგვდა. მალე გერმანელთა კარში გატანილ იქნა კიდევ გოლი, რომელიც მსაჯმა ჩათვალა, მაგრამ გვერდითი მსაჯი დაჟინებით ამტკიცებდა, რომ თავდამსხმელი თამაშგარე მდგომარეობაში იმყოფებოდა და მისი ეს კატეგორიული მოთხოვნა დაკმაყოფილებულ იქნა. ლინგმა არ ჩათვალა გოლი. მატჩის უკანასკნელ წუთზე ჰიდერგუტი სრულიად მარტო გავიდა მეკარის პირისპირ, მაგრამ ალბათ ზედმეტი მღელვარებისაგან პირდაპირ ხელებში მისცა მას ბურთი. ეს იყო უნგრელთა უკანასკნელი შანსი. დრო აღარ დარჩა — 3 : 2.

ეს მოხდა 1954 წლის 4 ივლისს. მსოფლიო ჩემპიონთა სიაში გამოჩნდა ახალი სახელი—გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა. გერმანიის გუნდმა პირველობა მოიგო მოწინააღმდეგეთა ძლიერი და სუსტი მხარეების გათვალისწინებით, უაღრესად თავგანწირული, ენერგიული თამაშის წყალობით. უცხოური გაზეთები წერდნენ, რომ ფინალური მატჩის შემდეგ გერმანელი ფეხბურთელები დაღლილობისაგან ძლივს იდგნენ ფეხზე და ექიმს სათითაოდ მოჰყავდა ისინი გრძნობაზე.

ვისი რა საქმეა, რაც გასახდელში ხდებოდა. მსოფლიო ჩემპიონობა დაუღლებლად არავის მოუპოვებია და თუ გერმანელები სხვაზე უფრო მეტად დაიღალნენ, ეს კიდევ უფრო ხაზს უსვამს მათს შრომისუნარიანობას, თავდადებას, სპორტულ ენს.

ასე დამთავრდა მეხუთე მსოფლიო ჩემპიონატი და მისი „დრამატული ფინალი“. ასე გაუშვეს უნგრელმა ფეხბურთელებმა ხელიდან ოქროს ქალღმერთის თასი.

შვეიცია, 1958 წელი

ის, რას აღრა მოხდა

1956 წლის 3 ოქტომბერს ლუბლინში შედგა მატჩი ირლანდიისა და დანიის გუნდებს შორის. ირლანდიელებმა სტუმრები დაამარცხეს ანგარიშით 2:1.

ეს იყო გრანდიოზული მასშტაბის საფეხბურთო შეჯიბრების დასაწყისი, რომლის მსგავსი არ ახსოვს მსოფლიო პირველობის ისტორიას. ორმოცდაათმა სახელმწიფომ განაცხადა სურვილი მონაწილეობა მიეღო ოქროს ქალღმერთისათვის ბრძოლაში და ამ ოთხი კონტინენტის წარმომადგენლებიდან (ავსტრალიამ ჯერჯერობით ვერ იხანა თავი ეროვნული თამაშის—კრიკეტის ტყვეობიდან და არავის ედავება საფეხბურთო მინდორზე) საბოლოოდ უნდა დარჩენილიყო მხოლოდ ერთი, ერთადერთი უძლიერესი გუნდი—მსოფლიოს ჩემპიონი.

VI ჩემპიონატს არავითარი „მაგრამ“ არ დაყოლია თავიდანვე მონაწილეთა კონტინენტის მხრივ. აქ იყო ყველა, ვინც კი თამაშობს ფეხბურთს: ისეთი ავტორიტეტებიც, როგორც არიან მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონები ურუგვაი და იტალია, და ისეთი გუნდებიც, რომელთა სახელის გაგონებაზე ფეხბურთის სპეციალისტები მხოლოდ მხრებს იჩეჩენ და გარკვეულს ვერაფერს ამბობენ—სუდანი, სირია, კიურასაო და სხვა მათი მსგავსნი. წინ იყო გრძელი და მომქანცავი გზა, გზა შესარჩევი თამაშებიდან ფინალური ჯგუფისაკენ, რომლის გავლა „ფეხის დაუცდენლად“ უაღრესად რთულსა და ძნელ საქმეს წარმოადგენდა.

კანონიერი „პროტექცია“ მიეცა გერმანიის ფედერაციული

რესპუბლიკის გუნდს, როგორც მსოფლიო ჩემპიონს, და შეეცინას, როგორც გათამაშების ორგანიზატორს. ეს ორი ადგილი გათამაშების დებულებით იყო გათვალისწინებული მათთვის და მთელი დანარჩენი საფეხბურთო მსოფლიოსათვის დარჩა ცოტა, ერთობ ცოტა—სულ რაღაც 14 ვაკანტური ადგილი.

აი ამ ვაკანტური ადგილებისათვის დაიწყო ბრძოლა 1956 წლის 3 ოქტომბერს.

ასეთი მასშტაბის შეჯიბრებისათვის საჭირო იყო დეტალურად შემუშავებული, ობიექტური და სამართლიანი დებულება, სადაც ყველას თანაბარი უფლება და პირობები უნდა ჰქონოდა როგორც შესარჩევ ჯგუფებში, ისე ფინალში.

და შეიძლება ითქვას, რომ ასეთი ფორმულა იქნა კიდევ გამონახული (რა თქმა უნდა, შესაძლებლობის ფარგლებში). ოლიმპიურ სისტემაზე ლაპარაკიც ზედმეტი იყო, ვინაიდან სწორედ კენჭისყრას ახლავს თან ყველაზე მეტი მოულოდნელობანი და გარდა ამისა, განა სამართლიანი იქნებოდა, რომ ერთი (შეიძლება შემთხვევითი) წაგების შემდეგ გუნდს ჯერ კიდევ შესარჩევ თამაშებში მინჯვრიდან ტრიბუნებზე გადაენაცვლა?

წრიული სისტემის წინააღმდეგი პრინციპში, რასაკვირველია, არავინაა, მაგრამ, აბა წარმოიდგინეთ, 50 გუნდის შეხვედრები ერთმანეთთან ორ-ორჯერ! ვინ აუვა მათს მგზავრობას ერთი კონტინენტიდან მეორეზე, სადაა ამდენი დრო და შესაძლებლობა!

ამიტომ ყველას ჯობია წრიული და ოლიმპიური სისტემების შეხამება. პრეტენზიებიც ნაკლები იქნება და მომდურავიც. სწორედ ეს ჰქონდა მხედველობაში „ფიფას“, როცა მთელი საფეხბურთო მსოფლიო დაჰყო 14 ჯგუფად 14 ფინალისტის გამოსავლენად.

პრინციპი—თამაშები საკუთარ და მოწინააღმდეგის მინდვრებზე, გათვალისწინებულ იქნა უპირველეს ყოვლისა, ვინაიდან საკუთარი მინდორი ეს ნიშნავს ნაცნობ, მშობლიურ ატმოსფეროში თამაშს, ეს ნიშნავს თავისი სტადიონის ტრიბუნებიდან მრავალათასიანი გულშემატკივრის განუწყვეტელ მხარდაჭერას და ვინ არ იქნის, რომ ეს აკომპონემენტი დიდი დახმარებაა ფეხბურთში და რომ იგი სანახევროდ უნდა გაიყონ მოწინააღმდეგეებმა.

ტყუილად კი არ ამბობენ ფეხბურთის სპეციალისტები: „მიალწიე ფრეს მოწინააღმდეგის მინდორზე და შენ უკვე გამარჯვებული ხარ“.

საბოლოოდ, 14 ვაკანტური ადგილი ასე განაწილდა: ევროპა —9 ადგილი, სამხრეთ ამერიკა—3 ადგილი, ცენტრალური და

ჩრ.დილოეთ ამერიკა—1 ადგილი, აზია და აფრიკა—1 ადგილი
აი ამ ზონებში მიმდინარეობდა ბრძოლა ფინალში გასვლისა-
თვის.

ე ვ რ ო ჰ ა

მასწავლებლებმა კვლავ დაიბრუნეს კათედრა

პროგნოზები, პროგნოზები, პროგნოზები...

ეს ნამდვილი საფეხბურთო ავადმყოფობაა. ჯერ არ ყოფილა მატჩი, არ ყოფილა სულ უბრალო შეჯიბრებაც კი, რომელსაც წინ არ უძლოდეს დავა, პაექრობა, წინასწარმეტყველება და პროგნოზები.

გულშემატკივარი მიდის სტადიონზე და ღრმადაა დარწმუნებული, რომ მისი წინასწარმეტყველება ზუსტი და შეუცდომელია, ხოლო რაც შეეხება ისეთ დიდ შეჯიბრებებს, როგორცაა მსოფლიო პირველობა, აქ პროგნოზებით დაკავებულია მთელი საფეხბურთო სამყარო, გაზეთები, რადიო, ტელეხედვა და... ამინდის ბიუროც კი.

პროგნოზები არ აკლდა ევროპის ზონის პირველ ჯგუფსაც. აქ თავმოყრილი იყვნენ ინგლისის, ირლანდიისა და დანიის გუნდები და საყოველთაო წინასწარმეტყველება გამარჯვებას ინგლისის ფეხბურთელებს უქადადა.

მართლაც, ამ ვარაუდს რეალური საფუძველი ჰქონდა. კონსერვატორები, რომლებსაც ათეული წლების განმავლობაში არ სურდათ ეცნოთ „დანარჩენი სამყარო“, ბოლოსდაბოლოს გონს მოვიდნენ. შეწყვიტეს განდგომის პოლიტიკა და ჩაებნენ საერთაშორისო საფეხბურთო ცხოვრებაში. მართალია, ამ კარანტინის შემდეგ ყოფილმა მასწავლებლებმა მწარე გაკვეთილი მიიღეს უნგრელები-საგან (3:6 და 1:7), მაგრამ, ეტყობა, უამისოდ არც შეისლებოდა. ინგლისელები საბოლოოდ გამოფხიზლდნენ და სერიოზულად შეუდგნენ ნამდვილი, ბრძოლისუნარიანი ნაკრების შედგენას.

მაგრამ იოლი სათქმელია—ნაკრების შედგენა. ეს ინგლისური ფეხბურთის სინამდვილეში ქრონიკულ სიძნელეებთანაა დაკავშირებული. საქმე იმაში კი არაა, რომ ამ ქვეყანაში არ არიან ძლიერი ფეხბურთელები. პირიქით, აქ რამდენიმე ათასი პროფესიონალი მოთამაშეა და მათს შორის ნაკრების კანდიდატთა რაოდენობა იმდენად დიდია, რომ ჭირს ოციოდე ნამდვილად უძლიერესის შერჩევა. ეს კიდევ არააფერი. ეროვნული ნაკრების მწვრთნელის არჩე-

ვანი ყოველთვის ეჯახება კლუბების მფლობელთა ეგოისტურ, წმინდა კომერციულ ინტერესებს. თვითეული ის „ვარსკვლავი“, რომელმაც ადგილი უნდა დაიკავოს ნაკრებში, მეტად ძვირად ფასობს (საშუალოდ 30-50 ათას სტერლინგად) და არც ერთ კლუბს არ სურს სარისკოდ გასწიროს ეს „ოქროს ფეხები“.

„ინგლისის სპორტული ღირსება, პატრიოტიზმი? ოო, დიახ, დიახ!—ამბობენ ისინი,—მაგრამ რატომ უნდა გავწიო რისკი მე და არა ჩემმა მეზობელმა?“ ალბათ, ამიტომია, რომ არასოდეს არ შეუდგენიათ ინგლისის ნაკრები ერთი რომელიმე უძლიერესი კლუბის ბაზაზე, თუმცა იქ საბოლოოდ დარწმუნდნენ, რომ 11 „ვარსკვლავი“ ეს ჯერ კიდევ არაა საუკეთესო გუნდი.

უნგრეთთან განცდილმა დამარცხებამ აიძულა ინგლისის ფედერაცია და კლუბები ეზრუნათ საუკეთესო გუნდის ჩამოყალიბებაზე. ასეთი გუნდი შეიქმნა კიდევ და, თუმცა მიუნჰენში განცდილმა საშინელმა სააღიარებელი კატასტროფამ ინგლისურ ფეხბურთს გამოსტაცა სამი ბრწყინვალე ფეხბურთელი, მასწავლებლებმა დაიბრუნეს ძველი ავტორიტეტი, დაიბრუნეს დაკარგული „კათედრა“ და კვლავ მტკიცედ ჩადგნენ ლიდერთა შორის.

დინჯი, საკუთარ ძალებში დარწმუნებული ინგლისელი პროფესიონალები თამაშობენ უაღრესად ეკონომიურად, მიზანდასახულად, ისინი თავიანთ ტექნიკას იყენებენ საქმიანად, ზედმეტი და უსარგებლო ეფექტების გარეშე, ასეთი დევიზით: ტექნიკა ტაქტიკის სამსახურში.

ამიტომ იყო, რომ ყველა ერთხმად გამარჯვებას უქადდა ინგლისელთა გუნდს. ინგლისელებმა საკმაოდ იოლად მიაღწიეს წარმატებას ქვეჯგუფში. ისინი გათამაშებაში ჩაებნენ 1956 წლის 5 დეკემბერს, როცა ვულვერჰემპტონში მიიღეს დანიის გუნდი და დაამარცხეს იგი ანგარიშით 5:2. ამის შემდეგ ინგლისელები ლონდონში შეხვდნენ ირლანდიის ნაკრებს და უკვე პირველ ტაიმში 4 „მშრალი“ ბურთი გაიტანეს მოწინააღმდეგის კარში. მეორე ტაიმი მათ ფაქტიურად აღარ აინტერესებდათ. ამიტომ ირლანდიელებს საშუალება მიეცათ ცოტა მაინც ამოესუნთქათ და თავი ეხსნათ გამანადგურებელი ანგარიშისაგან. საბოლოოდ გაიმარჯვეს ინგლისელებმა ანგარიშით 5:1.

საპასუხო მატჩი კოპენჰაგენში დანიელებმა ინგლისთან კვლავ წააგეს — 1:4, ხოლო ირლანდიამ თავის მინდორზე დუბლინში თანაბრად ითამაშა ლიდერთან — 1:1.

საბოლოოდ ამ ჯგუფში ჩატარებულ მატჩებს ასეთი სახე აქვს (ფრჩხილებში აღნიშნულია პირველი ტაიმის შედეგი):

I ჯგუფი

ირლანდია—დანია 2:1 (2:0) 3/X—1956 დუბლინი
 ინგლისი—დანია 5:2 (2:1) 5/XII—1956 ვულვერპემპტონი
 ინგლისი—ირლანდია 5:1 (4:0) 8/V—1957 ლონდონი
 დანია—ინგლისი 1:4 (1:1) 15/V—1957 კოპენჰაგენი
 ირლანდია—ინგლისი 1:1 (1:0) 19/V—1957 დუბლინი
 დანია—ირლანდია 0:2 (0:0) 2/X—1957 კოპენჰაგენი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ინგლისი	3	1	0	15:5	7
ირლანდია	2	1	1	6:7	5
დანია	0	0	4	4:13	0

1/8 ფინალში გავიდა ინგლისის გუნდი.

ფრანგები ეძებდნენ «ლტოლვილ შვილს»

სწორედ მაშინ, როცა ინგლისელები ვადაზე აღრე და გადაკარბებით ასრულებდნენ გეგმას, ფრანგებს თავიანთ ქვეჯგუფში ერთადერთი სადარდელი ჰქონდათ—ბელგიის გუნდი. შესაშვ მონაწილეს - ისლანდიას, არც ფრანგები და არც ბელგიელები სერიოზულ ყურადღებას არ აქცევდნენ, ვინაიდან ამ სუსხიანი ქვეყნის ფეხბურთელები არც არიან სათვალავში ჩასაგდება.

საფრანგეთის ნაკრების მწვრთნელმა ა. ბატიემ თავიდანვე გარკვევით და კონკრეტულად დაუსახა თავის გუნდს სამოქმედო გეგმა: მოგება პარიზში და ფრე ბრიუსელში. ეს იყო სავალდებულო მინიმუმი, რომლის შესრულების შემდეგ ფრანგების ბუქსალტერია წესრიგში იქნებოდა ყოველგვარ გართულებათა გარეშე. ეს გეგმა ბელგიელებმაც კარგად იცოდნენ, ვინაიდან თვითონაც ზუსტად ასეთი პროგრამა ჰქონდათ: ერთი მოგება და ერთი ფრე.

და თითქოს განგებ, კალენდარი ამ ჯგუფში შედგა ისე, რომ ფავორიტები ერთმანეთს შეხვდნენ დასაწყისში და დასასრულს. სწორედ იმ დასაწყისში დაამარცხეს ფრანგებმა თავიანთი ძირითადი კონკურენტი პარიზში და საკმაოდ იოლადაც—6:3. დანარჩენი მატჩები ისლანდიელებთან მიმდინარეობდა ზუსტად «გრაფიკის» მიხედვით, როგორც საწვრთნელი ვარჯიშები, სანამ არ მოახლოვდა საფრანგეთისა და ბელგიის გუნდების განმეორებითი შეხვედრა ბრიუსელში.

ფრანგების ამოცანა გაცილებით უფრო იოლი იყო, ვინაიდან საქმის ნახევარი მათ უკვე მოთავებული ჰქონდათ, მაგრამ ამ დროი-

სათვის გუნდი არ იყო შესაფერის ფორმაში, ძირითად შემადგენ-
ლობაში შეიცვალა რამდენიმე მოთამაშე და საქმის მეორე ნახევრის
ქმედობიანად მოთაგებაზე მათ უკვე აღარა ჰქონდათ პირვანდელი
ოპტიმისტური შეხედულება.

ამიტომ იყო, რომ 27 ოქტომბრის მატჩს „ეიზელის“ სტადი-
ონზე სულ ადვილად შეეძლო ჩაეფუშა ა. ბატიეს გეგმა და მაშინ
მოწინააღმდეგენი კიდევ ერთხელ უნდა შეხვედროდნენ დამატებით
მატჩში. ეს კი ახალ უსიამოვნებებს იწვევდა.

ამ გადამწყვეტ შეხვედრაში საფრანგეთის ნაკრების ფორვარდე-
ბმა ვერც ერთი ბურთი ვერ გაიტანეს, მაგრამ ამჯერად თავი ისა-
ხელა დაცვამ (თუმცა, მოელოდნენ პირიქით) და უშედეგოდ დამთა-
ვრებულმა მატჩმა — 0:0 ფრანგებს მოუტანა 7 ქულა, რაც სრული-
ად საკმარისი იყო ფინალურ ჯგუფში გასასვლელად.

საფრანგეთის ნაკრების ხელმძღვანელობას მტკიცედ ჰქონდა
გადაწყვეტილი ამჯერად მაინც მიეღწია სერიოზული წარმატე-
ბისათვის მსოფლიო ჩემპიონატში და ამიტომ შეუდგა თავისი „ლტო-
ლეილი“ ვილისა, განთქმული ფორვარდის რაიმონ კოპას ძებნას,
თუმცა კაცმა რომ თქვას, საქმეზელი აქ ბევრი არაფერი იყო. სულ
მცირე ხნის წინ ფრანგებმა თვითონ ასე გულცივად გაჰყიდეს რ.
კოპა და მშვენივრად იცოდნენ სადაც — ესპანეთში. ახლა კი
კრემლმორეულნი ეხვეწებოდნენ „რეალ-მადრიდს“, სულ ცოტა
ხნით მაინც ეთხოვებინათ მათთვის მათივე ქვეშევრდომი — რაიმონ
კოპა.

მართალია, აქა-იქ გაისმოდა
ხმები, თითქოს „გაესპანელებული
ფრანგი“ ველარ აეწყობოდა თა-
ვის ძველ მეგობრებს „რემისის“
გუნდიდან, რომლებიც ეროვნული
ნაკრების ძირითად ბირთვს წარ-
მოადგენდნენ. ეს შიში უსაფუძვლო
გამოდგა. სწორედ რ. კოპამ მო-
იტანა გუნდში ის, რაც საჭირო
იყო: შეთამაშება, კოლექტიურო-
ბა, ზუსტი ურთიერთმოქმედება
და მოწინააღმდეგის კართან შექ-
მნილ შესაძლებლობათა გამოყე-
ნება.

რაიმონ კოპა — საფრანგეთის ნაკრების
კომბინაციათა მთავარი ორგანიზატორი
და სულისჩამდგმელი.

II ჯგუფი

საფრანგეთი — ბელგია 6 : 3 (4 : 1) 11/XI—1956 პარიზი
 საფრანგეთი — ისლანდია 8 : 0 (5 : 0) 2/VI—1957 ნანტი
 ბელგია — ისლანდია 8 : 3 (7 : 1) 5/VI—1957 ბრიუსელი
 ისლანდია — საფრანგეთი 1 : 5 (0 : 2) 1/IX—1957 რეიკიავიკი
 ისლანდია — ბელგია 2 : 5 (0 : 2) 4/IX—1957 რეიკიავიკი
 ბელგია — საფრანგეთი 0 : 0 (0 : 0) 27/X—1957 ბრიუსელი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
საფრანგეთი	3	1	0	19 : 4	7
ბელგია	2	1	1	16 : 11	5
ისლანდია	0	0	4	6 : 26	0

1/8 ფინალში გავიდა საფრანგეთის გუნდი.

უნგრელი ფიცს სძიებენ

შეიძლება ეს კაცს მოჩვენებოდა რომანტიკულ და გულისამა-
 ჩუყებელ სურათად, მაგრამ უნგრეთის საუკეთესო ფეხბურთელებს,
 ეროვნული ნაკრების კანდიდატებს გული არ აჩუყებიათ. ისინი
 საფეხბურთო სერიაზულად იღვწენ სმენაზე გაჭიმულნი და თავიანთი
 ქვეყნის საფეხბურთო კავშირის თავმჯდომარე შანდორ ბარჩთან
 ერთად იმეორებდნენ ფიცის სიტყვებს:

„ფიცსა ვდებ, მთელი ჩემი ცოდნითა და შეურყეველი სურ-
 ვილით მივალწიო იმას, რომ მსოფლიო პირველობისათვის მზადების
 დროს და მსოფლიო ჩემპიონატში, ჩემი ძალითა და უნარით
 ხელი შევეწყო უნგრეთის გუნდის წარმატებას... ფიცსა ვდებ, რომ
 მთელი ჩემი შრომა და მოქმედება გამსჭვალულია ქვეყნისათვის პატ-
 რიოტიზმითა და ურთიერთთანამშრომლობის სულისკვეთებით“.

რამ აიძულა უნგრელი ფეხბურთელები ფიცი დაედოთ? რა
 გაუჭირდა ისეთ გუნდს, რომელიც საფეხბურთო ჰორიზონტზე წლე-
 ბის განმავლობაში ასე ბრწყინავდა?

„ბერნის ტრაგედია“ მძიმედ დაემჩნა უნგრეთის განთქმულ
 გუნდს. მოხდა ცვლილებანი ძირითად შემადგენლობაში, მთელი
 რიგი შეხვედრები გუნდმა არატანაბარი ძალით ჩაატარა, ახალგაზ-
 რდობა ვერ აჩვენებდა სტაბილურ თამაშს.

როცა ცნობილი გახდა მესამე ჯგუფის შემადგენლობა (უნგრ-
 ეთი, ბულგარეთი, ნორვეგია) ფეხბურთის სპეციალისტთა და მიმო-
 მხილველთა საერთო ლოგიკური დასკვნა აზრთა სხვადასხვაობას

არ წაწყდომია: ნორვეგია სათვალავში ჩასაგდები არაა, ბრძოლა იწარმოებს ორ გუნდს—უნგრეთსა და ბულგარეთს შორის. ლოგიკა ლოგიკად დარჩა, ნორვეგიელებმა კი თავიანთ მინდორზე მიიღეს უნგრეთის გუნდი და მაყურებელთა ვანუწყვეტილი ღრიანცელის ქვეშ პირველი ტაიმი დაამთავრეს ფრედ, ხოლო შესვენების შემდეგ გაიტანეს გადამწყვეტი ბურთი და გაიმარჯვეს ანგარიშით 2 : 1.

ეს იყო „სიურპრიზი № 1“. ამ დროისათვის ბულგარელებს უკვე მოგებული ჰქონდათ მატჩი ოსლოში იმავე ანგარიშით—2 : 1 და დიდი უპირატესობა გააჩნდათ მთავარი მოწინააღმდეგის წინაშე, მაგრამ უნგრეთის ფეხბურთის ხელმძღვანელობამ ასეთი ამოცანა დაუსახა თავის გუნდს: ნორვეგია—ეს არაფერია, მთავარია ორივე მატჩი მოვუგოთ ბულგარელებს, მაშინ ყველაფერი გამოსწორდება“.

და უნგრელმა ფეხბურთელებმა მართლაც მოიგეს ეს ორივე შეტად ძნელი და საბასუხისმგებლო შეხვედრა. მათ ნამდვილად „უნგრულად“ ითამაშეს ბუდაპეშტში და გასტეხეს ძლიერი მეტოქის წინააღმდეგობა—4 : 1. ოსლოში აწეწილი საქმეები უნგრეთის გუნდმა საბოლოოდ მოაგვარა 15 სექტემბერს, როცა სოფიაში დაამარცხა ბულგარელი ფეხბურთელები ანგარიშით 2 : 1 და საბოლოოდ გაინაღდა პირველი ადგილი ჯგუფში. დარჩენილი მატჩი ნორვეგიასთან საკუთარ მინდორზე უნგრელთათვის ფაქტიურად რევანშის აღების საშუალებას წარმოადგენდა და მათ იყარეს კიდევ ჯავრი პირველ წრეში დამარცხებისათვის—5 : 0.

III ჯგუფი

ნორვეგია—ბულგარეთი 1 : 2 (0 : 1) 22/V—1957 ოსლო
 ნორვეგია—უნგრეთი 2 : 1 (1 : 1) 12/VI—1957 ოსლო
 უნგრეთი—ბულგარეთი 4 : 1 (3 : 0) 23/VI—1957 ბუდაპეშტი
 ბულგარეთი—უნგრეთი 1 : 2 (1 : 2) 15/IX—1957 სოფია
 ბულგარეთი—ნორვეგია 7 : 0 (3 : 0) 3/XI—1957 სოფია
 უნგრეთი—ნორვეგია 5 : 0 (2 : 0) 10/XI—1957 ბუდაპეშტი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
უნგრეთი	3	0	1	12 : 4	6
ბულგარეთი	2	0	2	11 : 7	4
ნორვეგია	1	0	3	3 : 15	2

1,8 ფინალში გავიდა უნგრეთის გუნდი.

გეროპის ზონის IV ჯგუფში, სადაც თავმოყრილი იყვნენ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის, ჩეხოსლოვაკიისა და უელსის გუნდები, წინასწარ „განწირულად“ გერმანელი ფეხბურთელები მიაჩნდათ. პირველი ადგილის პრეტენდენტებად ასახელებდნენ ჩეხებს, რომლებმაც მთელ რიგ სერიოზულ წარმატებებს მიაღწიეს ბოლო ხანებში, ასევე საიმედოდ მიაჩნდათ უელსის გუნდი, სადაც თამაშობდნენ ინგლისის პირველი ლიგის პროფესიონალი ფეხბურთელები და განთქმული ცენტრფორვარდი, გიგანტი ჯონ ჩარლზი, რომელშიც იტალიურმა კლუბმა „იუვენტუსმა“ საზღაპრო თანხა გადაიხადა — 65 ათასი გირვანქა სტერლინგი.

მაგრამ უელსის გუნდს ჯონ ჩარლზმაც ვერ უშველა და გერმანელებმა ლაიპციგში დაამარცხეს მოწინააღმდეგე, რომელსაც უკვე ჰქონდა მოგებული მატჩი ჩეხოსლოვაკიასთან.

შემდგომში გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის გუნდმა ბრნოში (ჩეხოსლოვაკია) განიცადა მარცხი მასპინძლებისაგან ანგარიშით 1:3 და შეიქმნა ასეთი საინტერესო მდგომარეობა: ჩეხებს დარჩენილი ჰქონდათ ერთი მატჩი გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან. თუ ისინი დამარცხდებოდნენ, ხოლო უელსი თავის მინდორზე მოიგებდა შეხვედრას გერმანელებთან, სამივე გუნდს ექნებოდა ქულათა თანაბარი რაოდენობა — 4 და მაშინ ამ ქვეჯგუფში ყველაფერი უნდა დაწყებულიყო თავიდან, თანაც საამისოდ საჭირო იქნებოდა ნეიტრალური მინდორების გამოხაზვა.

ჩეხები სულაც არ აპირებდნენ ყველაფრის თავიდან დაწყებას. მათ ლაიპციგში ერთი ქულაც თავზე საყრელად ჰყოფნიდათ, მაგრამ მეტი დამაჯერებლობისათვის ეს მატჩი ჩეხების მიერ მოგებულ იქნა დიდი ანგარიშით 4:1 და ყველაფერი თავის რიგზე დადგა.

IV ჯგუფი

უელსი—ჩეხოსლოვაკია—1:0 (0:0) 1/V—1957 კარდიფი
 გდრ—უელსი—2:1 (1:1) 19/V—1957 ლაიპციგი
 ჩეხოსლოვაკია—უელსი 2:0 (1:0) 26/V—1957 პრაღა
 ჩეხოსლოვაკია—გდრ 3:1 (0:1) 16/VI—1957 ბრნო
 უელსი—გდრ 4:1 (3:0) 25/IX—1957 კარდიფი
 გდრ—ჩეხოსლოვაკია 1:4 (1:3) 27/X—1957 ლაიპციგი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ
ჩეხოსლოვაკია	3	0	1	9:3	6
უელსი	2	0	2	6:5	4
გდრ	1	0	3	5:12	2

1/8 ფინალში გავიდა ჩეხოსლოვაკიის გუნდი.

მენა—ვალსეგისა და ფეხბურთის ქალაქი

ვინ არ იცის, რომ ავსტრიის ცენტრი ვენა—ესაა ვალსეგის დედაქალაქი, იოჰან შტრაუსის დიდებულ მელიოდიათა სამშობლო. ეს საყოველთაოდ ცნობილია. მაგრამ დრონი იცვლებიან და დღეს რომ ვენელებს ჰკითხოთ: ვალსეგის მოსმენას ინებებთ, თუ სტადიონზე წამობრძანდებით ფეხბურთის საყურებლადო, ექვი არ შეგეპაროთ—სტადიონზე ადგილი არ გეყოფათ მაყურებელთა დასატევად.

რას იზამ, ასეთია ფეხბურთის ძალა დღეს და ავსტრიელებს მით უმეტეს აქვთ ფეხბურთის სიყვარულის უფლება, რომ მათი გუნდი ექვის ჩატარებული მსოფლიო პირველობიდან ხუთჯერ გავიდა ფინალურ ჯგუფში და ამ ტრადიციის დარღვევა არც ამჯერად სურდათ აქაურ გულშემატკივრებს, მით უმეტეს, როცა ცნობილი გახდა კენჭისყრის შედეგები და გამოვლინდა მე-5 ჯგუფის შემადგენლობა (ავსტრია, ჰოლანდია, ლუქსემბურგი). მათ კარგად იცოდნენ, რომ ლუქსემბურგი—ეს მხოლოდ დამატებაა პროგრამის ზევით, რომელსაც რამდენადმე მაინც სერიოზული კონკურენციის გაწევა არ შეუძლია მოწინააღმდეგეთათვის.

პროგნოზი ამ შემთხვევაში სწორი გამოდგა. ლუქსემბურგის ნაკრებმა ოთხივე მატჩი წააგო, მიიღო თავის კარში 19 ბურთი, გაიტანა მხოლოდ 3 და უიმედოდ გამოემშვიდობა გათამაშებას.

ავსტრიელებს თავიდან მაინცდამაინც არც ჰოლანდიისა ეშინოდათ, ვინაიდან ამ ქვეყნის ფეხბურთის ისტორიაში დიდი წარმატებები არ წერია, ხოლო ბოლო ხანებში მიღწეულ გამარჯვებებს, მათ შორის—გფრ-თან ანგარიშით 2:1, ისინი თვლიდნენ არა ჰოლანდიელთა მოგებად, არამედ გერმანელთა წაგებად.

გათამაშება ავსტრიელთათვის მართლაც ვალსით დაიწყო: მათ თავიანთ სტადიონზე მსუბუქად და იოლად დაამარცხეს ლუქსემბურგი ანგარიშით 7:0, მაგრამ უკვე შემდგომ მატჩში საკმე სხვაგვარად წავიდა. 1957 წლის 26 მაისს ვენაში შედგა თამაში ავსტრიისა და ჰოლანდიის გუნდებს შორის. დამთავრდა პირველი ტაიმი და დამსწრენი თვალებს არ უჯერებდნენ—ჰოლანდიის „შემთხვევითი“ გუნდი წინ იყო ანგარიშით 2:0. 45 წუთის განმავლობაში სრული ქაოსი და აღრევა სუფევდა ავსტრიის გუნდში, ხოლო

ჰოლანდიელები დიდი აღმავლობით უტევდნენ მოწინააღმდეგეს და გასაქანს არ აძლევდნენ მას.

საქმე ცუდად იყო. ავსტრიელები აშკარა მარცხის წინაშე იდგნენ ვინაიდან ზინ წაგებული მატჩის შემდეგ საიმედო პერსპექტივა აღარ ჩანდა და ავსტრიელებმა მეორე ტაიმში გამოავლინეს ყველაფერი, რაც კი შეეძლოთ. ისინი მთელი მონდომებით, მთელი ძალღონით იბრძოდნენ დაკარგულის ასანაზღაურებლად. შემდგომში ამ მატჩს დიდი გამოხმაურება ჰქონდა პრესაში. გაზეთები წერდნენ, რომ მაყურებლები გაუგონარი ღრიანცელით მოითხოვდნენ თავიანთი გუნდის გამარჯვებას, რომ გერმანელი მსაჯი ცელნერი ყოველგვარი საშუალებით აბრკოლებდა ჰოლანდიელებს, ხოლო მის მიერ დანიშნული პენალტი მატჩის დამთავრებამდე რამდენიმე წუთით ადრე, როცა ანგარიში გახდა 2:2, ეს იყო „წარმოუდგენელი საფეხბურთო თავხედობა“.

მაგრამ ასეა თუ ისე, ავსტრიელ ფეხბურთელთა თავგამოდებაში, მაყურებელთა მრისხანე ყივიანამ და ცელნერის არაობიექტურმა სასტყვენმა ჰოლანდიელებს წაგება მოუტანა ანგარიშით 2:3. დამარცხებულები დიდ იმედებს ამყარებდნენ „ფიფას“ სპეციალურ კომისიაზე, რომელსაც უნდა გაერჩია მათი პროტესტი; ეტყობა „ფიფას“ აღარ უნდოდა ამ ინციდენტის გართულება და მატჩის შედეგი ძალაში დატოვა.

საპასუხო თამაში ამსტერდამში ავსტრიელებმა გაცილებით უკეთ ჩაატარეს, მიიღწიეს ფრეს და ერთხელ კიდევ გაინაღდეს ფინალში გასვლის უფლება.

V ჯგუფი

- ავსტრია—ლუქსემბურგი 7:0 (2:0) 3/IX—1956 ვენა
- ჰოლანდია—ლუქსემბურგი 4:1 (2:1) 20/III—1957 როტერდამი
- ავსტრია—ჰოლანდია 3:2 (0:2) 26/V—1957 ვენა
- ჰოლანდია—ავსტრია 1:1 (0:1) 25/IX—1957 ამსტერდამი
- ლუქსემბურგი—ავსტრია 0:3 (0:1) 29/IX—1957 ლუქსემბურგი
- ლუქსემბურგი—ჰოლანდია 2:5 (1:4) 13/X—1957 ლუქსემბურგი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ავსტრია	3	1	0	14:3	7
ჰოლანდია	2	1	1	12:7	5
ლუქსემბურგი	0	0	4	3:19	0

1/8 ფინალში გავიდა ავსტრიის გუნდი.

საბჭოთა კავშირის გუნდს მიეჭვეს ჯგუფში გამარჯვების უეჭველ კანდიდატად თვლიდნენ, ხოლო მის ძირითად მოწინააღმდეგედ პოლონელი ფეხბურთელები მიაჩნდათ. მესამე მონაწილე — ფინეთი ეს იყო ისეთივე „პროგრამის დამატება“, როგორც, ვთქვათ, მეორე ჯგუფში ისლანდია, ან მეხუთეში — ლუქსემბურგი. საერთო პროგნოზი ასეთი იყო: 1. სსრ კავშირი, 2. პოლონეთი, 3. ფინეთი.

დამთავრდა გათამაშება ჯგუფში და ადგილები მართლაც ისე განაწილდა, როგორც პროგნოზით იყო გათვალისწინებული. მაგრამ წინასწარმეტყველებასა და სინამდვილეს შორის დიდი, მეტად დიდი განსხვავება აღმოჩნდა. პირველად საქმე არიეს ფინელმა ფეხბურთელებმა, როცა მოსკოვის „დინამოს“ სტადიონზე სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიეს საბჭოთა კავშირის გუნდს და მხოლოდ დამძაბული და მძიმე ბრძოლის შემდეგ წააგეს მატჩი მინიმალური განსხვავებით — 1:2. ორივე ბურთი ფინელთა კარში გაიტანეს ნახევარმცველებმა ვოინოვმა და ნეტომ. საბჭოთა გუნდის თავდამსხმელებმა ბევრი უტრიალეს ფინელთა დაცვის საიდუმლოს, მაგრამ ვერაფერი მოუხერხეს და დასჯერდნენ თავიანთი ნახევარმცველების გოლებს.

ამ დროისათვის ფინელებს ერთი შეხვედრა უკვე ჰქონდათ წაგებული პოლონელებთან, ხოლო ჩვენს გუნდს — გამარჯვება პოლონეთთან. ყველაფერი დამოკიდებული იყო საბჭოთა კავშირისა და პოლონეთის გუნდების შეხვედრაზე, რომელიც ვარშავაში შედგა 1957 წლის 20 ოქტომბერს.

პოლონელებმა ერთხელ კიდევ დაამტკიცეს თავიანთი მაღალი კლასი და მოიგეს შეხვედრა ანგარიშით 2:1. საჭირო გახდა დამატებითი მატჩის ჩატარება.

სსრ კავშირი თუ პოლონეთი? რომელი გუნდი მიიღებს „პასპორტს“ შევციაში გასამგზავრებლად? ეს საკითხი საყოველთაო ყურადღების ცენტრში იდგა არა მარტო ამ ორი ქვეყნის ფეხბურთის მოყვარულთათვის.

საფეხბურთო წრეები მოუთმენლად ელოდნენ ცნობებს საბჭოთა კავშირისა და პოლონეთის წარმომადგენელთა მოლაპარაკების

შესახებ, თუ სად და როდის უნდა ჩატარებულიყო მატჩი. კანდიდატებად წამოყენებული იყო ოთხი ქალაქი: სტოკჰოლმი, ბელგრადი, ლაიპციგი და სოფია. არჩევანი საბოლოოდ შეჩერდა ლაიპციგზე, სადაც მთავარი სტადიონი 110 ათას კაცს იტევს.

საბჭოთა გუნდის თავდამსხმელი
ვალენტინ ივანოვი თამაშის
დროს.

რატომ მაინცდამაინც ლაიპციგი, რომლის კანდიდატურა წამოაყენა გერმანულმა ახალგაზრდულმა გაზეთმა „უინტე ველტმა“? გადამწყვეტ ფაქტორად მიჩნეულ იქნა კლიმატური პირობების მსგავსება და ახლო მეზობლობა ორივე ქვეყანასთან.

ლაიპციგი დიდი ენთუზიაზმით ემზადებოდა ამ „პირველი რანგის სპორტული ღონისძიების“ ღირსეულად ჩასატარებლად, ორივე გუნდისა და მრავალრიცხოვანი ტურისტების მისაღებად.

მატჩი შედგა 1957 წლის 24 ნოემბერს. პოლონეთის გუნდი მედგრად იბრძოდა ძლიერი მეტოქის წინააღმდეგ, მაგრამ საბჭოთა

ფეხბურთელთა უპირატესობა სულ უფროდაუფრო აშკარა ხდებოდა. მათ ორი „მშრალი“ ბურთი გაიტანეს პოლონელთა კარში და გაიმარჯვეს ანგარიშით 2:0.

VI ჯგუფი

სსრკ—პოლონეთი 3:0 (1:0) 23/VI—1957 მოსკოვი
ფინეთი—პოლონეთი 1:3 (0:1) 5/VII—1957 ჰელსინკი
სსრკ—ფინეთი 2:1 (1:1) 27/VII—1957 მოსკოვი
ფინეთი—სსრკ 0:10 (0:7) 15/VIII—1957 ჰელსინკი
პოლონეთი—სსრკ 2:1 (1:0) 20/X—1957 ხოტევი
პოლონეთი—ფინეთი 5:0 (2:0) 3/XI—1957 ვარშავა

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
სსრკ	3	0	1	16:3	6
პოლონეთი	-3	0	1	9:5	6
ფინეთი	0	0	4	2:19	0

დამატებით მატჩი სსრ კავშირი-პოლონეთი — 2:0
 24. XI. 57. ლაიპციგი.

1/8 ფინალში გავიდა სსრ კავშირის გუნდი.

გადახიხადეთ ჯარიმა

ფეხბურთში ხშირად ყველაფერი „უკულმა“ ხდება ხოლმე: წააგებ სწორედ იქ, სადაც მოგების ყველაზე მეტი იმედი გაქვს.

იუგოსლავიის გუნდს, მართალია, არ წაუგია მატჩი საბერძნეთში, სადაც იგი „საექსკურსიო“ თამაშს ელოდა, მაგრამ ის ერთი ქულა, რომელიც მან ათენში დაკარგა 1957 წლის 5 მაისს, მეშვიდე ჯგუფის ფაგორიტს შეიძლება მეტად ძვირად დაჯდომოდა მომავალში. ბერძენმა ფეხბურთელებმა ქეშმარიტი ძველი სპარტანული სიმტკიცე გამოავლინეს და თუმცა ვერც თვითონ გაიტანეს ბურთი, არც მოწინააღმდეგეს მისცეს ამის საშუალება—0:0.

ეს იყო ნიშანი იმისა, რომ ბერძნები შეუვალ ციხე-სიმაგრეს წარმოადგენენ თავიანთ უბალახო, ქვასავით მაგარ მინდორზე. მაგრამ ამ უშედევგო მატჩს კინაღამ შეეწირა ორივე მოწინააღმდეგე. მათ „შინაურულად“ მოულაპარაკიათ იმის შესახებ, რომ შეხვედრის მსვლელობაში შეეცვალათ მოთამაშეები, რაც „ფიფას“ წესებით სასტიკად აკრძალულია საერთაშორისო ოფიციალურ ტურნირებში, მით უმეტეს მსოფლიო ჩემპიონატში.

აგენტურამ სასწრაფოდ აცნობა უმაღლეს ორგანოს წესების ამ „ავაზაკური“ დარღვევის შესახებ და „ფიფამ“ გადაწყვიტა ორივე გუნდისათვის დამარცხება მიესაჯა, მაგრამ შემდეგ ვილაცას აზრად მოუვიდა, რომ ასეთი სასჯელი სულ იოლად უხსნიდა გზას ფინალისაკენ მესამე მონაწილეს—რუმინეთს, ამიტომ „ფიფამ“ შეცვალა თავისი პირვანდელი გადაწყვეტილება და ფულადი ჯარიმა მიუსაჯა წესრიგის დამრღვევთ.

სპარტანულ „ციხე-სიმაგრეს“ ცოტა ხანს შემდეგ წააწყდა რუმინეთის ძლიერი გუნდიც. ბრძოლა ამჯერადაც უალრესად მწვავე და დაძაბული იყო და რუმინელებმა ძლივს მიაღწიეს მეტად ძნელ გამარჯვებას—2:1.

ეს იყო საბერძნეთის ფეხბურთელთა უკანასკნელი სიტყვა. დარჩენილ შეხვედრებში მოწინააღმდეგეთა მინდვრებზე მათ დამარცხება განიცადეს და გათამაშების ცხრილში ბოლო ადგილზე მოიკალათეს.

პირველი ადგილის მთავარმა კონკურენტებმა ფრედ ითამაშეს

ბუქარესტში—1:1. დარჩა უკანასკნელი მატჩი მათ შორის. აი აქ წარმოსდგა იუგოსლაველთა წინაშე მთელი სიცხადით საბერძნეთში დაკარგული ქულის სიმძიმე. მათ მხოლოდ ერთი გამოსავალი ჰქონდათ—გამარჯვება, მაშინ, როცა რუმინელთათვის ფრეც სავსებით საკმარისი იყო.

ეს არც ისე იოლი ამოცანა იუგოსლაველებმა წარმატებით გადაჭრეს, გაიმარჯვეს ანგარიშით 2:0 და მიიღეს საჭირო ორი ქულა.

VII ჯგუფი

საბერძნეთი—იუგოსლავია 0:0 (0:0) 5/Ⅴ—1957 ათენი
 საბერძნეთი—რუმინეთი 1:2 (1:1) 16/Ⅵ—1957 ათენი
 რუმინეთი—საბერძნეთი 3:0 (0:0) 29/Ⅸ—1957 ბუქარესტი
 რუმინეთი—იუგოსლავია 1:1 (0:0) 14/Ⅹ—1957 ბუქარესტი
 იუგოსლავია—საბერძნეთი 4:1 (2:1) 3/Ⅺ—1957 ბელგრადი
 იუგოსლავია—რუმინეთი 2:0 (0:0) 17/Ⅺ—1957 ბელგრადი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
იუგოსლავია	2	2	0	7:2	6
რუმინეთი	2	1	1	6:4	5
საბერძნეთი	0	1	3	2:9	1

1/8 ფინალში გავიდა იუგოსლავიის გუნდი.

სქანდალი მატჩის ნაცვლად

1957 წლის 4 დეკემბერს ქ. ბელფასტში (ჩრდილოეთ ისლანდია) დანიშნული იყო მორიგი შესარჩევი მატჩი მსოფლიო პირველობაზე ფეხბურთში ევროპის ზონის მერვე ჯგუფში ჩრდილოეთ ირლანდიისა და იტალიის გუნდებს შორის.

მატჩის დღისათვის გუნდების მდგომარეობა ასეთი იყო:

	თ.	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ჩრ. ირლანდია	3	1	1	1	4:2	3
პორტუგალია	3	1	1	1	4:4	3
იტალია	2	1	0	1	1:3	2

მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონის—იტალიის გუნდის წინაშე რთული ამოცანა იდგა. იტალიელებს ფრედ მაინც უნდა ეთამაშათ თავიანთ მთავარ მეტოქესთან და შემდეგ დაემარცხებინათ პორტუგალია. იტალიელებმა მხოლოდ უაღრესად დაძაბული ბრძოლის შემდეგ სძლიეს ჩრდ. ირლანდიის გუნდს რომში (1:0), ხოლო ლი-

საბონში მოულოდნელად წააგეს პორტუგალიის ნაკრებთან (0:3), ამიტომ ადვილი წარმოსადგენია 4 დეკემბრის მატჩის მნიშვნელობა ორივე გუნდისათვის.

იმ დღეს დიდი ბრიტანეთის კუნძულებზე განუქვრეტი ნისლი ჩამოწვა, რომელსაც აქ „სმოგს“ უწოდებენ. მანქანები ანთებული ფარებით დადიოდნენ და რამდენიმე ნაბიჯზე მაინც არაფერი ჩანდა. ტაქსის მძღოლებმა კატეგორიული უარი განაცხადეს მგზავრების გადაყვანაზე და თავიანთი მანქანები ქუჩის განაპირას დააყენეს ჩართული სინათლეებით.

ლონდონის აეროპორტი ამ დღეს არ ღებულობდა თვითმფრინავებს და უნგრელმა მსაჯმა, რომელსაც უნდა ჩაეტარებინა ჩრ. ირლანდიისა და იტალიის გუნდების მატჩი, ვერ შეძლო ჩამოსვლა. იტალიელმა ფეხბურთელებმა უარი განაცხადეს თამაშზე, თუ მატჩის მსაჯი ინგლისელი ან ირლანდიელი იქნებოდა.

ვინაიდან აქ არ აღმოჩნდა ისეთი ნეიტრალური მსაჯი, რომელსაც „ფიფას“ მიერ ნება ჰქონოდა, მომსახურებოდა მსოფლიო პირველობის მატჩებს, გუნდების წარმომადგენლებმა გადაწყვიტეს კალენდარული მატჩის ნაცვლად ამხანაგური შეხვედრა ჩაეტარებინათ. როცა ეს გადაწყვეტილება მაყურებლებს გამოუცხადეს რადიოთი, ტრიბუნებზე აღშფოთების გრგვინვამ გადაიარა.

კალენდარული მატჩი არ შედგა, მაგრამ არც ამხანაგური შეხვედრა გამოვიდა, ვინაიდან იმ სკანდალს, რომელიც ბელფასტის სტადიონზე მოხდა, საერთო არაფერი ჰქონდა ამხანაგობასა და მეგობრობასთან.

სკანდალი დაიწყო იმით, რომ როცა იტალიის სახელმწიფო პიშინი სრულდებოდა, მაყურებლები განუწყვეტლივ ყვიროდნენ, უსტვენდნენ და ყოველგვარი საშუალებით ცდილობდნენ ჩაეხშოთ პიშინის ხმა, ხოლო თვით მატჩის მსვლელობა ორჯერ შეწყდა და ეს თავისებური „ანტრაქტები“ ფეხბურთელებმა ხულიგნობითა და მუშტი-კრივით შეავსეს.

მატჩი დამთავრდა ფრედ—2:2, მაგრამ მსაჯის ფინალური სასტენის შემდეგ აღვირახსნილმა მაყურებლებმა ტრიბუნებიდან მწვანე მინდორზე გადაინაცვლეს და მუშტებით დაერივნენ იტალიელებს. მხოლოდ პოლიციის აქტიური ჩარევის შემდეგ გადარჩნენ იტალიის ფეხბურთელები სიკვდილს, თუმცა მათი ცენტრალური თავდამსხმელი უგრძნობ მდგომარეობაში მიიყვანეს სააედამყოფოში.

ბელფასტის ინციდენტმა მალე საერთაშორისო სკანდალის სახე მიიღო. იტალიის პარლამენტში ორმა დეპუტატმა აღშფოთება გამოთქვა მათი სპორტსმენების შეურაცხყოფის გამო. მილანში შედგა

დემონსტრაცია, სადაც ახალგაზრდები გამოდიოდნენ ლოზუნგებით: „არ გვინდა ირლანდიელებთან თამაში. ისინი სპორტსმენები არ არიან!“

ფეხბურთის საერთაშორისო ფედერაციას ასეთი სკანდალებით ვერ გააკვირვებ. მატჩი ჩრ. ირლანდიისა და იტალიის გუნდებს შორის მაინც შედგა ბელფასტში და გამარჯვება მასპინძლებმა მოიპოვეს ანგარიშით 2:1. ამის შემდეგ იტალიელებმა რეგანში აიღეს პორტუგალიის გუნდთან შეხვედრაში თავიანთ მინდორზე 3:0. ამან მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონს მოუტანა მხოლოდ მორალური კმაყოფილება და არა ადგილი ფინალში.

საინტერესოა ერთი დეტალი. ირლანდიელებმა კინალამ უარი თქვეს ჩემპიონატში მონაწილეობაზე. ირლანდიაში აკრძალულია ფეხბურთის თამაში კვირა დღეებში და საფეხბურთო კავშირი სასტიკად წინააღმდეგი იყო შეეცვალა ეს აკრძალვა. ირლანდიის საფეხბურთო ფედერაციის ვიცე-პრეზიდენტმა ვილკენმა, რომელიც ეკლესიასთან მჭიდრო კავშირში იმყოფება, განაცხადა: „კვირაში შვიდი დღეა. არ მესმის, რატომაა საჭირო თამაში მაინცდამაინც კვირა დღეს“.

მაგრამ ჩემპიონატის პროგრამით ორი თამაში კვირა დღეს დაემთხვა. მხოლოდ დიდი ფულადი ჯარიმის შიშით დართო ფედერაციამ ფეხბურთელებს თამაშის უფლება, ხოლო თვითონ პასუხისმგებლობა მოიხსნა რელიგიური ღვთისმსახურების დარღვევისათვის.

VIII ჯგუფი

პორტუგალია—ჩრ. ირლანდია 1:1 (0:1) 16/I—1957 ლისაბონი

იტალია—ჩრ. ირლანდია 1:0 (1:0) 24/IV—1957 რომი

ჩრ. ირლანდია—პორტუგალია 3:0 (1:0) 1/V—1957 ბელფასტი

პორტუგალია—იტალია 3:0 (1:0) 26/V—1957 ლისაბონი

ჩრ. ირლანდია—იტალია 2:1 (2:0) 15/XII—1957 ბელფასტი

იტალია—პორტუგალია 3:0 (1:0) 22/XII—1957 რომი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ჩრ. ირლანდია	2	1	1	6:3	5
იტალია	2	0	2	5:5	4
პორტუგალია	1	1	2	4:7	3

1/8 ფინალში გავიდა ჩრდილოეთ ირლანდიის გუნდი.

მადრიდში ცხოვრობს ერთი კაცი, რომელსაც ჰქვია სანტიაგო ბარნაბეუ. ესაა მეტად მდიდარი მრეწველი, გაქნილი ბიზნესმენი, რომლის მილიონები შორს სცდება ესპანეთის ფარგლებს. მისი სახელი ფართოდაა ცნობილი საერთაშორისო ბირჟაზე.

სწორედ ამ სანტიაგო ბარნაბეუზე ამბობენ, რომ ესპანეთის ეროვნული ფეხბურთის დაქვეითებაში მას დიდი ბრალი მიუძღვისო.

რაშია საქმე? რა კავშირი აქვს ვაქარს ფეხბურთთან, მის ალმაგლობასა და დაქვეითებასთან?

აქვს. ესპანეთში აქვს ს. ბარნაბეუს რთულ კომერციულ სისტემაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ფეხბურთს და მისგან მიღებულ შემოსავალს. იგია განთქმული „რეალ მადრიდის“ პატრონი, რომელიც ფაქტურად ტონის მიმცემია ესპანეთის ფეხბურთში.

„რეალი“ მრავალჯერ იყო ესპანეთის ჩემპიონი, მაგრამ ეს არაა ს. ბარნაბეუს ძირითადი კოზირი. მისთვის მთავარი ისაა, რომ „რეალი“ უცვლელად იმარჯვებს ევროპის ჩემპიონთა თასის გათამაშებაში და სწორედ ამ ტიტულს მოაქვს შემოსავალი ს. ბარნაბეუს უძირო სალაროში. მას სურს მხოლოდ ერთი რამ: ითამაშოს „რეალი“ ისე, რომ მაყურებელს არ დაეზაროს სტადიონზე მოსვლა და, რაც მთავარია, ბილეთის ყიდვა, ხოლო ვინ ითამაშებს მის კლუბში ასე კარგად, ესპანელი თუ გადამთიელი, მისთვის სულ ერთია. მთავარია ბუცი კარგად იყოს მორგებული ფეხზე და ამ ფეხს ზუსტად გაჰქონდეს ბურთი კარში, სხვა დანარჩენი, მათ შორის – ეროვნული ფეხბურთის პრესტიჟიც, მისთვის ლიტონი სიტყვებია.

ს. ბარნაბეუს არ ენანება ფული უცხოეთის „ვარსკვლავთა“ შესაძენად. თუ „რეალისათვის“ საჭიროა რომელიმე ფეხბურთელი, ბარნაბეუ საზღაპრო თანხასაც კი გადაიხდის მის შესაძენად, ვინაიდან ბარნაბეუმ კარგად იცის — დღეს გადახდილ დოლარს ხვალ ათი მოაქვს. ასე გადაიხადა თავის დროზე დიდძალი თანხა კლუბის მფლობელმა არგენტინელი ალფრედო დი სტეფანოს, ფრანგი რაიმონ კოპას, ურუგვაელი სანტამარიას, ჰენტოსი და სხვათა საყიდლად. ასე ამოჰყო „რეალში“ თავი საშობლოს მოღალატე უნგრელმა პუშკაშმა.

ს. ბარნაბეუს სხვა წამბამელებიც ჰყავს ესპანეთში და ამიტომ, რომ ეროვნული ფეხბურთი ამ ქვეყანაში დაქვეითების გზაზე დგას. აქ არაფერს ამჩნევს ახალგაზრდა ტალანტებს, მათი აღზრდისათვის არაფერს სცალია, ვინაიდან ფეხბურთის სპეციალისტებს და-

ვალებული აქვთ ეძებონ მოთამაშეები, დაულალავად ეძებონ... სხვა ქვეყნებში.

ამიტომაც, რომ ესპანეთის ნაკრები წარუმატებლად გამოდის მსოფლიო პირველობებზე. 1954 წელს ესპანელებმა ვერ შეძლეს ფინალში გასვლა ისეთ სუსტ მოწინააღმდეგესთან ბრძოლაშიც კი როგორცაა თურქეთი.

VI ჩემპიონატში ესპანელები ერთ ჯგუფში მოხვდნენ შოტლანდიისა და შვეიცარიის გუნდებთან. თითქოს, ამაზე კარგ „კამპანიას“ ისინი ვერც ინატრებდნენ, მაგრამ უკვე პირველსავე მატჩში სანანებლად გაუხდათ ზედმეტი თვითდამწიფებდა, როცა საკუთარ მინდორზე, მადრიდში, ვერაფრით ვერ გატეხეს შვეიცარიელთა სასტიკი წინააღმდეგობა და ფრეს დასჯერდნენ. მაგრამ ეს თურმე მხოლოდ დასაწყისი იყო. ზუსტად ორი თვის შემდეგ ესპანელები შოტლანდიას გაემგზავრნენ და გლაზგოში დამარცხდნენ ანგარიშით - 2:4.

ესპანელთა ნაკრების ხსნა შეეძლოთ მათსავე დამლუპველებს— შვეიცარიელებს, ვინაიდან რევანში შოტლანდიისთან ესპანეთმა აიღო ანგარიშით 4:1. და უნდა ითქვას, შოტლანდიელთა საკმე ბეწვზე ეკიდა მათსავე სტადიონზე, გლაზგოში, მაგრამ შვეიცარიის გუნდის თავდამსხმელები კარგავდნენ ისეთ მომენტებს, რომ ესპანელთა წარმომადგენელი, რომელიც ამ მატჩს ესწრებოდა, ბურთივით ხტოდა ადგილზე და სიმწრით თმებს იგლეჯდა. მართალია, დიდის გაჭირვებით, მაგრამ შოტლანდიელებმა მაინც მოიგეს თამაში— 3:2 და შვეიცარიის გუნდი ესპანელებს მიუტოვეს ანგარიშის გასასწორებლად. ბრიტანელთათვის ამ მატჩს არავითარი ინტერესი და მნიშვნელობა არ გააჩნდა, ვინაიდან მათ თავი უკვე ქულში ჰქონდათ.

IX ჯგუფი

ესპანეთი-შვეიცარია 2:2 (1:1) 10. III—1957 მადრიდი
 შოტლანდია-ესპანეთი 4:2 (2:1) 8. V—1957 გლაზგო
 შვეიცარია-შოტლანდია 1:2 (1:1) 19. V—1957 ბაზელი
 ესპანეთი-შოტლანდია 4:1 (2:0) 26. V—1957 მადრიდი
 შოტლანდია-შვეიცარია 3:2 (1:1) 6. XI—1957 გლაზგო
 შვეიცარია-ესპანეთი 1:4 (0:2) 24. XI—1957 ლოზანა

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
შოტლანდია	3	0	1	10:9	6
ესპანეთი	2	1	1	12:8	5
შვეიცარია	0	1	3	6:9	1

1/8 ფინალში გავიდა შოტლანდიის გუნდი.

როგორ დაიწყოს ბრაზილიელთა

თუ ვინმეა უიღბლო მსოფლიო პირველობის გათამაშებაში, ეს უმძველად ბრაზილიის გუნდია. ხუთჯერ მოეწყო თასის გათამაშება, ხუთჯერ მიიღეს მასში მონაწილეობა ბრაზილიელთა და ვერც ერთხელ ვერ შეძლეს ამ სანუკვარი პრიზის მიღება, თუმცა ყოველთვის ერთ-ერთ უმთავრეს პრეტენდენტებად ითვლებოდნენ და ახლოს იდგნენ გამარჯვებასთან.

ბევრი ამის მიზეზად თვლიდა ბრაზილიელთა ზედმეტ არტისტულობას, უსარგებლო ეფექტებით გატაცებას, ზოგიერთებს კი საერთოდ ვერ გაეგოთ, თუ რატომ არ იყო ბრაზილიის გუნდი მსოფლიო ჩემპიონი ერთხელ მაინც.

ეტყობა, ბრაზილიელებსაც ძლიერ აწუხებდათ ეს საკითხი და ამიტომ ამჯერად გათამაშებისათვის ემზადებოდნენ ისე, როგორც არასდროს. აქ დაივიწყეს ფეხბურთის ორი წამყვანი ცენტრის რიოდე-ჟანეიროსა და სან-პაულუს ტრადიციული ქიშპობა და გუშინდელი მტრები დღეს მეგობრულად გაერთიანდნენ ჩემპიონის ტიტულისათვის საბრძოლველად.

ბრაზილიიდან საოცარი ხმები მოდიოდა. ნაკრები გუნდის კანდიდატთა რაოდენობა გაცილებით მეტი იყო, ვიდრე ვაკანტური ადგილები და მწვრთნელი ვ. ფეოლა გასაქირში იმყოფებოდა სწორედ ამ უხვი და თანაბარი სიძლიერის არჩევანის გამო.

და აი სწორედ ეს ჩემპიონობის ერთ-ერთი „კანდიდატი № 1“ ძლივძლივობით გავიდა ფინალში და ისიც როგორ ქვეჯგუფში? სადაც მხოლოდ ერთი, ერთადერთი მოწინააღმდეგე ჰყავდა—პერუ.

1957 წლის 7 აპრილს პერუელებმა თავიანთ დედაქალაქში მიიღეს ბრაზილიის ფეხბურთელები, მთელი თავგანწირვით ითამაშეს და ისე ახლოს იყვნენ გამარჯვებასთან, რომ, როგორც უცხოეთში წერდნენ: „მისი კუდი უკვე ხელში ეჭირათ.“ მაგრამ ფეხბურთში „კუდს“ ქულები არ მოაქვს, ხოლო ბრაზილიელებმა მეორე ტაიმში შეძლეს ანგარიშის გათანაბრება—1:1 და მხოლოდ ერთი ქულით დაბრუნდნენ რიოდე-ჟანეიროში.

ყველა ელოდა სასტიკ რევანშს ბრაზილიელთა მხრივ მათს სტადიონზე, მაგრამ მასპინძლებმა ყოველგვარი სისასტიკის გარეშე მოიგეს იგი მინიმალური განსხვავებით—1:0 და ამაზეც დიდი მადლობელნი დარჩნენ.

I ჯგუფი

პერუ-ბრაზილია 1:1 (1:0) 7. IV—1957 ლიმა

ბრაზილია-პერუ 1:0 (1:0) 14. IV—1957 რიო-დე-ჟანეირო

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ბრაზილია	1	1	0	2:1	3
პერუ	0	1	1	1:2	1

1/8 ფინალში გავიდა ბრაზილიის გუნდი.

აი რა მოხდა მეორე ჯგუფში

გერმანულმა ვაზეთმა „ინტერნაციონალეს შპორტ ეხომ“ ოფიციალურად გამოჰკითხა აზრი ევროპისა და სამხრეთ ამერიკის თერთმეტ ცნობილ სპეციალისტს მომავალი მსოფლიო ჩემპიონის შესახებ. რვა სპეციალისტმა პირველი ადგილი მიანიჭა არგენტინის ნაკრებს, ორმა—სსრ კავშირს, ერთმა—ინგლისს.

მაშინ, რა თქმა უნდა, გარკვევით არაფრის თქმა არ შეიძლებაოდა, ვინაიდან, ვისაც რა სწამდა, იმას ლაპარაკობდა, მაგრამ რვა სპეციალისტის თვალში არგენტინის ფეხბურთელებმა საგრძნობი ჩრდილი მიაყენეს თავიანთ ავტორიტეტს 1957 წლის 6 ოქტომბერს ბოლივიის დედაქალაქ ლა-პასში.

ამ დღეს აქ შედგა შესარჩევი მატჩი არგენტინისა და ბოლივიის გუნდებს შორის. ლა-პასი ზღვის დონიდან 3.658 მეტრის სიმაღლეზე მდებარეობს და ასეთ „სტრატოსფერულ“ ზონაში ფეხბურთის თამაში ემარჯვებათ პირველ ყოვლისა თვით მასპინძლებს—ბოლივიელებს.

არგენტინის ფეხბურთელებს აშკარად არ ჰყოფნიდათ ჯანგბადი. ისინი ძლივს მოძრაობდნენ მინდორზე, ვეღარ ასრულებდნენ თავიანთ ტრიუკებს და დატოვეს აქ ესოდენ საჭირო 2 ქულა. ანგარიში იყო 2:0 მასპინძელთა სასარგებლოდ. ასევე დამარცხება ვენიცუელის ლა-პასში ჩილის ფეხბურთელებმა—0:3.

მაგრამ ბარად ჩამოსვლისთანავე ბოლივიის გუნდი კარგავს თავის ღრუბლებსზედა უპირატესობას და აღარ წარმოადგენს ისეთ მრისხანე ძალას, როგორც შინ.

შემდგომში არგენტინელებმა დამაჯერებლად დაამარცხეს თავიანთი მოწინააღმდეგეები და გამოვიდნენ პირველ ადგილზე.

II ჯგუფი

ჩილი-ბოლივია 2:1 (0:1) 22. IX—1957 სანტ-იაგო

ბოლივია-ჩილი 3:0 (1:0) 29. IX—1957 ლა-პასი

ბოლივია-არგენტინა 2:0 (1:0) 6. X—1957 ლა-პასი
 ჩილი-არგენტინა 0:2 (0:2) 13. X—1957 სანტ-იაგო
 არგენტინა-ბოლივია 4:0 (2:0) 17. X—1957 ბუენოს-აირესი
 არგენტინა-ჩილი 4:0 (4:0) 20 X—1957 ბუენოს-აირესი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
არგენტინა	3	0	1	10:2	6
ბოლივია	2	0	2	6:6	4
ჩილი	1	0	3	2:10	2

1/8 ფინალში გავიდა არგენტინის გუნდი.

პარაგვაელთა სიურპრიზი

„რატომ არ უნდა მოვხვდეთ ფინალში? მსოფლიოს 16 უძლიერეს გუნდს შორის მოხვედრა დიდი სახელი და პატივია. ჩვენ ოთხი წლის დამაბული ბრძოლა დაგვკვირდა, რათა შეგვექმნა უმაღლესი კლასის გუნდი, რომ ისეთი ახალგაზრდა ტალანტებიდან, როგორებიცაა ამარილა, ლასკანო, აგიერო, ხარა და სხვანი აღგვეზარდა ფეხბურთის ნამდვილი ოსტატები, რომლებიც განამტკიცებენ სამხრეთამერიკული ფეხბურთის პრესტიჟს „შვეციაში.“—ასე წერდა პარაგვაის ნაკრები გუნდის მწვრთნელი ა. გონსალესი მას შემდეგ, რაც დამთავრდა ვათამაშება სამხრეთ ამერიკის მეორე ჯგუფში. ვილაპარაკოთ გულახდილად: დასაწყისში, ალბათ ა. გონსალესს აზრადაც არ მოსვლია სამხრეთ ამერიკის პრესტიჟის დაცვა „შვეციაში, ვინაიდან ეს მისია ამ ჯგუფიდან ურუგვაის უნდა შეესრულებინა.

მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონმა ამჯერად აშკარად წაითრობილა. თითქმის ყველა დარწმუნებული იყო, რომ ურუგვაელები გავიდოდნენ ფინალში და კოლუმბიასთან ფრედ დამთავრებული მატჩის (1:1) შემდეგაც არ შეცვლილა ეს საყოველთაო აზრი, ვინაიდან... „ხდება ხოლმე“...

ამ დაკარგული ქულის კომპენსაცია უნდა მომხდარიყო პირველსავე მატჩში პარაგვაის გუნდთან ასუნსიონში, მაგრამ პარაგვაელებმა ისეთი ფანტაზიკური თავგანწირვით ჩაატარეს ეს თამაში, რომ ურუგვაის განთქმული გუნდი მთლიანად დემორალიზებული აღმოჩნდა. ანგარიში 5:0 პარაგვაელთა სასარგებლოდ კომენტარებს არ საჭიროებს. მათი უპირატესობა ცხადი და ნათელი იყო.

ურუგვაიმ თავის მინდორზე შემდგომში აიღო რევანში, მაგრამ ეს საქმეს არ ცვლიდა. „შვეციაში“ გაემგზავრნენ პარაგვაელი ფეხბურთელები.

III ჯგუფი

კოლუმბია-ურუგვაი 1:1 (1:0) 16. VI—1957 ბოკოტა
 კოლუმბია-პარაგვაი 2:3 (1:1) 20. VI—1957 მედელინა
 ურუგვაი-კოლუმბია 1:0 (0:0) 30. VI—1957 მონტევიდეო
 პარაგვაი-კოლუმბია 3:0 (0:0) 7. VII—1957 ასუნსიონი
 პარაგვაი-ურუგვაი 5:0 (3:0) 14. VII—1957 ასუნსიონი
 ურუგვაი-პარაგვაი 2:0 (1:0) 28. VII—1957 მონტევიდეო

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
პარაგვაი	3	0	1	11:4	6
ურუგვაი	2	1	1	4:6	5
კოლუმბია	0	1	3	3:8	1

1/8 ფინალში გავიდა პარაგვაის გუნდი.

ცენტრალური და ჩრდილოეთი ამერიკა

ერთი ადგილი და ექვსი კანდიდატი

როგორც ცნობილია, VI მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალურ ტურნირში დაშვებულ იქნა 16 გუნდი. აქედან 2 ადგილი დაეთმო მსოფლიო ჩემპიონსა და გათამაშების ორგანიზატორს, 9 ადგილი — ევროპას, 3—სამხრეთ ამერიკას. დარჩენილ 2 ვაკანტურ ადგილში უნდა ჩატეულიყო მთელი დანარჩენი მსოფლიო, უფრო კონკრეტულად, ერთი ადგილი მიეკუთვნა ცენტრალურ და ჩრდილოეთ ამერიკას, ერთი—აფრიკასა და აზიას.

ერთის შეხედვით, ეს ნამდვილი გეოგრაფიული დისკრიმინაციაა, მაგრამ ფეხბურთის საერთაშორისო ფედერაცია ასეთ ტერიტორიულ განაწილებას ახდენს მხოლოდ იმ ნიშნით, თუ სად როგორაა განვითარებული ფეხბურთი და ამაში იგი სავსებით მართალია. ევროპამ და სამხრეთ ამერიკამ დაიმსახურეს მეტი ადგილი ფინალში, ჩრდილოეთ ამერიკამ, აფრიკამ და აზიამ კი ჯერ არა.

ცენტრალური და ჩრდილოეთ ამერიკის ზონაში შეიქმნა ორი ქვეჯგუფი. პირველში მოხედნენ კოსტა-რიკას, კიურასაოს და გვატემალას გუნდები. კოსტა-რიკას ფეხბურთელთა უპირატესობა არავითარ ექვს არ იწვევდა და მათ დამაჯერებლად მოიპოვეს გამარჯვება ქვეჯგუფში.

I ქვეჯგუფი

გვატემალა—კოსტა-რიკა 2:6 (1:4) 6. II—1957 გვატემალა
 კოსტა-რიკა—გვატემალა 3:1 (2:0) 10. II—1957 სან-ხოსე

კოსტა-რიკა-კიურასაო 4:0 (2:0) 3. III—1957 სან-ხოსე
 გვატემალა-კიურასაო 1:3 (1:1) 10. III—1957 გვატემალა
 კიურასაო-გვატემალა (არ შედგა)
 კიურასაო-კოსტა-რიკა 1:2 (0:2) 4. VIII—1957 ვილემსტადი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
კოსტა-რიკა	4	0	0	15:4	8
კიურასაო	1	0	2	4:7	2
გვატემალა	0	0	3	4:12	0

მეორე ქვეჯგუფში თავი მოიყარეს მექსიკის, კანადისა და ამერიკის შეერთებული შტატების გუნდებმა. პროგნოზის გაკეთება აქაც უშეცდომოდ შეიძლებოდა: პირველი ადგილი უნდა დაეკავებინათ მექსიკის ფეხბურთელებს და მათ თითქმის კონკურენციის გარეშე შეძლეს კიდევ ამ გამარჯვების მოპოვება. გუნდების ძალთა შეფარდებაზე ნათლად მეტყველებს ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი.

II ქვეჯგუფი

მექსიკა-აშშ 6:0 (3:0) 7. IV—1957 მეხიკო
 აშშ-მექსიკა 2:7 (2:3) 28. IV—1957 ლოს-ანჯელოსი
 კანადა-აშშ 5:1 (2:1) 18. V—1957 ტორონტო
 აშშ-კანადა 2:3 (0:1) 6. V—1957 სენტ-ლუისი
 კანადა-მექსიკა 0:3 (0:2) 20. VI—1957 ოტავა
 მექსიკა-კანადა 2:0 (1:0) 31. VII—1957 მეხიკო

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
მექსიკა	4	0	0	18:2	8
კანადა	2	0	2	8:8	4
ა შ შ	0	0	4	5:21	0

გადამწყვეტ მატჩში ერთმანეთს შეხვდნენ ქვეჯგუფებში გამარჯვებულნი—მექსიკისა და კოსტა-რიკის გუნდები. პირველად მექსიკელებმა მიიღეს მოწინააღმდეგე საკუთარ მინდორზე და გაიმარჯვეს ანგარიშით 2:0. განმეორებით შეხვედრაში, რომელიც სან-ხოსეში შედგა, მექსიკელებმა მიაღწიეს ფრეს—1:1 და გავიდნენ ფინალში.

მექსიკა-კოსტა-რიკა 2:0 (2:0) 13. X—1957 მეხიკო
 კოსტა-რიკა-მექსიკა 1:1 (1:1) 17. X—1957 სან-ხოსე
 1/8 ფინალში გავიდა მექსიკის გუნდი.

ორი უდიდესი მატერიალისტების—აზიისა და აფრიკის 8 სახელმწიფოს ფეხბურთელებს უნდა ებრძოლათ ერთადერთი ადგილისთვის, მაგრამ როგორც აფრიკაში, ისე აზიაშიც საქმეები იმგვარად აირია, რომ ამ ერთი ადგილის გარკვევას მოჰყვა მთელი რიგი პოლიტიკური ინციდენტები და სხვა ხასიათის უთანხმოებანი. ბოლოსდაბოლოს ის ადგილი არც აზიას ერგო, არც აფრიკას.

პირველად აყალმაყალი ამ ზონაში თურქებმა ატეხეს. ყველასათვის კარგად ცნობილია, რომ თურქეთის ნაწილი ევროპაში შედის, მაგრამ საქმე ამაში არაა. თურქებს ფეხბურთში თავი მთლიანად „ევროპელებად“ მოაქვთ, ამიტომ მათ საშინლად იწყინეს, როცა გაიგეს, რომ „ფიფას“ განაწილებით მოხვედრილი არიან აზიაში, ერთ ჯგუფში „ვიდაც“ ისრაელ ფეხბურთელებთან ერთად და დემონსტრაციულად გაიტანეს თავიანთი განაცხადი ორგკომიტეტიდან.

თურქებს მიბაძა კიბროსის საფეხბურთო კავშირმაც, ვინაიდან ამ ქვეყანაში მაშინ ფეხბურთის თამაშის თავი არავისა ჰქონდა, და ამრიგად ისრაელისა და ეგვიპტის გუნდები ქვეჯგუფებში გამარჯვებული გამოვიდნენ ისე, რომ ერთხელაც არ გაუკრავთ ბურთისათვის ფეხი.

მეოთხე ქვეჯგუფიდან ფინალში გავიდა სუდანი, რომელმაც საკუთარ მინდორზე ხარტუმში მოუგო სირიას—1:0, ხოლო მეორე მატჩი დამასკოში დაამთავრა ფრედ—1:1.

პირველ ქვეჯგუფში მატჩი ინდონეზიისა და ჩინეთის გუნდებს შორის დამთავრდა თითო მოგებითა და თითო დამარცხებით. ამიტომ პირველი ადგილის საკითხი უნდა გადაეწყვიტა დამატებით თამაშს ნეიტრალურ მინდორზე. ეს მატჩი შედგა რანგუნში (ბირმა). ინდონეზიელებმა გაიმეორეს იგივე მანევრი, რაც 1956 წლის ოლიმპიურ თამაშებში საბჭოთა კავშირის გუნდის წინააღმდეგ და „რკინა-ბეტონის“ კედელი აღმართეს თავიანთი კარის წინ. ანგარიში 0:0 ინდონეზიელებს ხელს უწყობდა, ვინაიდან მაშინ გამარჯვებულის საკითხს წყვეტდა ბურთების შეფარდება, ეს კი მათ სასარგებლოდ იყო—5:4.

ასეც მოხდა. მატჩი დამთავრდა ფრედ და ქვეჯგუფში პირველი ადგილი მიეკუთვნათ ინდონეზიელებს.

გამარჯვებული უნდა გამოჩვეულიყო დარჩენილ მატჩებში, მაგრამ გათამაშება ამაზე შეწყდა. არც ეგვიპტელებს, არც სუდა-

ნელებს არ სწადდათ თამაში იმ ქვეყნის გუნდთან, რომლის მმართველი წრეები პროფოკაციულ და მტრულ საქმიანობას ეწეოდნენ არაბეთის ქვეყნების წინააღმდეგ, მათ სოლიდარობა გამოუცხადა ინდონეზიამ და, ამგვარად, ისრაელს თამაშებში მონაწილეობის გარეშე უნდა მიეღო ადგილი შეეციაში. და ეს მაშინ, როცა სხვა სახელმწიფოთა გუნდებმა გზა ფინალისაკენ „სამკედრო-სასიცოცხლო“ ბრძოლით გაიკაფეს და ამ ბრძოლას შეეწირნენ ისეთი გუნდები, როგორც ურუგვაი, ესპანეთი, იტალია, ბულგარეთი, პოლონეთი და სხვანი.

„ფიფამ“ ამ საკითხზე მიიღო საგანგებო გადაწყვეტილება, რათა ისრაელთა ვარდით მოფენილ გზაზე თუნდაც ერთი ეკალი მაინც ამოსულიყო. ციურბში შეიკრიბა საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელმაც გადაწყვიტა კენჭისყრის ჩატარება ევროპის ზონის 9 გუნდს შორის, რომლებმაც მეორე ადგილები დაიკავეს ჯგუფებში. ამის შედეგად ისრაელის იღბლიან გუნდს უნდა შეხვედროდა მეორე იღბლიანი გუნდი, რომელიც თეთრ კენჭს ამოიღებდა.

ასეთმა გადაწყვეტილებამ კანონიერი პროტესტი გამოიწვია სხვათა მხრივ. მაგალითად, სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებში აღშფოთებული აყენენ იმით, რომ ადგილი, რომელიც თავიდან ევროპის არ იყო, უნდა რგებოდა მაინცდამაინც ევროპის რომელიმე გუნდს. რატომ, რისთვის?

კომიტეტმა მაშინვე გამოასწორა თავისი შეცდომა და კენჭისყრაში მონაწილეობის მისაღებად მოწვევა დაუგზავნა სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებსაც, მაგრამ ლოზანაში, სადაც 15 დეკემბერს შედგა ეს თავისებური ლატარია, სამხრეთ ამერიკიდან არაფერ ჩანდა. ეტყობა იღბლის საძიებლად ოკეანის გაღმა მგზავრობა არაფერ ისურვა. საბოლოოდ ლოზანაში ჩამოვიდნენ ირლანდიის, ბულგარეთის, უელსის, პოლანდიის, პოლონეთის, რუმინეთის, ესპანეთის, იტალიისა და პორტუგალიის წარმომადგენლები.

თეთრი კენჭი უელსის დელეგატმა ამოიღო.

უელსისა და ისრაელის გუნდებს შორის შედგა ორი მატჩი და ორივე ბრიტანელთა გამარჯვებით დამთავრდა ერთნაირი ანგარიშით—2:0.

I ქვეჯგუფი

ინდონეზია—ჩინეთი 2:0 (1:0) 12. V—1957 ჯაკარტა

ჩინეთი—ინდონეზია 4:3 (2:1) 2. VI—1957 პეკინი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ინდონეზია	1	0	1	5:4	2
ჩინეთი	1	0	1	4:5	2

ვინაიდან ორივე გუნდს ქულათა თანაბარი რაოდენობა აღმოაჩნდა, მოეწყო დამატებითი მატჩი რანგუნში (ბირმა), რომელიც დამთავრდა ფრედ—0:0. გატანილი და მიღებული ბურთების უკეთესი შეფარდების წყალობით პირველი ადგილი მიეკუთვნა ინდონეზიის გუნდს.

II ქვეჯგუფი

თურქეთის ფეხბურთელებმა უარი განაცხადეს გათამაშებაში მონაწილეობის მიღებაზე, ამიტომ ისრაელის გუნდი პირდაპირ გავიდა აზია-აფრიკის ზონის ნახევარფინალში.

III ქვეჯგუფი

კიპროსის ფეხბურთელებმა უარი განაცხადეს გათამაშებაში მონაწილეობის მიღებაზე, ამიტომ ეგვიპტის გუნდი პირდაპირ გავიდა აზია-აფრიკის ზონის ნახევარფინალში.

IV ქვეჯგუფი

სუდანი—სირია 1:0 (0:0) 10. III—1957 ხარტუმში
 სირია—სუდანი 1:1 (0:1) 24. V—1957 დამასკო

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
სუდანი	1	1	0	2:1	3
სირია	0	1	1	1:2	1

ზონის ნახევარფინალები

ვინაიდან ინდონეზიის ფეხბურთელებმა უარი განაცხადეს ისრაელთან თამაშზე, ეს უკანასკნელი გავიდა ფინალში. ნახევარფინალური მატჩი სუდანისა და ეგვიპტის გუნდებს შორის არ შედგა იმის გამო, რომ ორივე გუნდმა უარი განაცხადა ფინალში ისრაელთან თამაშზე. ზონის ფინალის ნაცვლად საორგანიზაციო კომიტეტმა გადაწყვიტა საკლასიფიკაციო მატჩის ჩატარება ისრაელისა და უელსის გუნდებს შორის კენჭისყრით.

საკლასიფიკაციო მატჩი

ისრაელი—უელსი 0:2 (0:2) 15. I—1958 ტელ-აივი
 უელსი—ისრაელი 2:0 (1:0) 5. II—1958 კარდიფი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
უელსი	2	0	0	4:0	4
ისრაელი	0	0	2	0:4	0

1/8 ფინალში გავიდა უელსის გუნდი.

ციფრაში და ფაქტები

თექვსმეტი თვის მანძილზე გრძელდებოდა შესარჩევი მატჩები მსოფლიო პირველობაზე ფეხბურთში.

შესარჩევი თამაშების დიდ მნიშვნელობასა და პოპულარობაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ 89 მატჩს დაესწრო 4.700.000 მაყურებელი. ეს ნიშნავს, რომ ყოველ მატჩს საშუალოდ უყურებდა 51.000 კაცი. აქედან 12 მატჩს დაესწრო 100.000-ზე მეტი მაყურებელი, ხოლო ბრაზილიისა და პერუს მატჩზე რიო-დე-ჟანეიროს უდიდეს სტადიონზე („მარაკანა“) მოვიდა მაყურებელთა სარეკორდო რაოდენობა—200.000.

შესარჩევი მატჩებში სულ გატანილ იქნა 341 გოლი, ე. ი. საშუალოდ 4 გოლი თვითეულ მატჩში. ყველაზე უფრო შედეგიანი იყო ორი შეხვედრა: სსრ კავშირი-ფინეთი—10:0 და საფრანგეთი-დანია—8:0.

ბურთების ყველაზე მეტი რაოდენობა გაიტანა ინგლისელმა ტომი ტეილორმა (რომელიც საპაერო კატასტროფის დროს დაიღუპა)—8. მომდევნო ადგილებზე არიან სიზოვსკი (საფრანგეთი)—7, კუბალა (ესპანეთი), მადიუ (შოტლანდია)—5, სიმონიანი (სსრკ), მახოში (უნგრეთი) და გურტერია (მექსიკა)—4.

დიდი ტურნირის წინ

განგლო შესარჩევი მატჩების დაძაბულმა პერიოდმა. 16 ფინალისტი მზად იყო ჩემპიონის წოდებისათვის საბრძოლველად, მაგრამ საჭირო იყო მათი დაყოფა ჯგუფებად. კენჭისყრა მოეწყო ციურისში, ფეხბურთის საერთაშორისო ფედერაციის აღმასრულებელი კომიტეტის სხდომაზე.

უნგრეთის საფეხბურთო კავშირმა ასეთი საინტერესო წინადადება შეიტანა კენჭისყრისათვის: ვინაიდან ფინალში გავიდა 4 გუნდი დიდი ბრიტანეთიდან, 4 გუნდი—აღმოსავლეთ ევროპიდან, 4 გუნდი—დასავლეთ ევროპიდან და 4 გუნდიც—ამერიკიდან, კენჭისყრა მოხდეს ისე, რომ ეს გუნდები ქვეჯგუფებში სათითაოდ განაწილდნენ.

უნგრეთმა წინადადება ერთხმად გავიდა. 4 სხვადასხვა ყუთში ჩადეს ბარათები გუნდების დასახელებით: პირველში—არგენტინა, ბრაზილია, პარაგვაი, მექსიკა; მეორეში—ინგლისი, შოტლანდია, უელსი და ჩრ. ირლანდია; მესამეში—სსრ კავშირი, უნგრეთი, იუგოსლავია და ჩეხოსლოვაკია; მეოთხეში—გფრ, საფრანგეთი, შვეიცია და ავსტრია. შემდეგ ყოველი ყუთიდან ამოჭკონდათ თითო ბარათი, რის მიხედვითაც შედგა 4 ქვეჯგუფი 4 გუნდის შემადგენლობით თვითეული.

კენჭისყრის შედეგად, რომლის ოფიციალური ცერემონიალის ტრანსლაცია ტელეხედვით ხდებოდა მთელს ევროპაში, ფინალურ ქვეჯგუფებს ასეთი სახე მიეცა:

I ჯგუფი (ქ. მალმე): გფრ, არგენტინა, ჩეხოსლოვაკია, ჩრდილოეთი ირლანდია.

II ჯგუფი (ქ. ნორჩეპინგი): საფრანგეთი, პარაგვაი, იუგოსლავია, შოტლანდია.

III ჯგუფი (ქ. სტოკჰოლმი): შვეცია, მექსიკა, უნგრეთი, უელსი.

IV ჯგუფი (ქ. გეტებორგი): აესტრია, ბრაზილია, სსრ კავშირი, ინგლისი.

ინტერესმოკლებული არ იქნება, თუ ორიოდ სიტყვით აღვწერთ ფორმულას, რომლის მიხედვითაც ჩატარდა ფინალური გათამაშება.

ტურნირი მიმდინარეობდა შერეული სისტემით. მატჩები ქვეჯგუფებში, ე. ი. შერეულფინალი, მიმდინარეობდა წრიული სისტემით, საყოველთაოდ მიღებული ჩათვლით (მოგება 2 ქულა, ფრე — 1, წაგება — 0).

გუნდები, რომლებიც თავიანთ ქვეჯგუფებში დაიკავებენ პირველ და მეორე ადგილებს, დაიშვებიან მეოთხედფინალურ მატჩებში სათამაშოდ, ამასთან, რათა სწორად იქნას შედგენილი მეოთხედფინალურ შეხვედრათა წყვილები, აუცილებლად ზუსტდება, თუ რომელმა გუნდმა დაიკავა თავის ჯგუფში პირველი ადგილი იმ ანგარიშით, რომ ქვეჯგუფებში ნათამაშევი გუნდები ფინალამდე ვეღარ შეხვდნენ ერთმანეთს. ამიტომ წყვილები დგება ე. წ. ჯვარედინი მეთოდით.

მეოთხედფინალიდან გათამაშება წარიმართებოდა ოლიმპიური სისტემით. ყველაფერი დეტალურად იყო გათვალისწინებული, ღიად მხოლოდ ფინალის საკითხი რჩებოდა. ვთქვათ, მსოფლიო ჩემპიონატის უკანასკნელი, ფინალური მატჩი ფრედ დამთავრებულიყო, ფრედ ეთამაშათ ფინალისტებს განმეორებით შეხვედრაშიც. როგორ უნდა გადაეწყვიტათ ჩემპიონის საკითხი — დაინიშნებოდა მესამე, დამატებითი მატჩი, თუ კენჭს ყრიდნენ?

საორგანიზაციო კომიტეტმა დაიტოვა უფლება მეორე მატჩის ფრედ დამთავრების შემთხვევაში მიეღო საგანგებო დადგენილება, რომელიც სავალდებულო და საბოლოო იქნებოდა ფინალისტათვის.

რას ამბობდნენ მწვრთნელები

შვეციის ტურნირის დაწყების წინ პრესაში თავიანთი აზრი გამოთქვეს ფინალისტთა მწვრთნელებმა. საინტერესოა, რას ფიქრობდნენ მაშინ ეს სპეციალისტები, ვინ აღმოჩნდა მათგან მართალი?

ზ. ჰერბერგერი (გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა):

ჩეხოსლოვაკიისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გუნდები ჩვენთვის უფრო სახიფათოა, ვიდრე არგენტინისა. ჩეხოსლოვაკიის ფეხბურთელთა კოლექტიური მოქმედება, ირლანდიელთა ძალისმიერი თამაში ჩვენ მეტ უსიამოვნებას მოგვაყენებს, ვიდრე არგენტინელთა ტემპერამენტი და ვირტუოზულობა.

გ. სტაბილე (არგენტინა):

ჩვენ უფრო იოლი თამაშები მოგვიწევს, ვიდრე ბრაზილიას, მაგრამ ჩეხები და გერმანელები თამაშობენ დაცვით ვარიანტს, რომელსაც ჩვენ—არგენტინელები—ორგანულად ვერ ვიტანთ. მაინც, ვფიქრობ, ჩვენი გუნდი შეძლებს ღირსეულად წარმოადგინოს შეჯიბრების მინდვრებზე არგენტინული ფეხბურთი.

ქ. კოლსკი (ჩეხოსლოვაკია):

უნგრელები ჩვენზე იღბლიანები ყოფილან: მათი მოწინააღმდეგეები არც ისე ძლიერნი არიან. მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენ არ გავალთ მეოთხედფინალში.

ჰ. დოჰერტი (ჩრდილოეთ ირლანდია):

ჩვენ შეგვიძლია ფურორი მოვახდინოთ და ეს პირველი შემთხვევა არ იქნება ირლანდიის ფეხბურთის ისტორიაში. ჩვენი ნაკრები შეთამაშებული ანსამბლია, უკანასკნელი 4 წლის მანძილზე გუნდი თითქმის უცვლელი შემადგენლობით თამაშობს.

ა. ბატიე (საფრანგეთი):

ჩვენს ჯგუფში ფავორიტები არ არიან, მაგრამ ეს არ გვაძლევს საფუძველს ვიფიქროთ, რომ წარმატება უკვე უზრუნველყოფილია. ჩვენთვის განსაკუთრებით სახიფათოა ჩვენი მუდმივი მოწინააღმდეგე—იუგოსლავიის გუნდი.

ა. გონსალესი (პარაგვაი):

დარწმუნებული ვარ, რომ პარაგვაელები ტექნიკით არ ჩამოუვარდებიან ჩვენს ჯგუფში მყოფ მოწინააღმდეგეებს. მაგრამ ვბედავ განვაცხადო, რომ პარაგვაელი ფეხბურთელები ფურორს მოახდენენ თავიანთი ტემპერამენტით თამაშით.

ა. ტირნაჩიჩი (იუგოსლავია):

ჩვენ ჩვეულებრივ წარმატებით ვთამაშობთ ფრანგების წინააღმდეგ, მაგრამ ისტორია ყოველთვის არ შეორდება. არ შეიძლება პარაგვაის გუნდის შეუფასებლობაც, ხოლო რაც შეეხება შოტლანდიელებს, მათ დიდი ხანია უძლიერეს ფეხბურთელთა რეპუტაცია აქვთ.

ე. ალენი (შოტლანდია):

ჩვენ არაფერი ვიცით პარაგვაის გუნდის შესახებ. იუგოსლაველთა წინსვლა უდავოა, ხოლო ფრანგებთან ჩვენ დიდი ხანია არ გვითამაშია.

ჯ. რეინორი (შვეცია):

ჩვენ იმედი გვაქვს მოგვუგოთ უელსის გუნდს, როგორმე დაეძლიოთ მექსიკა და ლირსეული წინააღმდეგობა გავუწიოთ უნგრელ ფეხბურთელებს.

ი. ტრელესი (მექსიკა):

1954 წელთან შედარებით ჩვენი ფეხბურთი წინ წავიდა. ჩვენ, მექსიკელებს, გვჯერა ჩვენი ვარსკვლავისა.

შ. ბარჩი (უნგრეთი):

შეგდებს დიდი უპირატესობა აქვთ—ისინი თავიანთ სახლში თამაშობენ. უელსისა და მექსიკის ფეხბურთელებზე მხოლოდ ყურმოკვრითა გვაქვს გავონილი. ვფიქრობ, რომ შვეცია და უნგრეთი გაიმარჯვებენ ქვეჯგუფში.

დ. მერფი (უელსი):

კენჭისყრა ჩვენთვის იღბლიანი გამოდგა. უკეთეს პარტნიორებს ვერ ვიპოვიდით არჩევანის უფლებაც რომ მოეცათ.

ი. არგაუერი (ავსტრია):

შეგვიძლია თუ არა დავამარცხოთ ბრაზილია, ინგლისი და საბჭოთა კავშირი? ჰმ!

ჩემი მეგობარი ჰერბერგერი მამშვიდებდა იმით, რომ წინა ჩემპიონატში გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის გუნდს არავინ ასახელებდა ოქროს თასის პრეტენდენტად, მაგრამ ამას სულაც არ შეუძლია ხელი გერმანელთათვის გამხდარიყვნენ მსოფლიოს ჩემპიონები.

ვ. ფეოლა (ბრაზილია)

რასაკვირველია, სხვა ჯგუფში მოხვედრა უფრო ხელსაყრელი იყო, მაგრამ ჩვენ კარგად გავეცანით ინგლისურ და ავსტრიულ ფეხბურთს და ღირსეულად შევაფასეთ საბჭოთა გუნდის ოსტატობა. და ეს უკვე კოზირია—ჩვენ ვიცნობთ მოწინააღმდეგეებს.

უ. უინტერბოტომი (ინგლისი):

ვინ იქნება გამარჯვებულთა შორის? მიამიტი შეკითხვას. ამიტომ ჩემი პასუხიც შეიძლება მიამიტი მოგეჩვენოს. მე მგონია, ყველაფერს ჯობია ჩუმად ყოფნა.

გ. კაჩალინი (სსრ კავშირი):

მე ვფიქრობ, რომ გამარჯვების თანაბარი შანსები აქვთ ინგლისის, საბჭოთა კავშირის, ავსტრიის, ბრაზილიის, უნგრეთისა და ჩეხოსლოვაკიის გუნდებს.

16 ფინალისტი

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა

1954 წლის მსოფლიო პირველობის დიდ საოცრებას წარმოადგენდა ის, რომ ჩემპიონის წოდება მოიპოვა გუნდმა, რომელსაც მანამდე ერთობ მოკრძალებული რეპუტაცია ჰქონდა საერთაშორისო სარბიელზე.

მაგრამ ფაქტი ფაქტია—გერმანელებმა მოიგეს ოქროს თასი. ეს აღმოჩნდა ძლიერი, დისციპლინირებული, საათის მექანიზმივით ზუსტად გამოზომილი ანსამბლი, რომელსაც შესწევდა ძალა ისეთი აღმაფრენისათვის, როგორცაა ფინალური მატჩის მოგება უნგრეთის ნაკრებთან.

გერმანელებმა მაშინ მეოთხედფინალში ანგარიშით 2:0 დაამარცხეს იუგოსლავიის გუნდი და როცა ეს ცნობა მსოფლიოს მოედო, გერმანიიდან რამდენიმე დღეზეა მოვიდა შეკითხვით: შეცდომა ხომ არაა დაშვებული? პირიქით ხომ არ უნდა გადაისყოსო ციფრები? თვით გერმანელთა გუნდის გულშემატკივრებსაც კი არა სჯეროდათ თავიანთი ფეხბურთელების ასეთი წარმატება, მაგრამ როცა გერმანელებმა ნახევარფინალში დაამარცხეს ავსტრია და ისიც ანგარიშით 6:1, ყველასათვის წათელი შეიქნა მათი პოტენციური ძალა და შესაძლებლობანი.

მაგრამ დამთავრდა მსოფლიო პირველობა და ახალი ჩემპიონისათვის დაიწყო წარუმატებლობათა მთელი სერია. გუნდი ზედიზედ აგებდა საერთაშორისო შეხვედრებს. აგებდა ისეთ სუსტ მოწინააღმდეგეებთან, რომ ერთ-ერთმა უცხოურმა ჟურნალმა ხუმრო-

ბით წინადადებაც კი შეიტანა: სასამართლო წესით ჩამოვარტყათ გერმანელებს ჩემპიონის წოდება და უნგრეთს გადავცეთო იტი.

1957 წელს გფრ-ს გუნდმა საგრძნობლად გამოასწოროა მდგომარეობა, დაამარცხა შვეცია (1:0), უნგრეთი (1:0), ბელგია (2:0), ესპანეთი (2:0) და წააგო მხოლოდ 2 მატჩი:—შოტლანდიასთან—1:3 და უფრო გვიან—ჩეხოსლოვაკიასთან—2:3, თუმცა ამ ბოლო შეხვედრაში მწვრთნელმა ზ. ჰერბერგერმა ექსპერიმენტული შემადგენლობა გამოსცადა.

გერმანელთა თამაშის სტილი ასე გამოხატა გუნდის კაპიტანმა ფ. ვალტერმა: „როცა ბურთი ჩვენა გვაქვს, ყველა მონაწილეობს შეტევაში, როცა იგი დაკარგულია—ყველა გადადის დაცვაში“.

მწვრთნელი უდიდეს ყურადღებას აქცევდა ფეხბურთელთა ტაქტიკურ მომზადებას. ტექნიკური სწავლება, საერთო ფიზიკური წვრთნა, როგორც წესი, წარმოებს კლუბებში, მაგრამ როგორც კი ეროვნული ნაკრები შეკრებაზე გადავიდოდა, ძირითადი ყურადღება ექცეოდა ტაქტიკური ვარიანტების დამუშავებას იმ ვარაუდით, რომ თვითეულ მოწინააღმდეგესთან შეხვედრისას შერჩეულ იქნას მისთვის ყველაზე უფრო არახელსაყრელი ვარიანტი. საამისოდ კი საჭიროა მოთამაშეებს ჰქონდეთ მრავალფეროვანი, მდიდარი ტაქტიკური ერუდიცია, საჭიროა მათი უნაკლო შეთამაშება.

ხანგრძლივი წვრთნის შემდეგ გერმანელებს ყველაფერი რიგზე ჰქონდათ დაცვაში, მაგრამ თავდასხმას აკლდა უნარიანი წარმმართველი ხელი. საჭირო შეიქნა ოცდაჩვიდმეტი წლის ვეტერანის ფ. ვალტერის გუნდში დაბრუნება, ამას კი მოყვა მთელი რიგი რეორგანიზაციული ღონისძიებანი შემადგენლობაში.

„საოცრება ორჯერ არ მეორდება“, არაორაზროვნად წერდნენ გფრ-ს გუნდის შესახებ, მაგრამ თვით გერმანელები მთელი ენერგიითა და მონდომებით ემზადებოდნენ გათამაშებისათვის და არც მალავდნენ თავიანთ ზრახვებს—მათ სურდათ ჩემპიონობის შენარჩუნება.

ა რ გ ე ნ ტ ი ნ ა

„პრეტენდენტი № 1“, ასე უწოდებდნენ შვეციის ტურნირის წინ არგენტინის ნაკრებს, თუმცა 24 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც არგენტინელებმა უკანასკნელად მიიღეს მონაწილეობა მსოფლიო ჩემპიონატში, ხოლო ბოლო 4 წლის განმავლობაში, მათს ნაკრებს სრულიად არ უთამაშნია ევროპაში. მაინც, არგენტინული ფეხბურთის ძალა საქვეყნოდ იყო ცნობილი, თუნდაც იმ შედეგების მი-

ხედვით, რომელსაც მან მიაღწია თავის კონტინენტზე. ეს შედეგები კი მეტად მრავლისმეტყველია (სამხრეთ ამერიკის პირველობაზე არგენტინამ 21-ჯერ მიიღო მონაწილეობა, 11-ჯერ დაიკავა პირველი ადგილი და 8-ჯერ—მეორე).

არგენტინელები სამხრეთ ამერიკული ფეხბურთის ტიპური წარმომადგენლები არიან, მაგრამ ისინი ზედმეტი ეფექტების, ტრიბუნების წინ „ქვეყნუცობის“ გამო ხშირად ივიწყებენ გუნდის ინტერესებს და „ავანტურისტულ“ ტრიუქებს მიმართავენ. მაგალითად, სამხრეთ ამერიკის ერთ-ერთ ჩემპიონატში არგენტინელმა ფორვარდმა 20 წლის სივორიმ (იგი შემდგომში იტალიის „ინტერნაციონალემ“ იყო და მეტად დიდ თანხად) ბრაზილიის გუნდთან შეხვედრისას ასეთი ნომერი გააკეთა: 2—3 კვადრატული მეტრის ტერიტორიაზე ზედიზედ ოთხი ბრაზილიელი მოატყუა, შემდეგ შეჩერდა და მთელი ეს „სოლო“ საწინააღმდეგო მიმართულებით შეასრულა. როცა მოთმინებიდან გამოსულმა ბრაზილიელმა რობერტსონმა სცადა წიხლი ამოერთყა მისთვის გარკვეულ ადგილას, ციბრუტივით სწრაფი და მოქნილი სივორი გაუსხლტა მას და საქმე გათავდა მსაჯის სასტვენით და საჯარიმო დარტყმით ბრაზილიელთა მხარეს.

მაგრამ ბოლო ხანებში არგენტინელებმა თანდათან გადმოიღეს ევროპული ფეხბურთის საუკეთესო თვისებები: კოლექტიურობა, მიზანდასახულობა, ძალისმიერი ბრძოლა. ყველაფერი ეს უმაღლეს ტექნიკასა და სისწრაფესთან ერთად უდიდეს ძალად აქცევდა ამ გუნდს.

არგენტინის ნაკრებს 15 წელია შეუცვლელად წვრთნის გილერმო სტაბილე. მან ადრევე დაიწყო გუნდის მზადება ასეთი პრინციპით—გამოცდილი მცველები და ახალგაზრდა თავდამსხმელები, მაგრამ 1957 წლის შესანიშნავი გამარჯვება სამხრეთ ამერიკის ჩემპიონატში არგენტინელებს ძვირად დაუჯდათ. უცხოური პროფესიული კლუბების წარმომადგენლებმა ელვის სისწრაფით დაიტაცეს შესანიშნავი ფორვარდები და გ. სტაბილეს ერთხელ უკვე დაწყებული საქმე კვლავ თავიდან დასაწყები შეექნა. სწორედ მისი დატინებული მოთხოვნით იქნა მიღებული დადგენილება, რომლის ძალითაც არგენტინელ ფეხბურთელებს აეკრძალათ უცხოეთში გამგზავრება შევეცის ტურნირის დამთავრებამდე, პარალელურად მიმდინარეობდა ახალი მოთამაშეების შერჩევა და შეთამაშება. ეს მეტად რთული და ძნელი საქმე გამოდგა არგენტინელთათვისაც კი, რომლებსაც იშვიათად თუ განუცდიათ ახალგაზრდა ტალანტების ნაკლებობა.

VI მსოფლიო ჩემპიონატი ფეხბურთში ჩეხოსლოვაკიის სპორტული საზოგადოებრიობის ყურადღების ცენტრში იდგა. ამ ქვეყანას მდიდარი საფეხბურთო ტრადიციები გააჩნია, მაგრამ სერიოზულ წარმატებას ვერც ისინი მიაღწიეს. ისინი ფინალში გავიდნენ და მხოლოდ უალრესად მწვევე ბრძოლის შემდეგ განიცადეს დამარცხება იტალიასთან ანგარიშით 1:2. ამიტომ ჩეხოსლოვაკიის ნაკრები ინტენსიურად ემზადებოდა შვეციის ტურნირისათვის. საწვრთნელ შეკრებაზე ვარჯიშს გადიოდა მოთამაშეთა დიდი რაოდენობა, რომელთაგან საბოლოოდ არჩეულ იქნენ საუკეთესონი.

საწვრთნელი მატჩებიდან ჩეხები დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ შეხვედრას გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის გუნდთან. მისი მოგების შემდეგ (3:2) სპეციალისტებს მიაჩნდათ, რომ ეროვნული ნაკრები კარგადაა შეთამაშებული და ძლიერ ძალას წარმოადგენს, ყოველ შემთხვევაში, უკეთესს, ვიდრე წინა ჩემპიონატში.

ვინ შედიოდა ჩეხოსლოვაკიის ნაკრებ გუნდში, ვისზე ამყარებდა იმედებს ამ ქვეყნის სპორტული საზოგადოებრიობა? ესენი იყვნენ მეკარეები სტახო და დოლეიში, რომლებიც ჩემპიონატის წინ საუკეთესო ფორმაში იყვნენ. აღსანიშნავია, რომ სტახო აღიარებულია, როგორც ოსტატი 11-მეტრიანი საჯარიმო დარტყმის აღებში.

დაცვაში ჩეხოსლოვაკიის ნაკრების ლერძი იყო გუნდის კაპიტანი ნოვაკი—გამოცდილი და ტექნიკური ფეხბურთელი, რომელსაც საჭიროების შემთხვევაში შეუძლია თამაში უკანა დაცვის ყოველ ადგილზე. ნოვაკი განსაკუთრებით საჭირო იყო ნაკრებისათვის იმის გამოც, რომ მარჯვენა მცველი გერტლი, ნიჭიერი მოთამაშე, ზოგჯერ ზედმეტად ერთობოდა ხოლმე ბრძოლის პერიპეტეებით და მოუფიქრებლად ტოვებდა პოზიციას.

ნახევარდაცვის ხაზი თითქმის ყველაზე საიმედო და ბრძოლისუნარიანი ჰყავდათ ჩეხებს. პლუსკალი და მასობუსტი ერთნაირად ძლიერნი არიან როგორც დაცვითი ფუნქციების შესრულებისას, ისე საიერიშო ოპერაციების წარმოებაში.

თავდასხმაში ჩეხოსლოვაკიის ნაკრების მწვრთნელი კარგახანს ვერ შეჩერდა გარკვეულ არჩევანზე. როგორც ძველი, გამოცდილი გვარდიის მოთამაშეებს, ისე ახალგაზრდა ფეხბურთელებს არ აკლდათ ტექნიკური და ფიზიკური მომზადება, ენერჯია, გამარჯვებისადმი სწრაფვა, მაგრამ მათს შორის არ იყო შეტყვის ლიდე-

რი, წამყვანი მოთამაშე, რომელიც შეძლებდა კომბინაციების დამთავრებას, თუმცა ამ დროისათვის საუკეთესო ფორმაში იყვნენ მოლნარი, ბოროვიჩკა, კრაუსი.

ჩეხოსლოვაკიის ფეხბურთელებს უახლეს და სავსებით რეალურ გეგმად მიაჩნდათ მეოთხედფინალში გასვლა. რაც შეეხება შემდგომ თამაშებს, ჩეხები დიდი ოპტიმიზმით იყვნენ გამსჭვალულნი.

ჩრდილოეთ ირლანდია

შესარჩევი თამაშების იმ ჯგუფში, სადაც მოხვდნენ ჩრდილოეთ ირლანდიის ფეხბურთელები, ბრძოლა უაღრესად ძნელი და მძიმე იყო. პირველი ადგილის დაკავება ჩრ. ირლანდიის გუნდისათვის მაშინ, როცა აქ იყვნენ იტალია და პორტუგალია, იმდენად საეჭვო იყო, რომ მას თითქმის არავინ უჭაღდა წარმატებას. დამთავრდა გათამაშება და ირლანდიელებმა „თამაშვარე“ მდგომარეობაში ჩააყენეს იტალიისა და პორტუგალიის ნაქები გუნდები.

თანამედროვე ფეხბურთი ჩრდილოეთ ირლანდიაში თავის არსებობას ითვლის 1880 წლიდან, მას შემდეგ, რაც ჩამოყალიბდა საფეხბურთო ასოციაცია, თუმცა პროფესიული ფეხბურთი აქ არ არსებობს. ჩრდილოეთ ირლანდიის ჩემპიონატში მონაწილეობენ მოყვარულთა კლუბები და როგორც კი გამოჩნდებიან ნიჭიერი მოთამაშეები, ისინი სასწრაფოდ მიჰყავთ ინგლისის საუკეთესო პროფესიულ კლუბებში.

როცა საკითხი მიდგება ჩრ. ირლანდიის ნაკრების ჩამოყალიბებაზე, ასოციაცია დროებით უკანვე „სესხულობს“ თავის მკვიდრ ფეხბურთელებს და მაშინ ირლანდიელთა გუნდი საკმაოდ მნიშვნელოვან ძალას წარმოადგენს, თუმცა ასეთი „მობილიზაცია“ შედარებით იშვიათად ხდება. ამიტომაც, რომ ამ ქვეყნის ნაკრებს ნაკლებად ხედავენ უცხოეთის სტადიონებზე. ერთადერთი შეჯიბრება, სადაც ირლანდიელები სისტემატურად მონაწილეობენ, ესაა დიდი ბრიტანეთის ჩემპიონატი.

ჩრ. ირლანდიის ნაკრებმა ბოლო წლებში მთელ რიგ სერიოზულ წარმატებებს მიაღწია და ეს მის ხელმძღვანელობას საფუძველს აძლევდა ეფიქრა, რომ გუნდი გარკვეულ მიღწევებს მოიპოვებდა მსოფლიო ჩემპიონატში. ეს ზრახვანი მოკლედ და ლაკონურად გამოთქვა ჩრ. ირლანდიის საფეხბურთო ასოციაციის პრეზიდენტმა მ. მაკგირმა (იგი 94 წლისაა): „ჩვენ ვიბრძობებით“.

როცა ამ სიტყვებს ამბობდა, უხუცეს პრეზიდენტს ალბათ ინგლისის პროფესიულ გუნდებში გამოწრთობილი და დაოსტატებული მოთამაშეების იმედი ჰქონდა, თორემ ირლანდიის ასოციაცია ვერ

დაიკვეხნის მაინცდამაინც დიდი კაპიტალით და ამიტომ გუნდსაც დიდი მომქირნობით, გამოთვლილი კაპიტებით ინახავდა და საერთაშორისო საკონტროლო შეხვედრებსაც ასეთი ხელმოკლეობით ატარებდა.

სწორედ მაშინ, როცა ირლანდიის საფეხბურთო ასოციაციის სალაროში თავგები დაბრიგინებდნენ, სამშობლოს გუნდის კარის დასაცავად ჩამოვიდა ბრწყინვალე მეკარე პ. გრეგი (იგი ინგლისის „მანჩესტერ იუნაიტედში“ თამაშობს), რომელიც მეტად ძვირადღირებული: 65 ათას გირვანქა სტერლინგად. ჩამოვიდნენ კანინგჰემი, კაში, პიკოკი, მაკპარლანდი, კეიტი, სიმსსონი და სხვანი.

სწორედ მათი იმედი ჰქონდა მ. მაკგირს, როცა ამბობდა: ჩვენ ვიბრძობებითო.

ს ა ზ რ ა ნ გ ე თ ი

საფრანგეთის ნაკრები მსოფლიო პირველობის ერთ-ერთი ყველაზე დამსახურებული ვეტერანია. ფრანგი ფეხბურთელები ყოველთვის აქტიურად მონაწილეობდნენ უდიდეს საფეხბურთო ბრძოლებში და მათი თამაშის მანერა, მათი თავისებურებანი ფართოდაცნობილი.

ცნობილია, მაგალითად, ის, რომ ფრანგები ხშირად განწყობილების მიხედვით თამაშობენ: მათ შეუძლიათ ბრწყინვალედ ჩაატარონ მატჩი. შეუძლიათ საკმაოდ გულგრილადაც წააგონ იგი, ამის გამოც, პროგნოზები ამ გუნდის მიმართ შეიძლება 100 პროცენტით გამართლდეს, ან... 100 პროცენტით საწინააღმდეგოდ დამთავრდეს.

ასე იყო, მაგალითად, 1954 წელს. ამ გუნდისაგან დიდ წარმატებებს მოელოდნენ, ფრანგი ფეხბურთელები კი ვარჯიშისა და წვრთნის ნაცელად შეეცადრის რომელიღაც კურორტზე ისვენებდნენ, დროს ატარებდნენ და მატჩის დღესაც კი დილიდან მოყოლებული კარტს თამაშობდნენ.

სამაგიეროდ, ჟიულ რიმეს თასის VI გათამაშებაში ფრანგებმა მოინდომეს, ნამდვილად მოინდომეს და მთელს მსოფლიოს ნათლად დაინახვეს, თუ რა ძალას წარმოადგენს მათი ქვეყნის ნაკრები.

საფრანგეთის გუნდი სერიოზულად ემზადებოდა მსოფლიო ჩემპიონატისათვის. მოთამაშეთა შერჩევა, მათი განაწილება სხვადასხვა ადგილებზე, საერთო შეთამაშება და ურთიერთმოქმედება დიდის გულმოდგინებით და პასუხისმგებლობის გრძნობით წარმოებდა. მაგრამ თუ ნახევარდაცვისა და დაცვის ხაზებში ყველაფერი წესრიგში იყო, თავდასხმის თამაში ყოველგვარ ხალისს უკარგავდა გუნდის ხელმძღვანელობას. აქ არ ჩანდა გამოცდილი დირი-

ქორის ხელი, რომელსაც შეეძლო ერთ ანსამბლად შეეკრა ისეთი სოლისტები, როგორებიც არიან ფონტენი, პიანტონი, ვენსანი...
აი, მაშინ დადგა დღის წესრიგში ლოზუნგი — „დაგვიბრუნეთ კოპა“. მართალია, სკეპტიკოსებს ეეჭვებოდათ, რომ ეს „იანიჩარი“ ასე მოკლე ხანში ააწყობდა გუნდის დარღვეულ თავდასხმას, მაგრამ ყოველგვარი შიში ზედმეტი გამოდგა. რაიმონ კოპა დიდი ტაქტიკოსია და მან საფრანგეთის გუნდის ფორვარდებს მოუტანა ყველაფერი, რაც საჭირო იყო — კომბინაციურობა, ურთიერთგაგება და, რაც მთავარია, შეტევითა შედეგიანი დამთავრება.

საფრანგეთის გუნდი მზად იყო ფინალისათვის.

პ ა რ ა გ ვ ა ი

პარაგვაის ნაკრები გუნდის შედეგები ნამდვილი სიურპრიზი იყო მსოფლიო პირველობის ფინალისათვის, მაგრამ სიურპრიზები ამ ბოლო ხანებში ისე მომრავლდა ფეხბურთში, რომ მას უკვე საკმაოდ გულგრილად ხვდებიან. ამიტომ, როცა მიწყნარდა მიტქმამოტქმა პარაგვაელთა გარშემო, ევროპის საფეხბურთო წრეებში შეუდგნენ იმის გამოკრევეას, თუ რას წარმოადგენს პარაგვაის ფეხბურთი საერთოდ.

ეს ნამდვილი გამოცანა იყო. არასოდეს ფეხბურთის ისტორიაში პარაგვაის ეროვნულ ნაკრებს არ უთამაშია ევროპაში. მგზავრობა ოკეანის იქით ძვირი ჯდება და პატარა პარაგვაის სამოყვარულო ფეხბურთის ასოციაციას არც დაესიზმრება საამისო თანხები.

აი, რას წერდნენ პარაგვაელთა შესახებ: მათს ძარღვებში ინდიელთა სისხლი ჩქეფს, პარაგვაელები საოცრად ამტანი ხალხია და მათი თამაში სულაც არ ჰგავს სამხრეთ ამერიკელთა ეონგლიორობას, ისინი უფრო უბრალოდ და სწორხაზოვნად მოქმედებენ და, შეიძლება ამიტომ, სახიფათონიც არიან.

მაგრამ ითამაშებდნენ თუ არა რაიმე მნიშვნელოვან როლს პარაგვაელები შვეციაში, ამას გარკვევით ვერ ამბობდა ვერც ერთი ევროპელი მიმომხილველი, ხოლო რაც შეეხება სამხრეთ ამერიკელ სპეციალისტებს, ისინი ამ საკითხზე უარყოფით პასუხს იძლეოდნენ.

პარაგვაის გუნდის შესანიშნავი შედეგი VI ჩემპიონატის შესარჩევ თამაშებში (4 ქულა კოლუმბიასთან და 2 ურუგვაისთან), მოიპოვა ახალგაზრდობამ (მოთამაშეთა საშუალო ასაკი 22-24 წელი), მაგრამ შვეციაში გამგზავრების წინ პარაგვაელებმა, ყოველი შემთხვევისათვის, რამდენიმე გამოცდილი ფეხბურთელით გააძლიერეს გუნდი. პირველ ყოვლისა, იტალიიდან მოწვეულ იქნა

პაროდი, რომელიც კარგა ხანია იქაურ პროფესიულ გუნდში თამაშობს.

როცა პარაგვაელები ჩამოვიდნენ შვეციაში და საწვრთნელმატჩებს შეუდგნენ, გამოიჩინა, რომ ისინი მიმართავენ ჩვეულებრივი „3 მცველის“ სისტემას. მათთვის დამახასიათებელი იყო დიდი სისწრაფე, ენერგიულობა, გამბედაობა.

პარაგვაელთა აღრეული ვიზიტი შვეციაში გამოწვეული იყო იმით, რომ მათ სურდათ აკლიმატიზაცია და ევროპულ ფეხბურთთან შეჩვევა, რომელთანაც მათ არასოდეს ჰქონიათ ახლო ურთიერთობა, მაგრამ, ეტყობა, პარაგვაელებს ერთგვარ უპირატესობადაც მიაჩნდათ ეს გარემოება, ვინაიდან გუნდის მწვრთნელმა ა. გონსალესმა ასე განუცხადა კორესპონდენტებს: „მართალია, ჩვენ არ ვიცნობთ ევროპელებს, მაგრამ თქვენც რომ არ გვიცნობთ ჩვენ?“.

იუგოსლავია

იუგოსლავიის ნაკრებ გუნდს „მუდმივ ოლიმპიურ ფინალისტს“ უწოდებდნენ იმის გამო, რომ სამივე ომისშემდგომ ოლიმპიურ თამაშებში (ლონდონი, ჰელსინკი, მელბურნი) იგი ფინალში გავიდა და ვერცხლის მედლები მიიღო. ასეთი დიდი წარმატება სავსებით დამსახურებულია გუნდისათვის, რომელიც ერთ-ერთ უძლიერესად ითვლება ევროპაში.

მაგრამ VI მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალურ ჯგუფში იუგოსლაველები გავიდნენ მხოლოდ მძიმე და დაძაბული ბრძოლის შემდეგ, თუმცა მათ ეს თითქოს არ უნდა გასჭირებოდათ. სწორედ ამ შეხვედრებში გამოვლინდა იუგოსლავიის გუნდის მთელი რიგი ნაკლოვანებანი. აღმოჩნდა, რომ მოთამაშეთა ფიზიკური მომზადება ვერ იღვა სათანადო სიმაღლეზე, ცუდი იყო საერთო შეთამაშება. გარდა ამისა, როცა ნაკრებს სრული შემადგენლობით უნდა დაეწყო მზადება, ცალკეულ მოთამაშეებს დარჩენილი ჰქონდათ კალენდარული მატჩები თავიანთ კლუბებში იუგოსლავიის პირველობაზე და ვალიდელ პარტნიორებს დღეს ერთმანეთის წინააღმდეგ უსდებოდათ თამაში. ამას დაერთო ისიც, რომ რამდენიმე წამყვან კლუბს ჩემპიონატში სახეიროდ ვერა ჰქონდა საქმეები და მოთამაშეებს საზრუნავი თავზე საყრელი ჰქონდათ.

ყველაფერი ეს — მოთამაშეთა დაღლილობა, დაქსაქსულობა, ორგანიზაციული წინააღმდეგობანი თანდათან მოისპო და იუგოსლავიის ნაკრები ნელ-ნელა ფორმაში შევიდა. გუნდმა ეს ნათლად დაამტკიცა 1958 წლის მაისში, როცა თავის მინდორზე ბრწყინვა-

ლედ დაამარცხა ინგლისის ეროვნული ნაკრები ანგარიშით—5:0

მიუხედავად ასეთი გამარჯვებისა, მწვრთნელი ა. ტირნაჩინი არ იყო კმაყოფილი თავისი გუნდით. გამოცდილი მეკარე ბერა და დაცვის მთელი ხაზი მას არ აფიქრებდა; ეს გუნდის ყველაზე საიმედო ნაწილი იყო, თავდასხმა... აი, აქ კი მწვრთნელი მეტი სტაბილურობის მიღწევას ცდილობდა. მარჯვენა გარემარბი პეტაკოვიჩი თანაბარი სიძლიერით არ თამაშობდა ყოველ მატჩში და უცნაური მორიგეობით ატარებდა თამაშებს—ერთს ძლიერად, ერთსაც—სუსტად. სავსებით დამაკმაყოფილებლად თამაშობდნენ მილუტინოვიჩი და შეკულარაძი, მაგრამ დანარჩენი ადგილები არ იყო უზრუნველყოფილი მაღალი კლასის ფეხბურთელებით.

შვეიციაში გამგზავრების წინ იუგოსლავიის ნაკრებს ორი ნაკლი მაინც ჰქონდა: მოთამაშეთა არასაკმარისი ფიზიკური მომზადება და თავდასხმის ზოგიერთი წევრის სისუსტე.

შოტლანდია

ჯერ კიდევ მსოფლიო ჩემპიონატის დაწყების წინ, ბრიტანული სპორტული პრესა ორ საწინააღმდეგო ბანაკად გაიყო. ერთნი დაეხმებოდა ამტკიცებდნენ, რომ სისულელეა დიდი ბრიტანეთის საფეხბურთო გვარდიის დაშლა ოთხ შემადგენელ ნაწილად (ინგლისი, შოტლანდია, ჩრ. ირლანდია, უელსი). ჩვენ საკუთარ თავს ვებრძვით,—წერდნენ ისინი,—რატომ უნდა შეაკლას თავი ერთმანეთს ოთხმა იმამ?

მეორენი უფრო დინჯად და ღრმად უყურებდნენ საქმის ვითარებას. მათი აზრით დიდი ბრიტანეთი ისე არ დაეარდება ფეხბურთში, რომ ოთხი გუნდი „მაინც“ არ შეჰკაზმოს მსოფლიო პირველობაზე საბრძოლველად. „მით უკეთესი, თუ ჩვენი გუნდები ფინალში გავლენ,—ბაზს უსვამდნენ ისინი,—მეტი შანსია!“

შოტლანდიის ნაკრები ფინალის პრემიერთა შორის არ ითვლებოდა, მაგრამ როგორც კი გაისხენებდნენ მის შედეგებს წინასწარ თამაშებში, იმ დასკვნამდე მიდიოდნენ, რომ ესაა აუტსაიდერი, რომელსაც ორივე თვალთ ფეხიზლად უნდა უცქირო და ყურადღებით იყო, თორემ მოგიგებს, აუცილებლად მოგიგებს.

არავისათვის არ იყო საიდუმლო, რომ შოტლანდიელები დროებით დაიბრუნებდნენ ინგლისის პროფესიულ კლუბებში მოთამაშე თავიანთ საუკეთესო ფეხბურთელებს. სხვაგვარად ისინი ვერაფრით ვერ გაიმარჯვებდნენ ისეთ მოწინააღმდეგეებთან, როგორებიც იყვნენ ესპანეთისა და შვეიცარიის ძლიერი გუნდები.

რაშია საქმე? რატომაა, რომ შოტლანდიას, რომლის საფეხბურ-

რთო ტრადიციები გასული საუკუნის შუა წლებს აღწევს, საუკეთესო ფეხბურთელები სხვებისთვისა ჰყავს „საიმპორტოდ“, ხოლო თვითონ სამათხოვროდ უხდება ხოლმე საქმე?

შოტლანდიის საფეხბურთო ასოციაცია გაურბის საერთაშორისო შეხვედრებს. იშვიათად, რომ აქ მოიწვიონ ვინმე, ან თვითონ შოტლანდიელები გაემგზავრონ სადმე სათამაშოდ. ინგლისმა შეიგრიანო ასეთი განდგომილების მთელი ზიანი და აქტიურად ჩაება საერთაშორისო საფეხბურთო ცხოვრებაში, შოტლანდიელები კი ძველებულად ჯიუტობენ და, როგორც იტყვიან, საკუთარ წევნში იხარებებიან.

მაინც, მიუხედავად ამისა, შოტლანდია დიდი მონდომებით ეზადებოდა მსოფლიო პირველობისათვის. ბევრი დრო დასჭირდა ძირითადი შენადგენლობის დადგენას. მწვრთნელებმა ჯერ ძველი ფეხბურთელები გამოსცადეს, შემდეგ ახლებიც გადასინჯეს და საბოლოოდ ძველისა და ახლის შერწყმის ვარიანტზე შეჩერდნენ. გუნდის მოსამზადებელ გეგმაში შეტანილ იქნა რამდენიმე საერთაშორისო საკონტროლო მატჩი.

შოტლანდიელებს რევანშის აღება სწადდათ V მსოფლიო ჩემპიონატში დამარცხებისათვის (ურუგვაისთან—0:7, ავსტრიასთან—0:1).

შ ვ ე მ ი ა

შვედური ფეხბურთის ძალა და ფასი კარგადაა ცნობილი საერთაშორისო სარბიელზე. შვედებმა ორჯერ კარგ შედეგებს მიაღწიეს ეიულ (რიმეს თასის გათამაშებაში, 1948 წელს კი ლონდონის ოლიმპიურ თამაშებში ჩემპიონთა ოქროს მედლები მოიპოვეს.

ეს დიდი წარმატება იყო და სწორედ ამან დააღწია შვეციის ეროვნული ფეხბურთი. როგორც კი დამთავრდა ოლიმპიური თამაშები, ფეხბურთის „ვარსკვლავებით“ მოვაჭრეებმა იხუვლეს ჩრდილოეთის ამ ქვეყნისაკენ და ნამდვილ საერთაშორისო ბაზრად აქციეს იგი. თვალისდახამამებაში სააუქციონო წესით იქნენ გაყიდული შვეციის უძლიერესი მოთამაშეები, ხოლო შესანიშნავი სამეული: გრენი-ნორდალი-ლიდჰოლმი ბითუმად შეიძინა იტალიის კლუბმა „მილანმა“.

მიუხედავად ასეთი დანაკლისისა, შვედებმა 1950 წელს მესამე ადგილი დაიკავეს მსოფლიო ჩემპიონატში და ფეხბურთის ქორვაკრები კვლავ დაიძრნენ შვეციისაკენ ახალი „საქონლის“ შესაძენად. ბაზრობა ამჯერადაც სარფიანი გამოდგა, სამაგიეროდ, შვედები უფეხბურთელებოდ დარჩნენ და V მსოფლიო ჩემპიონატში ბელგიასთან ორი დამარცხების შემდეგ დატოვეს გათამაშება.

გიულ რიმეს თასის VI გათამაშებაში შეეცია მასპინძელი იყო და წინასწარი თამაშები სულაც არ აინტერესებდა. მაშინ, როცა ევროპისა და სამხრეთ ამერიკის სტადიონებზე სასტიკი ბრძოლა იყო გამართული, შეეციის ნაკრების ბელმძღვანელობა მყუდრო კაბინეტში უჯდა მწვანე მაგიდას და ანგარიშობდა, რომელი ფეხბურთელები დაებრუნებინა უკან ჩემპიონატის პერიოდისათვის. ეს სია ბოლოსდაბოლოს დაზუსტდა და გადაეცა ინგლისიდან მოწვეულ მწვრთნელს ჯორჯ რაინორს. ერთიმეორეზე ჩამოდიოდნენ სამშობლოში პამრინი სკოგლუნდი, გრენი, ლიდჰოლმი, გუსტავსონი და სხვანი. „იტალიელი მწვდების“ შესანიშნავმა ინდივიდუალურმა თამაშმა კეთილნაყოფიერი გავლენა მოახდინა ადგილობრივ ფეხბურთელებზე და მასპინძლები თავიანთ ძალებში დარწმუნებულნი ელოდნენ 15 ფინალისტის ჩამოსვლას მათს ქვეყანაში.

მექსიკა

დიდ საერთაშორისო შეჯიბრებებში არაა მიღებული წინასწარი იმის გამოკვლევა, თუ ვინაა ყველაზე სუსტი მონაწილეთა შორის. სპეციალისტები ამას ეთიკის დარღვევად თვლიან, ხოლო ეურნალისტები ასეთ „კონკურსებს“ არ აწყობენ ალბათ იმის გამო, რომ მკითხველთათვის საინტერესო არაა სუსტებისა და ჩამორჩენილების კვლევა. მკითხველს ლიდერები და ძლიერები აინტერესებს.

მაგრამ ჩუმაღ, „შინაურულად“ რომ გეკითხათ სპეციალისტებისა და ეურნალისტებისათვის, თუ ვინ მიაჩნდათ მათ 16 ფინალისტს შორის ბოლო ადგილის პრეტენდენტად, ალბათ ერთნიცა და მეორენიც პირველად მექსიკას დაასახელებდნენ.

VI ჩემპიონატის ფინალში გასვლა მექსიკელთათვის (საკმაოდ იოლი საქმე გამოდგა მოწინააღმდეგეთა სისუსტის გამო. ოთხი გამარჯვების მოპოვება ამერიკის შეერთებული შტატებისა და კანადის გუნდებთან დიდ სიძნელეს არ წარმოადგენდა, ხოლო 3 ქულის აღება 4 შესაძლებელიდან კოსტა-რიკასთან მექსიკის-ფეხბურთელთათვის სავსებით რეალური საქმე იყო.

თვით მექსიკელები იმედიანად უყურებდნენ თავიანთ მონაწილეობას მსოფლიო პირველობაში. 1953 წლის თებერვალში მეხიკოში მოეწყო ტურნირი ბრაზილიის („მოტაფოგო“) და არგენტინის („რივერ პლატას“) ჩემპიონების მონაწილეობით, სადაც პირველი ადგილი წილად ხვდა მექსიკის ერთ-ერთ უძველეს კლუბს — „გვადალახარას“. და თუმცა, არც ბრაზილიელები, არც არგენ-

ტინელები მეხიკოში სრული შემადგენლობით არ ჩასულან, მექსიკის პრესა დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა გამარჯვებას ამ ტურნირში და წერდა, რომ „...მექსიკური ფეხბურთის წარმატებანი იზრდება და შეიძლება იმედი ვიქონიოთ გარკვეულ მიღწევებზე შეეცაიში“.

მექსიკის ნაკრებმა რამდენიმე საწვრთნელი მატჩი ჩაატარა ბრაზილიისა და კანადის გუნდებთან და დაზვერვის საწარმოებლად ჩამოვიდა ევროპაში, კერძოდ, პორტუგალიაში, სადაც ზედიზედ ორი დამარცხება განიცადა ადგილობრივი ფეხბურთელებისაგან.

ამან, ცოტა არ იყოს, შეანელა მექსიკის ნაკრების ხელმძღვანელთა ნაადრევი ენთუზიაზმი, მით უმეტეს, რომ ქვეჯგუფში მათ ისეთი ძლიერი მოწინააღმდეგეები ჰყავდათ, როგორც უნგრეთი, შვეცია, უელსი და, რა თქმა უნდა, ბრძოლა მათს წინააღმდეგ გაცილებით ძნელი იქნებოდა, ვიდრე პორტუგალიის საკლებო გუნდებთან.

უ ნ ბ რ ე თ ი

უნგრელ სპორტის მოყვარულთა უდიდესი ბანაკი საგანგებო ინტერესით ელოდა ფინალური მატჩების დასაწყისს შვეციაში. უნგრეთის ფეხბურთელები 1938 წელს სულ ახლოს იყვნენ ოქროს თასის მოგებასთან, მაგრამ ფინალში დამარცხდნენ იტალიასთან (2:4), ხოლო 1954 წელს მათ თითქმის უკვე ხელთა ჰქონდათ სანუკვარი პრიზი, მაგრამ ეს იყო მხოლოდ „თითქმის“. „ბერნის ტრაგედია“ მათ მეორე ადგილის ფასად დაუჯდათ.

მას შემდეგ უნგრეთის ეროვნულმა ნაკრებმა დიდი ცვლილებანი განიცადა. ვეტერანთა ადგილი გუნდში დაიკავეს ახალგაზრდებმა, ახალმა მწვრთნელმა ლ. ბაროტიმ საგანგებო მომზადების გარდა დიდი ადგილი დაუთმო საერთო განვითარების ტიპის ვარჯიშებს, სისწრაფეს, კოლექტიურობას.

შვეციაში გამგზავრების წინ ლ. ბაროტიმ განაცხადა: „იქმნება შთაბეჭდილება, რომ ჩვენ შედარებით იოლ ჯგუფში მოვხვდით, თუმცა ამაზე იმედის დამყარება სისულელე იქნებოდა. ჩვენ ვიცით, რომ მწვანე მინდორზე შეუპოვარი ბრძოლაა საჭირო გამარჯვების მოსაპოვებლად, მაგრამ (ამას ჩვენ არ ვმალავთ) მოხარული ვართ, რომ ჩემპიონატის დასაწყისში მაინც გვაქვს ერთგვარი შეღავათი.

ჩვენ კარგად ვიცით ევროპის გუნდების ძალა და შესაძლებლობანი, ჩინებულად ვიცნობთ ოკეანისგალმელებსაც. ვიმედოვნებთ,

რომ ჩვენი გაახალგაზრდავებული გუნდი მომავალ ბრძოლებში კვლავ გამოიჩინოს თავს“.

ამ განცხადებაში ლ. ბაროტი ერთობ ნათელ ფერებში ხატავდა მომავალ ბრძოლათა პროგრამას, სინამდვილეში კი მას დიდი და ძნელი საკმე ჰქონდა მოსაგვარებელი. საკირო იყო მთელ რიგ ნაკლოვანებათა გამოსწორება დაცვაში და ნაწილობრივ თავდასხმაშიც, სადაც კარგა ხანს ვერ მოხერხდა ძველი და ახალი პლეადის მოთამაშეთა შერწყმა, მათ შორის საერთო ენის გამოძებნა.

ერთი სიტყვით, ცხადი იყო—უნგრეთის 1958 წლის ნაკრები არ იყო ის მრისხანე ძალა, რომელიც ესოდენ საშიში იყო 1954 წელს.

უ ე ლ ს ი

ეს უკვე წმინდა შემთხვევის საკმე იყო. 9 ქვეყნის საფეხბურთო „ატაშე“ შემოსხდომოდა მრგვალ მაგიდას და გულის ფანქვალით ელოდა ბედის მსჯავრს. შანსი ერთობ მცირე იყო: 9 შესაძლებლიდან მხოლოდ ერთი, მაგრამ იგი მაინც საცესებით რეალური და შესაძლებელი გახლდათ. ვილაცას ხომ უნდა ამოელო ეს ერთი იღბლიანი კენჭი! ბედმა ის უელსის წარმომადგენლებს არგუნა. ამბობენ, უელსელებს იმავე საღამოს უნდოდათ სამადლობელი ბანკეტის გამართვა, მაგრამ გაწბილებულ მეტოქეებს ბანკეტისათვის არა სცხელოდათ.

ეს იყო უელსის ფეხბურთელთა პირველი ბედნიერი კენჭი. მეორე ბედნიერი კენჭი მათ შეხვდათ ცოტა გვიან, როცა მოხდა 16 ფინალისტის დაყოფა ქვეჯგუფებად. მესამე ქვეჯგუფი, სადაც მათ გარდა შედიოდნენ უნგრეთი, შვეიცია და მექსიკა, აშკარად იოლი იყო სხვებთან შედარებით. ერთ-ერთი აქაური ჟურნალისტი ასე წერდა ამ კენჭისურის შემდეგ: „ჩვენთვის რომ უფლება მიეცათ საკუთარი გემოვნების მიხედვით ამოგვეჩიათ მოწინააღმდეგენი, ამაზე უკეთეს არჩევანს ვერც გავაკეთებდით“.

უელსში არ ტარდება პროფესიონალური ჩემპიონატები. აქაური ფეხბურთის ყველა „ვარსკვლავი“ ან ინგლისის გუნდების შემადგენლობაში თამაშობს, ან იმ ოთხი პროფესიული კლუბის წევრები არიან, რომლებიც უელსიდან მოწინააღმდეგენ ინგლისის ჩემპიონატში.

თვით ინგლისელები მეტად მაღალი წარმოდგენისა არიან უელსის ფეხბურთელებზე და იშვიათად, რომ რომელიმე ძლიერ კლუბს არა ჰყავდეს ძირითად შემადგენლობაში აქაური მოთამაშეები. ამი-

უელსის ეროვნული ნაკრების ძირითადი იმედი მსოფლიო პირველობის გამაშვებაში — გიგანტი ჯონ ჩარლზი, ბრიტანელთა საუკეთესო ცენტრალური თავდასხმელი.

ტომ უელსის ნაკრები (ისევე როგორც შოტლანდიისა და ჩრდილოანდიის გუნდები) ფაქტიურად ინგლისის ნაკრების ერთ-ერთ ვარიანტს წარმოადგენს.

მსოფლიო ჩემპიონატის დაწყების წინ უელსის საფეხბურთო წრეების ხელმძღვანელთა წინაშე პირველ ყოვლისა, იდგა ჯონ ჩარლზის პრობლემა. ეს ბრწყინვალე ცენტრალური ფორვარდი, გიგანტური აგებულების ათლეტი იტალიაში თამაშობდა და ახლა ყველაფერი იმაზე იყო დამოკიდებული, გამოუშვებდა „იუვენტუსის“ მებატონე სენიორ ანელი (იგი დიდი საავტომობილო კონცერნის — „ფიატის“ ხელმძღვანელია) ჯონ ჩარლზს დროებით სამშობლოს ნაკრების დასაცავად თუ იძუწებდა და დაიტოვებდა. იტალიის თასის გათამაშებისათვის. სენიორ ანელიმ, როგორც იქნა, ვაიმეტა ჯ. ჩარლზი შინ დასაბრუნებლად.

ინგლისის ჩემპიონატის დამთავრების შემდეგ უელსის ნაკრები გუნდის კანდიდატები შეიკრიბნენ საწვრთნელ ბანაკში და შეუდგნენ მზადებას მომავალი ბრძოლებისათვის.

ა ვ ს ტ რ ი ა

1931-34 წლები ავსტრიული ფეხბურთის ტრიუმფის წლები იყო. ძნელად, რომ რომელიმე ქვეყანას ჰქონდეს ისეთი წარმატებები საფეხბურთო მინდვრებზე, როგორც ავსტრიას, მაგრამ შემდგომ წლებში ავსტრიელთა მიღწევებმა საგრძობლად მოიკლო.

დაკარგული სახელის აღსადგენად ავსტრიის ნაკრები საგანგებოდ მოემზადა 1954 წლის მსოფლიო ჩემპიონატისათვის და დიდ წარმატებასაც მიაღწია (III ადგილი), მაგრამ როგორც კი დაშორდა ჩემპიონატი, საუკეთესო ავსტრიელი ფეხბურთელები შტო-იასპალი, ჰაპელი, მელჰიორი, ოცვირკი, კომინევი შესყიდულ იქნენ საფრანგეთისა და იტალიის კლუბების მიერ და ავსტრიის დასუსტებული ვუნდი დამარცხებას დამარცხებაზე განიცდიდა.

მაგრამ ეს არ იყო ავსტრიული ფეხბურთის დასუსტების ერთადერთი მიზეზი. ავსტრიის ნაკრები წლების განმავლობაში განთქმული იყო ე. წ. „ვენური ხვეულებით“. უმაღლესი ტექნიკის მქონე ფეხბურთელები ლამაზად და მოხდენილად ქარგავენ ათასგვარ კომბინაციას მინდორის შუაგულში, მათ არ აკლდათ მახვილგონიერება, სიზუსტე, დახვეწილობა, მაგრამ ვენელები დიდად ჩამორჩნენ ათლეტიზმში. მათ სულ არა ჰქონდათ ტემპი, სისწრაფე, არ შეეძლოთ ძალისმიერი ბრძოლა, რის გარეშეც თანამედროვე ფეხბურთი წარმოუდგენელია. ავსტრიელთა თამაში ბოლო ხანებში წააგავდა ლამაზ სექტაკლს, რომელიც პირველსავე აქტში იშლებოდა ხოლმე მოწინააღმდეგის მძლავრი, ტემპიანი შეტევის დროს.

პროტესტი „ვენური სკოლის“ წინააღმდეგ სულ უფრო ხშირად გაისმოდა ავსტრიაში, ამიტომ 1958 წლის მსოფლიო პირველობისათვის მზადების პროცესში ავსტრიული ფეხბურთის ხელმძღვანელობა არა მარტო ეძებდა ნაკრების ახალ შემადგენლობას, არამედ სერიოზულად ზრუნავდა თამაშის სტილის შეცვლისათვის.

ი ნ გ ლ ი ს ი

მშვიდი და აუღელვებელი, საკუთარ ძალებში დარწმუნებული ინგლისელი ფეხბურთელები თამაშობენ უალრესად ეკონომიურად, მიზანდასახულად. მაღალ ტექნიკას ისინი იყენებენ საქმიანად, ყოველგვარი გარეგნული და უსარგებლო ეფექტის გარეშე. ინგლისელ ფეხბურთელებს შესანიშნავად ესმით თამაში, ესმით მისი ტაქტიკური ნიუანსები, შეუძლიათ მოწინააღმდეგეს თავს მოახვიონ თამაშის ის ვარიანტი, რომელიც მათთვისაა ხელსაყრელი.

კარგა ხანია განვლო ინგლისელთა „საფეხბურთო განდგომილებისა“ და უკადრისობის პერიოდმა, ისინი აქტიურად ჩაებნენ საერთაშორისო საფეხბურთო ცხოვრებაში და 1958 წლის მაისამდე ზედოხედ ჩატარებულ თექვსმეტ საერთაშორისო შეხვედრაში არცერთი არ წაუგიათ. მხოლოდ მეჩვიდმეტე თამაშში დამარცხდნენ, ისიც თავისიანებთან—ჩრ. ირლანდიის ნაკრებთან (2:3).

ინგლისელებმა გადაჭრით უარყვეს ნაკრების შედგენის ძველი

პრინციპი, უარი თქვეს „11 ვარსკვლავზე“ და შექმნეს თამაშის ერთიანი გაგების მქონე, მონოლითური კოლექტივი. გუნდის მწვერთხელი უ. უინტერბოტომი ერთ-ერთი პირველთაგანი იყო, რომელმაც უარყო ტრადიციული ინგლისური კონსერვატიზმი და შექმნა სრულიად ახალი, ბრძოლისუნარიანი ანსამბლი.

ინგლისურმა ფეხბურთმა უმძიმესი ტრავმა მიიღო მიუნჰენის სააეიაციო კატასტროფის შემდეგ. ეს იყო შავი დღე, რომელმაც ინგლისის ნაკრებს გამოსტაცა რამდენიმე ბრწყინვალე ფეხბურთელი. დაიღუპა შესანიშნავი ცენტრალური თავდამსხმელი ტომი ტეილორი, ნახევარმცველი ედვარდსი, მცველი ბირნი, მძიმედ დაზავდნენ სხვანი.

ტეილორი, ედვარდსი და ბირნი არ იყვნენ ისეთი ფეხბურთელები, რომელთა შეცვლა ასე უბრალოდ და ხელაღებით შეიძლებოდა, მაგრამ ინგლისის პროფესიულ ფეხბურთს გააჩნია პირველხარისხოვან მოთამაშეთა უდიდესი რეზერვი და დაახლოებით შესაფერი ცვლა ასე თუ ისე გამოძებნილ იქნა.

როცა ინგლისში გაიგეს კენჭისყრის შედეგები, ყველასათვის ცხადი შეიქნა, თუ რა სიძნელეების წინაშე იღვა გუნდი. „ეს ხომ უკვე ფინალია“, აღნიშნავდნენ ინგლისური გაზეთები. „პოპლი“, მაგალითად, წერდა: „ჩვენ ორი უბედურება დაგვატყდა თავს: მიუნჰენის კატასტროფა და წყეული კენჭისყრა. მაგრამ, ფეიქრობთ, ინგლისის ნაკრები ამჟამად წესრიგშია და ნაოქები ბ-ნ უინტერბოტომის სახეზე გაჰქრა. ახლა მთავარია შევინარჩუნოთ გუნდის სპორტული ფორმა“.

პოპკინსონი, რაიტი, ჰოუ, კლეიტონი, დუგლასი, კევანი, ჰენსი, ფონეი და სხვანი—ეს იყო ის ძალა, რომელიც ინგლისელ ფეხბურთის მოყვარულებს მომავალ ბრძოლებში წარმატებათა გარანტიას აძლევდა.

ბ რ ა ზ ი ლ ი ა

როცა ლაპარაკია ფეხბურთის პირველობაზე რომელიმე ქვეყანაში, მხედველობაში გვაქვს მაყურებლებით სავსე სტადიონენი, საფეხბურთო სტატიებით აჭრელებული გაზეთები, ქუჩებში მოთამაშე ბავშვები...

მაგრამ თუ სიტყვა ჩამოვარდება ფეხბურთის პოპულარობაზე ბრაზილიაში, ეს იცოდეთ, სულ სხვაა—აქ უკვე საყოველთაო სახალხო სიყვარულთან გვაქვს საქმე. აი როგორ აღწერა ეს სიყვარული ბრაზილიურმა გაზეთმა „გაზეტა ექსპორტივამ“: „სკოლის

მოსწავლეს შეუძლია არ იცოდეს რესპუბლიკის პრეზიდენტის გვარი, ეს არაფერია, მაგრამ მან უსათუოდ დაწვრილებით იცის ყველაფერი, რაც საუკეთესო ფეხბურთელებს შეეხება“.

ბრაზილიაში ფეხბურთს თამაშობს თითქმის ყველა — ბავშვიცა და მოხუციც. სწორედ ამ პოპულარობისა და მასობრიობის შედეგია ის, რომ ამ ქვეყანაში უთვალავი რაოდენობით არიან შესანიშნავი ფეხბურთელები, ტყავის ბურთის შეუდარებელი ოსტატები. აქ მთელი წლის განმავლობაში მიმდინარეობს საფეხბურთო ბრძოლები, ხოლო ბრაზილიის გუნდი უცვლელად მონაწილეობს თითქმის ყველა დიდ საერთაშორისო შეჯიბრებაში. ყოველ შემთხვევაში, მას ჯერ არ გაუცდენია მსოფლიო პირველობის გათამაშება.

მიუხედავად ფეხბურთის ასეთი პოპულარობისა, ბრაზილიაში არ ტარდება ეროვნული ჩემპიონატი, როგორც ეს სხვა ქვეყნებშია მიღებული. ყოველ შტატს აქ თავისი პირველობა აქვს, თუმცა ყოველწლიურად ეწყობა ე. წ. „მაქსიმალური ტურნირი“, რომელშიც მონაწილეობენ რიო-დე-ჟანიეიროსა და სან-პაულუს საუკეთესო გუნდები. გარდა ამისა, ხდება თასის გათამაშება შტატების ნაკრებ გუნდებს შორის.

ყველაფერი ეს აძნელებს ბრაზილიის ერთიანი ნაკრები გუნდის შექმნას. შტატების საფეხბურთო ფედერაციებს შორის ნამდვილი მშუღლია ჩამოვარდნილი და ყველა ცდილობს მეტი რაოდენობით მოახვედროს თავისი ფეხბურთელები ნაკრებში. გამონაკლისს წარმოადგენდა მზადება VI მსოფლიო ჩემპიონატისათვის, როცა მოშულდნენ საოცარი ერთსულოვნება და ურთიერთგაგება გამოავლინეს გუნდის დაკომპლექტებისა და მზადების საქმეში. ეტყობა, ბრაზილიელებს გულით სწადდათ ოქროს ქალღმერთის მოგება.

შესარჩევ თამაშებში ბრაზილიის გუნდმა ვერ დატოვა სახარბიელო შთაბეჭდილება. კარგა ხანი დასჭირდა მთავარი მწვრთნელისა და მისი თანაშემწეების შერჩევას, შემადგენლობის საბოლოო დადგენას, სხვადასხვა დეფექტის გამოსწორებას. მაგალითად, ბრაზილიელები ადრე ვერ ეგუებოდნენ ათლეტურ ბრძოლას, პერსონალურ დარაჯობას დაცვაში, ძალისმიერი ილეთების გამოყენებას და ა. შ.

არასოდეს არ მომზადებულა ასე გულმოდგინედ ბრაზილიის გუნდი მსოფლიო პირველობისათვის. 1954 წლის ჩემპიონატის მონაწილეთაგან ნაკრებში დარჩნენ მეკარე კასტილიო, მცველები ნილტონ და ჯალმა სანტოსები, თავდამსხმელი ვალდირ პერიერა, რომელსაც ზედმეტ სახელად დიდის უწოდებენ საფეხბურთო სამყაროში.

1958 წლის მსოფლიო პირველობის გათამაშება ფეხბურთში დაემთხვა სამამულო ფეხბურთის საიუბილეო თარიღს—60 წლის-თავს.

არნახული წინსვლა განიცადა ამ ხნის განმავლობაში ფეხბურთში ჩვენს ქვეყანაში. პირველ საერთაშორისო მატჩებში, რომლებიც დათარიღებულია 1900 წლით, რუსეთის ნაკრები გუნდი მარცხდებოდა მეორეხარისხოვან გუნდებთანაც კი. კერძოდ, 1912 წლის ოლიმპიურ თამაშებში რუსეთის ნაკრებმა წააგო პირველივე შეხვედრა ფინეთთან, ანგარიშით 1:2.

ამჟამად საბჭოთა კავშირის გუნდი სამართლიანად ითვლება ერთ-ერთ უძლიერეს გუნდად მსოფლიოში. ჩვენი ქვეყნის საკლუბო გუნდებს უამრავი საერთაშორისო მატჩი აქვთ მოგებული როგორც საკუთარ, ისე მოწინააღმდეგეთა მინდვრებზე (ინგლისი, ბრაზილია, იტალია, საფრანგეთი, უნგრეთი, ჩეხოსლოვაკია, შვეცია, ავსტრია და ა. შ.), ხოლო სსრ კავშირის ნაკრებ გუნდს დამარცხებული ჰყავს მთელი რიგი უძლიერესი ეროვნული ნაკრები გუნდები.

ლევ იაშინი. საბჭოთა ნაკრების შესანიშნავი მეკარე.

საბჭოთა გუნდის ნაბევარმცველი იური ვოინოვი. იგი სპეციალისტთა მიერ შეფასებულ იქნა ე. წ. „ჩვენი პლანეტის“ ნაკრებში.

1956 წელს საბჭოთა ფეხბურთელებმა მოიპოვეს დიდი წარმატება: XVI ოლიმპიურ თამაშებში, რომელიც მელბურნში შედგა, მათ დაამარცხეს ყველა მოწინააღმდეგე და მოიპოვეს ჩემპიონობის ოქროს მედლები. ამ პერიოდში გუნდი შესანიშნავად შეთამაშებულ ანსამბლს წარმოადგენდა, რომლის ძალა არაერთ მოწინააღმდეგეს გამოუცდია. საბჭოთა კავშირის ნაკრები დაკომპლექტებული იყო მოსკოვის „სპარტაკის“ ბაზაზე, რომლის საუკეთესო მოთამაშეები გუნდის ძირითად ბირთვს შეადგენდნენ. ნაკრების შედგენის ამ პრინციპმა სრული გამართლება ჰპოვა, მაგრამ შემდგომში შემადგენლობაში მოხდა ცვლილებანი, რამდენიმე მოთამაშემ დაკარგა ფორმა, მათი შეცვლა ახალი კადრებით მტკივნეული, რთული პროცესი აღმოჩნდა. გუნდს რამდენიმე ადგილზე აშკარად აკლდა მაღალი კლასის ფეხბურთელები. ყველაფერი ეს ნათელი შეიქნა 1958 წლის 18 მაისს, როცა მოსკოვში, ვ. ი. ლენინის სახელობის ცენტრალურ სტადიონზე შედგა აშხანაგური საერთაშორისო მატჩი სსრ კავშირი—ინგლისი. მართალია, შეხვედრა დამთავრდა ფრედ (1:1), მაგრამ უპირატესობა აშკარად ინგლისელთა მხარეს იყო.

ფინალური მატჩები კარზე იყო მომდგარი, გუნდში კი ჯერ არ იყო დადგენილი საბოლოო საბრძოლო შემადგენლობა, ადგილი ჰქონდა დენადობას, სწვრთნელები განაგრძობდნენ ექსპერიმენტებს.

ამას დამატა ისიც, რომ საბჭოთა კავშირი კენჭისყრის ძალით მოხვდა IV ქვეჯგუფში ბრაზილიის, ინგლისისა და ავსტრიის გუნდებთან ერთად, ეს კი, საყოველთაო აღიარებით, ყველაზე ძნელი ჯგუფი იყო.

ბრძოლა ფინალში

არგენტინა «თამაშგარე» მღვთოთმცოდნეობაში

I ჯგუფი

(გფრ, ჩეხოსლოვაკია, არგენტინა, ჩრდილოეთ ირლანდია)

ვის შეეპარებოდა ექვი, რომ არგენტინის ნაკრები გამარჯვებას მოიპოვებდა ჩეხოსლოვაკიის, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გუნდებთან ბრძოლაში? თითქმის არავის. არგენტინა იყო ფავორიტი, რომლისთვისაც პირველი ჯგუფი საწვრთნელ ეტაპად მიაჩნდათ ოქროს ქალღმერთის თასისათვის შემდგომ ბრძოლაში და ამიტომ ლაპარაკს იწყებდნენ პირდაპირ მეორე ადგილის კანდიდატებიდან. ამ აზრის გავრცელებას ყოველნაირად უწყობდნენ ხელს თვით არგენტინელებიც, რომელთა მწვრთნელმა გ. სტაბილემ ჯერ კიდევ ადრევე განაცხადა, რომ მისი ფეხბურთელები შვეიციაში აჩვენებდნენ გაუგონარ საოცრებას — „ჯაზური ფეხბურთის“. რა იყო ეს „ჯაზური ფეხბურთი“ კაცმა არ იცოდა და არც ნანახი ჰქონდა ვინმეს, მაგრამ არგენტინელთა ამგვარი „ფსიქიური შეტევა“ მეხივით გავარდა საფეხბურთო წრეებში და ევროპის გუნდები შიშით მოელოდნენ ამ მრისხანებას ოკეანის გაღმიდან. არგენტინელთა უმაღლესი ტექნიკა და თავბრუდამხვევი ტემპი ყველასათვის ცნობილი იყო და თუ ყველაფერ ამას ახლა „ჯაზური“ საიდუმლოებაც თან დაერთვოდა, რა თქმა უნდა, ბრძოლა მათთან თითქმის შეუძლებელი გახდებოდა.

არგენტინის გუნდის პირველი მატჩის დასაწყისი მართლაც საშინელი აღმოჩნდა ევროპელთათვის. თამაში გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ნაკრების წინააღმდეგ არგენტინელებმა და-

იწყეს გრიგალისებური შეტევით. მარჯვენა შუამარბი პრადო სწრაფად შეიჭრა საჯარიმო მოედანზე, არტისტულად აიგდო ბურთი და როცა ყველა ელოდა ვადაცემას ცენტრში, პრადომ კიდევ ერთი მცველი მოატყუა და ლამაზი დარტყმით კარში გაგზავნა ბურთი—1:0.

ეტყობა, გერმანელმა ფეხბურთელებმა იფიქრეს, რომ დასაკარგი მათ აღარათყერი ჰქონდათ და მთელი ძალით შეუტიეს მოწინააღმდეგეს. აი აქ კი სწრაფად გამოიჩვენა, რომ არგენტინელი «სიხე-სიმაგრე» არც თუ ისე აუღებელი ძალა ყოფილა. მოწინააღმდეგეთა პერსონალური მჭიდრო აყვანა, რთული კომბინაციური თამაში და ძალისმიერი ბრძოლა მინდვრის შუაგულში მათთვის უცხო ხილი აღმოჩნდა. სანამ არგენტინელი ფეხბურთელი თავსატეხ ტრიუკებს ასრულებდა ბურთით, გერმანელები საჩქაროდ კეთილდღეობის პარტნიორებს და შემდეგ სულ იოლად ახდენდნენ განცალკევებულად დარჩენილი მოთამაშის უვნებელყოფას. ასე მეთოდურად ეუფლებოდნენ გერმანელები ინიციატივას და სულ მალე არგენტინის გუნდი კართან მიჯაჭვული აღმოჩნდა. ატგენტინელთა შორის არ იყო მოთამაშე, რომელსაც შეეძლო შეესრულებინა ორგანიზატორის როლი და ხელმძღვანელობა გაეწია თამაშის დაბნეული პარტნიორებისათვის. გუნდი აშკარად განწირულად აღმოჩნდა პირველსავე მატჩში. გერმანელები განუწყვეტლივ ავიწროებდნენ მოწინააღმდეგეს და 32-ე წუთზე რანმა, როგორც იქნა, გაათანაბრა ანგარიში. მცირე ხანს შემდეგ ზეელერმა წინ გაიყვანა თავისი გუნდი—2:1.

მეორე ტაიმში არგენტინელებმა სცადეს გარდატეხის შეტანა თამაშში და ასე თუ ისე გამოასწორეს კიდევ მდგომარეობა, მაგრამ ყველაფერი, რასაც ისინი აკეთებდნენ, არ გასცილებია მოწინააღმდეგის საჯარიმო მოედანს, აქ კი გერმანელებს ისეთი სავალდავულო კედელი ჰქონდათ აღმართული, რომ მისი გარღვევა შეუძლებელი აღმოჩნდა. ვერ უშველა ვერც სამხრეთამერიკულმა ტრიუკებმა, ვერც უხეშობამ და, როცა ერთ-ერთი კონტრშეტევისას რანმა შესამე ბურთიც გაიტანა, არგენტინელებმა საბოლოოდ ჩაიქნიეს ხელი და შეურიგდნენ დამარცხებას.

ასეთ დებიუტს, ეტყობა, პირველ ყოვლისა, თვით არგენტინელები არ მოელოდნენ. საქმე მარტო წაგებაში არ იყო. გ. სტაბილემ შეატყო, რომ ასეთი არაორგანიზებული თამაშით მისი გუნდი ევროპაში ვერას გახდებოდა, რომ მისი ფეხბურთელების ფოკუსები მოწინააღმდეგეთათვის არ წარმოადგენდა დიდ ხიფათს. ამიტომ მწვრთნელმა სამშობლოში აფრინა საგანგაშო სიგნალი

„SOS“ და რეაქტიული თვითმფრინავით გამოიძახა 40 წელს გადაცილებული ვეტერანი ლაბრუნა, რომელსაც, შეიძლება ითქვას, არგენტინაში უფრო მეტი პოპულარობა აქვს, ვიდრე იქაურ პრემიერ-მინისტრს. გ. სტაბილეს აზრით მხოლოდ და მხოლოდ ლაბრუნას შეეძლო ღირიეორობის გაწევა მისი დაქსაქსული სოლისტებისათვის.

ლაბრუნამ მოუსწრო არგენტინელთა მეორე მატჩს ჩრ. ირლანდიის ნაკრებთან და მართლაც შეიტანა გუნდში ის ორგანიზებულიობა, რომელიც ასე აკლდათ სამხრეთამერიკელებს.

ანგარიში ირლანდიის გუნდის ფორვარდმა მაკპარლანდმა გახსნა, მაგრამ არგენტინელებმა სულ მალე ისეთი ტემპი განავითარეს, რომ მოწინააღმდეგე თითქმის მთელი შემადგენლობით კარს ნიაჯაქვეს. განთქმული მეკარე პ. გრეგი განუწყვეტლივ იღებდა უძნელეს ბურთებს და თუ ტაიმის დასასრულამდე ირლანდიელებს ერთი ბურთის მეტი არ გაუშვიათ საკუთარ კარში, ეს, პირველ ყოვლისა, პ. გრეგის დიდი დამსახურებაა.

ასეთივე თავგანწირვით იცავდა კარს გრეგი მეორე ტაიმშიც, მაგრამ არგენტინელთა წინააღმდეგ ბრძოლა ამ დღეს შეუძლებელი იყო, მათ მტკიცედ ჰქონდათ გადაწყვეტილი მატჩის მოგება და მოიგეს კიდევ იგი ანგარიშით 3:1.

რააც არ უნდა იყოს, არგენტინა მიიწვინა არგენტინაა! — ასეთი სათაურით აღინიშნა გუნდის ეს წარმატება ერთ-ერთ შეედურ განთქმულში, მაგრამ ის, რაც არგენტინელთა შემდგომ მატჩში მოხდა, ყოველგვარ სენსაციურ და წარმოუდგენელ პროგნოზს აღემატებოდა. არგენტინის ნაკრები განადგურებულ იქნა ჩები ფეხბურთელების მიერ ისე, რომ მისი ავტორიტეტი საბოლოოდ შეიღობა და დაეცა. ეს მატჩი (არგენტინა-ჩეხოსლოვაკია) ჭკუის სასწავლებელ გაკვეთილს უფრო წააგავდა, ვიდრე ფინალური ჯგუფის შეხვედრას. ჩეხოსლოვაკიის გუნდის დეტალურად გაანგარიშებული, მძლავრი იერიშის წინაშე არგენტინელთა უმინო ტრიუკები იაფთასიან საესტრადო ნომრებად ჩანდა. მაქსიმუმში, რაც გ. სტაბილეს გუნდმა შეძლო, ეს იყო ერთადერთი გოლი გატანილი 11-მეტრიანი საჯარიმო დარტყმით. ჩეხებმა გაიმარჯვეს დიდი ანგარიშით - 6:1.

არგენტინელები პირში ჩალაგამოვლებულნი დაბრუნდნენ სამშობლოში, სადაც მათ არც თუ ისე სასიამოვნო მიღება ელოდათ. ფეხბურთელები ღამით, ქურდულად შეიპარნენ ბუენოს-აირესში და დამფრთხალნი კარგა ხანს ცხვირს ვერ ყოფდნენ გარეთ. ეს შიში სრულიადაც არ იყო საფუძველს მოკლებული, ვინაიდან არგენტინე-

ნელი ფეხბურთის მოყვარულნი შურისძიების გრძობით აღესილნი დაეძებდნენ თავიანთ შემარცხვენლებს და მათთან შეხვედრას შეიძლება საბედისწერო ბოლოც მოჰყოლოდა.

პირველი ჯგუფის ერთ-ერთ ყველაზე დაძაბულ და მწვავე მატჩად მიმომაილველები თვლიდნენ შეხვედრას ჩეხოსლოვაკიისა და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის გუნდებს შორის. პირველი ტაიმის დასასრულს ჩეხების გამარჯვება ექვს არ იწვევდა, ვინაიდან ისინი წინ იყვნენ ანგარიშით 2:0 და გერმანელები გაჭირვებით იცავდნენ თავს მათი განუწყვეტელი იერიშებისაგან. მეორე ტაიმის დასაწყისში გერმანელთა თავდასხმემელმა შეფერმა მეტად საეჭვო ვითარებაში გაიტანა საპასუხო გოლი (მან მეკარესთან ჰაერში შეჯახებისას დაარღვია წესი), რომელიც ინგლისელმა მსაჯმა ა. ელისმა უყოყმანოდ ჩათვალა და გერმანელებს ანგარიშის გათანაბრების რეალური შანსი მისცა. ასეც მოხდა: მატჩი დამთავრდა ფრედ— 2:2.

დარჩენილი შეხვედრა ჩრ. ირლანდიის გუნდთან გერმანელებმა კვლავ მაღალ დონეზე ჩაატარეს და რომ ჰ. გრეგის ბრწყინვალე თამაში არა, ისინი ალბათ გაიმარჯვებდნენ კიდევ, მაგრამ მათ ფრეც (2:2) საეხებით უწყობდა ხელს მეოთხედფინალში გასასვლელად.

უაღრესად მძაფრი ბრძოლა გაიმართა ჩრ. ირლანდიისა და ჩეხოსლოვაკიის გუნდებს შორის. ჩეხების აგრესიული, სწრაფი ფორვარდები 90 წუთის განმავლობაში უშედეგოდ ცდილობდნენ გაეტეხათ ირლანდიელთა დაცვისა და მეკარის შეუპოვარი წინააღმდეგობა, მატჩი დამთავრდა და მათს ფარზე ციფრი „0“ შეუცვლელად ეკიდა. ამ იღბლიან თამაშში ირლანდიელებმა გაიტანეს ერთადერთი ბურთი და გაიმარჯვეს მინიმალური ანგარიშით—1:0.

საჭირო შეიქნა დამატებითი მატჩის დანიშვნა ჩრ. ირლანდიისა და ჩეხოსლოვაკიის გუნდებს შორის. იგი კვლავ ირლანდიელებმა მოიგეს (2:1) და გავიდნენ მეოთხედფინალში.

I ჯგუფი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ფფრ	1	2	0	7:5	4
ჩრ. ირლანდია	1	1	1	4:5	3
ჩეხოსლოვაკია	1	1	1	8:4	3
არგენტინა	1	0	2	5:10	2

დამატებითი მატჩი მეორე ადგილისათვის: ჩრდ. ირლანდია— ჩეხოსლოვაკია— 2:1.

II ჯგუფი

(საფრანგეთი, პარაგვაი, იუგოსლავია, შოტლანდია)

მეორე ჯგუფის გუნდების ტურნირში განსაკუთრებით საინტერესო იყო ევროპელთათვის სრულიად უცნობი მოწინააღმდეგის — პარაგვაის გუნდის მონაწილეობა.

უკვე ის ფაქტი, რომ პარაგვაელებმა წინასწარ თამაშებში დამარცხეს ურუგვაის განთქმული გუნდი, საკმარისი არგუმენტი იყო მათი ძალის განსაზღვრისათვის, გარდა ამისა, მნახველნი ამბობდნენ, რომ პარაგვაელები თამაშობენ უაღრესად სწრაფად, გაბედულად და ყოველთვის, თითქმის უიმედო პოზიციაშიც კი არ კარგავენ გამარჯვების რწმენას.

და მაინც, პარაგვაის ფეხბურთი არ ითვლება პირველი სიდიდის „ვარსკვლავად“ საერთაშორისო საფეხბურთო კლასიფიკაციაში, ამიტომ მეოთხედფინალის ყველაზე უმძველ კანდიდატებად აქ მიანდათ საფრანგეთი და იუგოსლავია — გამოცდილი, ძლიერი სატურნირო მებრძოლი გუნდები.

პარაგვაელებმა მართლაც დაამტკიცეს თავიანთი „ეგზოტიკურობა“ პირველივე მატჩში საფრანგეთის გუნდთან. ისინი თვალშეუსწრები სისწრაფით გაურბოდნენ მოწინააღმდეგეს და ისეთი არეულობა შექმნდათ მათს საჯარიმო მოედანზე, რომ ფრანგების დაცვა ვერ ასწრებდა გაერკვია ვინ ვის იჭერდა და რომელი თავდამსხმელი სად იმყოფებოდა. მაგრამ დაახლოებით ასეთივე აღრევა სუფევდა პარაგვაელთა კარის წინაც, ვანიდან მათს მცველებს ერთობ ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ საკუთარი კარის უხიფათობისათვის ბრძოლის პრინციპებზე და ვერ ერკვეოდნენ შექმნილ სიტუაციაში. ამიტომ იყო, რომ მატჩის დასაწყისი უხემოსავლიანი გამოდგა გოლების გატანის მხრივ. მხოლოდ მას შემდეგ, როცა ანგარიში გახდა 3:3, ფრანგებმა მოაწესრიგეს საქმე დაცვაში, გააძლიერეს შეტევა და მათი შეჩერება უკვე შეუძლებელი გახდა. ბურთები სეტყვასავით ცვიოდა პარაგვაელთა კარში. მატჩი მოგებულ იქნა საფრანგეთის გუნდის მიერ ანგარიშით 7:3.

ასეთივე საოცარი გამოდგა პარაგვაის ფეხბურთელთა მატჩი იუგოსლავიის გუნდთან. იუგოსლაველებს ამ დროისათვის უკვე ჰქონდათ აქტივში 3 ქულა და ჯგუფში გამარჯვების მოსაპოვებლად აუცილებლად სჭირდებოდათ „უკანასკნელი აკორდი“ — კიდევ 2 ქულა პარაგვაელებთან. ანალოგიურ მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ

პარაგვაელებიც, რომლებსაც შოტლანდიასთან მოგებული თამაშის შემდეგ (3:2) აგრეთვე ჰქონდათ მეოთხედფინალში გასვლის ანტიპოდური შესაძლებლობა.

მართალია, ანგარიში მთელი თამაშის განმავლობაში იუგოსლავიას მიჰყავდა, მაგრამ პარაგვაელი ფეხბურთელები ისეთი ფანატიზმით და თავგამოდებით თამაშობდნენ, ისეთი ჯოჯოხეთური სისწრაფით დარბოდნენ მთელს მინდორზე, რომ ოფლში გაწეული იუგოსლაველები ძლივს ახერხებდნენ მათი შეტევების მოგერიებას. როგორც კი რომელიმე იუგოსლაველი გაიტანდა გოლს, პარაგვაელი „ჯადოქრები“, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, მიესოდნენ მათს კარს და არ დაცხრებოდნენ, სანამ საპასუხო გოლს არ გაიტანდნენ. ასეთი ისტორია სამჯერ გამეორდა და მატჩიც ფრედ დამთავრდა—3:3.

შოტლანდიელებმა ვერ გაუძლეს ვერც სამხრეთამერიკელთა განუწყვეტელ იერიშებს (2:3), ვერც ფრანგების კომბინაციურ, მახვილგონივრულ თამაშს (1:2) და მხოლოდ ერთ, ისიც ორმოცდაათ პროცენტთან წარმატებას მიაღწიეს იუგოსლავიის გუნდთან (1:1).

ამ ჯგუფში გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა მატჩს ძველი მეტოქეების—საფრანგეთისა და იუგოსლავიის გუნდებს შორის.

ფრანგებმა შეტევით დაიწყეს თამაში და უკვე დასაწყისში ფონტენმა გახსნა ანგარიში. იუგოსლავიის გუნდმა თანდათან გამოასწორა მდგომარეობა და მალე ანგარიში გათანაბრებულ იქნა პეტაკოვიჩის მიერ—1:1. ეს დაწოლა გაგრძელდა მეორე ტაიმშიც, როცა ვესელინოვიჩმა წინ გაიყვანა თავისი გუნდი, მაგრამ იმავე წუთს დაიწყო ფრანგი ფეხბურთელების იერიში, რომელიც ფონტენმა დაამთავრა ლამაზი გოლით: მან მოატყუა ზედიზედ რამდენიმე მოწინააღმდეგე და თავზე გადაატარა ბურთი კარიდან გამოსულ მეკარე ბერას—2:2.

თითქოს ეს იყო მატჩის უკანასკნელი ღირსშესანიშნავი მოვლენა, მაგრამ უკვე გონგის შემდეგ ვესელინოვიჩმა კარგად გამოიყენა მოპირდაპირე დაცვაში დაშვებული შეცდომა და გამარჯვება იუგოსლაველებს დარჩათ—3:2.

ძველი მეტოქეები (საფრანგეთი და იუგოსლავია) გავიდნენ თამაშების შემდგომ ეტაპში.

II ჯგუფი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
საფრანგეთი	2	0	1	11:7	4
იუგოსლავია	1	2	0	7:6	4

პარაგვაი	1	1	1	9:12	3
შოტლანდია	0	1	2	4:6	

«უზვირგვინო ჩემპიონის» მარცხი

III ჯგუფი

(შვეიცია, უნგრეთი, უელსი, მექსიკა)

„უნგრელები საკურორტო ჯგუფში მოხვდნენ“, — ასეთი იყო მიმოძიილველთა საერთო აზრი გათამაშების დაწყების წინ და ეს აზრი სიმართლესთან ახლოს იდგა. რომელ გუნდს შეეძლო ხელი შეეძალა მსოფლიოს 1954 წლის „უზვირგვინო ჩემპიონის“ — უნგრეთისათვის, რომელიც საგანგებოდ ემზადებოდა შვეციის ტურნირისათვის? მასპინძლებს — შვედებს სულ ახლაბან ჩამოუვიდათ „მაშველი ძალა“ იტალიიდან და ჯერ კიდევ ხეირიანად არავენ იცოდა რით დამთავრდებოდა ჩრდილოეთის მკვიდრთა დუეტი გასამხრეთებულ შვედებთან, უელსის გუნდი თითქმის სახელდახელოდ იქნა შეკაწიწებული და ისიც „იბღლიანი კენკის“ წყალობით მოხვდა თინალურ ჯგუფში, ხოლო მექსიკელებს სერიოზულ ყურადღებას არავენ აქცევდა, ვინაიდან მათ ჯერ კიდევ ბევრი უნდა ისწავლონ, რომ გაუტოლდნენ მსოფლიოს უძლიერეს გუნდებს.

ასეც მოხდა. მექსიკის გუნდმა 3 მატჩში ერთადერთი, „ობოლი“ ბურთი გაიტანა, რომელმაც მას ფრე მოუტანა უელსის ნაკრებთან შეხვედრაში (1:1), ხოლო შვედებთან და უნგრელებთან მატჩებში მოწინააღმდეგეთა კარი მექსიკელთათვის მიუღწეველ ოცნებად დარჩა (0:3 შვეციასთან და 0:4 უნგრეთთან).

დიდ ინტერესს წარმოადგენდა მატჩი შვეციისა და უნგრეთის გუნდებს შორის. იგი დაიწყო უნგრელთა დამაჯერებელი შეტევებით. გუნდს მტკიცედ ეპყრა ინიციატივა მინდვრის შუაგულში; კავშირი დაცვასა და თავდასხმას შორის კარგად ხორციელდებოდა ნახევარმცველთა შემწეობით, რაც ხანგრძლივი იერიშის შესაძლებლობას იძლეოდა, მაგრამ ფორვარდებს აშკარად აკლდათ სისწრაფე, აკლდათ სიმწვავე და გადამწყვეტი დარტყმები კარში. ვერც ერთი მათგანი ვერ ბედავდა თავის თავზე აელო ორგანიზატორისა და იერიშების დამამთავრებელის როლი.

ამასობაში შვედებმა ააწყვეს თამაში, კარგად გამოიყენეს მოწინააღმდეგის გაუბედაობა და ბრძოლაში სრული ძალით ჩააბეს თავდასხმის ცენტრალური სამეული (ჰამრინი, ლიდჰოლმი, სკოგლუნდი). სანამ შეცდომებს უშვებდა მხოლოდ თავდასხმა, კიდევ არა უშავდა რა, მაგრამ როცა შეცდომები დაშვებულ იქნა უნგ-

რელთა დაცვაში და მეკარე გროშიჩმაც ველარ მოუარა ნერვებს, საქმე ცუდად წავიდა. შედეგების უპირატესობა თანდათან აშკარა ხდებოდა და 33-ე წუთზე ჰამრინმა გახსნა ანგარიში. 10 წუთის შემდეგ ჰამრინმა კვლავ გაიმეორა თავისი სწრაფი რეიდი და უნგრეთის ნაკრები დამარცხების აშკარა საშიშროების წინაშე აღმოჩნდა—2:0. მატჩის დასასრულს უნგრელებმა ისევ ხელთ იგდეს უპირატესობა, მაგრამ მათი მოწინააღმდეგე სულაც არ იყო საინტერესოდ განწყობილი, რომ დაეთმო ბრძოლით მოპოვებული 2 გოლი. უნგრეთის ნაკრების თავდამსხმელმა ტიხიმ გაქვითა ერთი ბურთი და ეს ანგარიში—2:1 მასპინძელთა სასარგებლოდ აღარ შეცვლილა.

შედეგს უკვე განადღებულნი ჰქონდათ პირველი ადგილი ჯგუფში და ამიტომ ბოლო შეხვედრაში უელსთან მინდორზე გამოიყვანეს რამდენიმე სათადარიგო მოთამაშე. 0:0 მათ სავსებით უწყობდა ხელს და ამიტომ ეს მატჩი სწორედ ასე დამთავრდა. შვეციის ნაკრები ვაფიდა მეოთხედფინალში.

უნგრეთისა და უელსის გუნდებმა ერთმანეთს შორის ითამაშეს ფინალური ტურნირის პირველ დღეს—8 ივნისს. მატჩი დამთავრდა ფრედ—1:1. ვინ იფიქრებდა მაშინ, რომ ამ გუნდების შეხვედრა არ იყო უკანასკნელი და მსაჯს კვლავ მოუხდებოდა მათი გამოძახება მინდორზე გადამწყვეტი მატჩისათვის მეორე ადგილის გამოსარკვევად.

ამ თამაშში უნგრელებს აშკარა უპირატესობა ჰქონდათ შესვენებამდე. საქმე მარტო იმაში არაა, რომ ტიხიმ გაიტანა პირველი გოლი. ანგარიში ალბათ კიდევ უფრო გაიზრდებოდა, რომ უნგრეთის გუნდის თავდამსხმელებს მეტი სიზუსტე გამოეჩინათ და რამდენიმე მეტად ხელსაყრელი მომენტი არ დაეკარგათ. როგორც ეს ხშირად ხდება ფეხბურთში, ინიციატივამ უელსის ნაკრების მხარეს გადაინაცვლა, რომლის თავდამსხმელები უფრო პრაქტიკული ხალხი აღმოჩნდა. ჯერ ოლჩერჩმა გაქვითა გოლი, ხოლო შემდგომში მედვენმა გაიტანა მეორე ბურთი და გამარჯვება თვალსა და ხელს შუა გამოეცალათ უნგრელებს. ძნელი იყო ასეთ დამარცხებასთან შერიგება. უნგრეთის გუნდი 10 კაცის შემადგენლობით (მინდორიდან გაძევებულ იქნა შიპოში) უკანასკნელ წამებამდე იბრძოდა დაკარგულის ასანაზღაურებლად, მაგრამ ეს შეუძლებელი აღმოჩნდა. „უგვირგვინო ჩემპიონი“ გამოითიშა შეჯიბრებიდან, ხოლო უელსის გუნდი გადავიდა „ზედა კლასში“.

III ჯგუფი

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	წილი
შეეცია	2	1	0	5:1	5
უელსი	0	3	0	2:2	3
უნგრეთი	1	1	1	6:3	3
მექსიკა	0	1	2	1:8	1

დამატებითი მატჩი მეორე ადგილისათვის: უელსი—უნგრეთი
—2:1.

ტიტანთა ბრძოლა

IV ჯგუფი

(ავსტრია, ბრაზილია, ინგლისი, სსრ კავშირი)

ჩემპიონობის სამი კანდიდატი ერთ ჯგუფში—ასეთი იყო IV ჯგუფის შემადგენლობა, რომელშიც კენჭისყრის ძალით მოხვდნენ ბრაზილია, სსრ კავშირი, ინგლისი და ავსტრია. მართალია, ავსტრიელთა აქციები ასეთ „მრისხანე“ მეზობლობაში საგრძნობლად დაეცა, მაგრამ არავის ეჭვი არ ეპარებოდა, რომ სხვა, უფრო იღბლიან ჯგუფში მოხვედრის შემთხვევაში ავსტრიის ნაკრები მეოთხედფინალში გასვლის ერთ-ერთი უმკველი პრეტენდენტი იყო. ახლა კი...

ავსტრიელი ფეხბურთელები პირველად ბრაზილიელთა მსხვერპლნი გახდნენ. დამსწრენი ერთხმად აღნიშნავენ, რომ ახალგაზრდა, ენერგიული და ტექნიკურად ჩინებულად მომზადებული ავსტრიის გუნდი ყოველმხრივი მოწონების ღირსი იყო, რომ იგი თამაშობდა ტემპიანად, მონდომებით, მაგრამ ის, რაც აჩვენეს ბრაზილიელებმა, ყოველგვარ მოლოდინს აღემატებოდა. უწინ საყოველთაოდ მიჩნეული იყო, რომ ბრაზილიის ფეხბურთელები თავიანთი ბრწყინვალე ტექნიკის არსენალიდან ერთგვარ ხარკს უხდიდნენ სანახაობითს ჟონგლიორობას, რასაც ხშირად ზიანი მოჰქონდა გუნდის საერთო სამოქმედო გეგმისათვის. ამჯერად გუნდის ყოველი წევრი მუშაობდა მხოლოდამხოლოდ კოლექტივის საერთო ინტერესებისათვის და როცა ასეთი შეუდარებელი ტექნიკა დამორჩილდა მკაცრ ტაქტიკურ დისციპლინას, იგი უძლეველ ძალად იქცა.

სპეციალისტები მაშინვე აალაპარაკა ბრაზილიელთა თამაშის სტემამ: 1+4+2+4. თვით მოთამაშეთა განლაგებაში ახალი არაფერი იყო, მაგრამ განცვიფრებას იწვევდა ის, რომ ამ ტაქტიკურ ვარიანტს ბრაზილიელი ფეხბურთელების შესრულებით სულ სხვა

ელფერი დაჰკრავდა. კერძოდ, ეს იყო არა თავდაცვითი, არამედ შემტევი ტაქტიკა. ერთის შეხედვით, ტერიტორიული უპირატესობა თითქოს ავსტრიელთა მხარესაც კი იყო, მაგრამ სინამდვილეში ბრაზილიელებს ზუსტი კონტროლის ქვეშ ჰქონდათ მინდორი და ყველაფერი, რაც მასზე ხდებოდა, მათი გამგებლობით მიმდინარეობდა. ამის ნათელი ილუსტრაციაა ანგარიში—3:0. ორი ბურთი გაიტანა ცენტრალურმა თავდამსხმელმა მაცოლამ, ერთიც—მცველმა ნ. სანტოსმა.

„ნიუ ულვეის“ სტადიონზე გეტებორგში ტევა არ იყო, როცა მინდორზე გამოვიდნენ ინგლისისა და სსრ კავშირის ნაკრები გუნდები. უდავოდ, ეს იყო „მატჩი № 1“ გათამაშების პირველ ტურში და ამიტომაც იგი საყოველთაო ყურადღების ცენტრში იმყოფებოდა. სულ ერთი თვის წინ ეს გუნდები მოსკოვში შეხვდნენ ერთმანეთს და თუმცა მატჩი დამთავრდა ფრედ—1:1, სამართლიანობა მოითხოვს აღინიშნოს, ინგლისელებს საგრძნობი უპირატესობა ჰქონდათ თამაშში. ეს ზოგიერთ მიმომხილველს უფლებას აძლევდა ეფიქრა, რომ ინგლისელები თავიანთ უპირატესობას ამჯერად უფრო შედეგიან ფორმას მისცემდნენ.

ისტორია არ განმეორდა. უკვე მე-9 წუთზე ინგლისელთა კარი ისეთი საშიშროების წინაშე აღმოჩნდა, რომ ბეწვზე გადაურჩა გოლს: მეკარე მაკდონალდმა შესანიშნავი ნახტომით მოიგერია ნახევარმცველი ვოინოვის მიერ საშინელი ძალით დარტყმული ბურთი.

საბჭოთა გუნდის თავდამსხმელები თამაშობდნენ გაშლილი ფრონტით, ზუსტი გადაცემებით. ისინი ხშირად იცვლიდნენ ერთმანეთს შორის ადგილებს და როცა მათს რიგებს ემატებოდა ვოინოვიც, ინგლისელთა დაცვას უჭირდა შექმნილ ვითარებაში გარკვევა. სწორედ ასეთი კომბინაცია იქნა გათამაშებული მე-14 წუთზე ილინისა და ვოინოვის მიერ, რომელიც შეუცდომელი დარტყმით დაამთავრა სიმონიანმა—1:0.

და როცა ა. ივანოვმა შესვენების შემდეგ მეორე ბურთიც გაიტანა, ჩვენი გუნდის გამარჯვების საკითხი თითქოს გადაწყვეტილი იყო. მართალია, ინგლისელებმა თანდათან გამოასწორეს თამაში და კვანძმა ერთი საპასუხო გოლიც გაიტანა, მაგრამ საბჭოთა გუნდის დაცვა წარმატებით იბრძოდა საჯარიმო მოედნის მისაღვამებთან და მოწინააღმდეგეს არ აძლევდა საშუალებას, პოზიციური უპირატესობა გადაეყვანა დამამთავრებელ ფაზაში.

მატჩის დამთავრებას 5 წუთი აკლდა. ინგლისელთა მთელი ძალები შეტევაზე იყო გადმოსული. დუგლასმა მიიღო ბურთი, რომე-

ლიც ვოინოვმა დაკარგა, გაიქრა წინ და კრიტეესკისთან შეტაკებულსას წაიქცა. განზრახ უბეზობაზე კრიტეესკის შხრივ ლაპარაკიც შედგმეტი იყო და, გარდა ამისა, ეს ინციდენტი მოხდა საჯაროიმოვანად ედნის გარეთ, რასაც საკუთარი თვალებით ხედავდნენ ათეულიათასობით მაყურებლები, გარდა უნგრელი მსაჯის ი. ჟოლტისა (შეორე დღეს შვეციის გაზეთებში დაიბეჭდა ფოტო, სადაც ნათლად ჩანს, რომ შეტაკება მოხდა ხაზს გარეთ). მაგრამ ჟოლტი ალბათ სხვა თვალით უყურებდა თამაშს და ამიტომ გადაჭრით დანიშნასაჯელის უმაღლესი ზომა—პენალტი. ფინიმი გაქვითა ანგარიში 2:2.

რა შეიძლება ითქვას ამ ეპიზოდის შესახებ? მოვიყვანთ შვედური „იდროსბლადეტის“ რედაქტორის ბ-ნ ტეგნერის სიტყვებს: „ჩემს ცხოვრებაში არ მინახავს ასეთი საზღაპრო პენალტი!“ მაგრამ მეორე დღეს დაბეჭდილი ფოტოები და სპეციალისტთა მოგვიანებული გაოცება საქმეს რას უშველიდა? ოქმში ჩაიწერა 2:2 და საბჭოთა ფეხბურთელებმა უსამართლოდ დაკარგეს ნაღდი ქულა.

მორიგი მატჩი ჩვენს გუნდს აესტრიელებთან ჰქონდა. საბჭოთა ფეხბურთელებმა უალრესად მაღალი ტემპი შესთავაზეს ტექნიკურად ძლიერ მეტოქეს და არ მისცეს კომბინაციური თამაშის გაშლის შესაძლებლობა. განსაკუთრებით აქტიური იყო მარჯვენა ფრთა (ა. და ვ. ივანოეები), სადაც აესტრიელთა დაცვის დამატებითი რეზერვების გადასროლა დაჰირდა. მოწინააღმდეგის ძალთა ასეთი გადაჯგუფების შემდეგ, შეტევის ძირითადი მიმართულება მოულოდნელად იქნა გადატანილი მარცხნივ და ილინმა უძლიერესი დარტყმით მაღალ კუთხეში გაგზავნა ბურთი—1:0.

მეორე ტაიმში საბჭოთა გუნდის კარში დაინიშნა 11-მეტრიანი საჯარიმო, მაგრამ იაშინმა საოცარი რეაქციით მოუსწრო ბუცეკის მიერ ძლიერად დარტყმულ ბურთს და აიღო იგი, ხოლო 63-ე წუთზე ვ. ივანოემა ზუსტი დარტყმით განამტკიცა თავისი გუნდის გამარჯვება—2:0.

ამავე დღეს თამაშობდნენ ბრაზილიისა და ინგლისის გუნდები. ბრაზილიელებმა კვლავ აჩვენეს შესანიშნავი თამაში და 90 წუთის განმავლობაში შიშის ზარს სცემდნენ მოწინააღმდეგეს, მაგრამ ბრიტანელთა დაცვის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მან გაუძლო ამ წარმოუდგენელ დაწოლას ისე, რომ არც ერთი ბურთი არ მიუღია საკუთარ კარში—0:0.

დადგა ტურნირის მესამე, გადამწყვეტი დღე. „ნიუ ულვის“ სტადიონზე თამაშობდნენ ბრაზილიისა და საბჭოთა კავშირის გუნდები.

... პირველი წუთი. ბრაზილიელთა მარჯვენა გარემარბი გარინჩა აუჩქარებლად მიიწევედა გვერდითი ხაზის გასწვრივ, კუზნეცოვი არ აპირებდა მასთან შეტაკებას და ნელა იწევედა უკან. ასე შევიდნენ ისინი საჯარიმო მოედანში. აქ გარინჩამ ცრუ მოძრაობა გააკეთა მარცხნივ, აიყოლია კუზნეცოვი, მერე მოულოდნელად წარმოუდგენელი სისწრაფით აიწყვიტა მარჯვნივ და სანამ კუზნეცოვი გონს მოვიდოდა, საშინელი სიძლიერით დაარტყა კარში. ბურთმა შეაზანზარა ძელი.

... მესამე წუთი. დიდმა მათემატიკური სიზუსტით მიაწოდა ბურთი ვავას. აქვე, სულ ახლოს, იმყოფებოდა კრიევესკი და შორიდან ისე ჩანდა, თითქოს ბურთი მას უნდა მიეღო, მაგრამ ეს შორიდან ჩანდა ასე. ვავამ თვალისდახამხამებაში მოასწრო კრიევესკის და შეასრულა საუცხოო სიზუსტისა და ძალის დარტყმა—1:0.

გარინჩა და ვავა ამ თამაშამდე სათადარიგო სკამზე ისხდნენ, ვინაიდან მწვრთნელს ისინი საგანგებოდ ჰყავდა შემოინახული „შავი დღისათვის“ და თუმცა ბრაზილიელებს საიმისო არაფერი გასჷპირებიათ, 15 ივნისს ორივე გამოვიდა მინდორზე და ორივემ ნამდვილი საოცრება მოახდინა.

ბრაზილიელებმა უნაკლოდ ჩაატარეს მატჩი და როცა ვავამ 77-ე წუთზე მეორე გოლიც გაიტანა, გუნდის დანარჩენმა წევრებმა თავიანთი სიხარული ისე „მხურვალედ“ გამოხატეს ცენტრფორვარდის მიმართ, რომ საცოდავი ვავა ხელით გაიტანეს მინდვრიდან და ექიმები კარგა ხანს მოუნდნენ მის მოსულიერებას.

ამავე დღეს თამაშობდნენ ინგლისისა და ავსტრიის გუნდები და თუმცა ავსტრიელთათვის მის შედეგს არავითარი მნიშვნელობა არა ჰქონდა, ვინაიდან ბოლო ადგილის საკითხი გარკვევით იყო დადგენილი, მათ გამოიჩინეს ნამდვილი სპორტული რაინდობა და კიდევ ერთხელ დამატკიცეს ავსტრიული ფეხბურთის ძალა. ინგლისელები ორჯერ ჩამორჩებოდნენ ანგარიშში (0:1 და 1:2) და მხოლოდ დასასრულისათვის შეძლეს ანგარიშის გათანაბრება—2:2.

ასე რომ, როცა ინგლისელებს უკვე თავიანთ საბელზე გამოწერილი ეგონათ მეოთხედფინალის „პასპორტი“, მათ მოულოდნელად დაკარგეს ძვირფასი ქულა და დამატებით მატჩში ბრძოლა დაჭირდათ საბჭოთა ფეხბურთელებთან.

ეს მატჩი შედგა 17 ივნისს. საბჭოთა გუნდმა მეტად აქტიურად, მაღალ ტემპში დაიწყო თამაში და მოწინააღმდეგე იძულებული იყო ხსნა „ყრუ დაცვაში“ ეპოვე. 45 წუთის განმავლობაში გრძელდებოდა ნამდვილი საფეხბურთო ალყა ინგლისელთა საჯარიმო მოედანზე, მაგრამ კარი აულებელი აღმოჩნდა—0:0. მეორე ტა-

იმის დასაწყისში მდგომარეობა ერთხანს გათანაბრდა, მაგრამ 23-ე წუთზე ელინოვის გადაცემა ზუსტად გამოიყენა ილინმა და გაიტანა. ლამაზი გოლი, რომელიც ერთადერთი აღმოჩნდა ამ თამაშში, ნახევარფინალში გავიდა სსრ კავშირის გუნდი.

	მ.	ფ.	წ.	ბ.	ქ.
ბრაზილია	2	1	0	5:0	5
სსრ კავშირი	1	1	1	4:4	3
ინგლისი	0	3	0	4:4	3
აესტრია	0	1	2	2:7	1

დამატებითი მატჩი მეორე ადგილისათვის:

სსრკ—ინგლისი—1:0.

დაღლილობა, დაღლილობა...

მეთხვედფინალი

როცა შვეციის ნაკრების მწვრთნელმა ჯ. რეინორმა სამსაჯო ოთახში გაიგო საბჭოთა გუნდის შემადგენლობა, იგი გახარებული გამოეხარა გარეთ და რამდენიმეჯერ ხმამაღლა დაიძახა: გავიმარჯვეთ, გავიმარჯვეთ!

ყველაზე უფრო ჯ. რეინორს ეშინოდა იმისა, რომ მისი მოწაღმდეგე ახალი ძალებით გამოვიდოდა მინდორზე და მაშინ შეეძებნს ხელიდან ეცლებოდათ თავიანთი ერთ-ერთი მთავარი კოზირი—შეიდდლიანი დასვენება. მაგრამ საბჭოთა კავშირის გუნდში არ აღმოჩნდა შესაფერისი რეზერვები და 11 გადაღლილი მთამაშე კვლავ გამოვიდა მინდორზე საბრძოლველად. ფეხბურთში ეს მეტისმეტი დატვირთვაა—5 მატჩი ზედიზედ 12 დღეში. უკიდურესად დაძაბული შეხვედრები დღეგამოშვებით თითქმის უცვლელი შემადგენლობით! რა თქმა უნდა, ჯ. რეინორს ჰქონდა სიხარულის საფუძველი.

შედეგმა კარგად იცოდნენ, რომ შექმნილ სიტუაციაში მათთვის გამარჯვება უნდა მოეტანა მეორე ტაიმი და ეს ასეც მოხდა. მათ მატჩის დასაწყისშივე აიძულეს მოწინააღმდეგე ჩაბმულიყო მძიმე, დამქანცველ ბრძოლაში და როცა ტაიმი დამთავრდა, ცხადი იყო—ჩვენს გუნდს კიდევ უფრო გაუჭირდებოდა ბრძოლა მეორე ნახევარში.

შესვენების შემდეგ, 49-ე წუთზე საბჭოთა ნაკრების დაცვაში დაშვებულ იქნა შეცდომა, რომელიც დაუყოვნებლივ გამოიყენა ჰამ-

რინმა (№ 7) და გახსნა ანგარიში—1:0. ჩვენი ფეხბურთელები ცდილობდნენ მდგომარეობის გამოსწორებას, მაგრამ ამოდ, მინდორს საფუძვლიანად ფლობდნენ შვედები, გარდა ამისა ა. ივანოვმა, ილინმა, სიმონიანმა ვერ გამოიყენეს რამდენიმე ხელსაყრელი მდგომარეობა.

დადლილობამ კიდევ უფრო იჩინა თავი მატჩის დასასრულს. შვედები არნახული ენერჯითა და მონდომებით ავიწროებდნენ მოწინააღმდეგეს. ბრწყინვალედ იცავდა კარს ტურნირის ერთ-ერთი საუკეთესო მეკარე ლ. იაშინი, სრულ დაძაბულობაში იმყოფებოდა დაცვა, მაგრამ მატჩის ბედი ფაქტიურად გადაწყვეტილი იყო. ფინალურ სასტვენამდე რამდენიმე წუთით ადრე ჰამრინმა გადაინაცვლა მარცხენა ფრთაზე, მიიღო გრენისაგან ბურთი, გადასცა იგი ცენტრში სიმონსონს, რომლისთვისაც დიდ სიძნელეს აღარ წარმოადგენდა მისი კარში გაგზავნა—2:0. საბჭოთა კავშირის გუნდი გამოითიშა ჩემპიონატიდან.

ასეთივე ბედი ეწიათ პირველ ყოვლისა იმ გუნდებსაც, რომლებშიც ქვეყნუფლებში მეორე ადგილები მოიპოვეს მხოლოდ გადამამაშების შედეგად და ამ ზედმეტი მატჩის წყალობით გავიდნენ მეოთხედფინალში. ეს დამქანცველი მატჩი ძვირად დაუჯდათ როგორც ჩრდილოეთ ირლანდიის, ისე უელსის გუნდებს.

ამჟამად არათანაბარი ძალები იბრძოდნენ მინდორზე საფრანგეთისა და ჩრ. ირლანდიის გუნდების მატჩში. ირლანდიელთა კარს იცავდა ჩემპიონატის საუკეთესო მეკარე პ. გრეგი, თავგამოდებით ეწინააღმდეგებოდნენ ფრანგების თავდასხმას მცველები და ნახევარმცველები, მაგრამ რ. კოპასა და ე. ფონტენის „საიერიშო რაზმის“ შეტევების მოგერიება ინელი საქმე იყო, თითქმის შეუძლებელი.

დამარცხება განიცადეს უელსის ფეხბურთელებმაც, მაგრამ ეს იყო სასახელო დამარცხება (თუ ასეთი ეპითეტი რამეს უშველის წაგებულ გუნდს). მათს რიგებს ამჯერად აკლდა ცენტრალური თავდასხმელი და საერთოდ მათი ცენტრალური მოთამაშე ჯონ ჩარლზი. მიუხედავად ამისა, ბრაზილიელებს ისე გაუჭირდათ თამაშის მოგება, როგორც არასდროს. ერთადერთი ბურთი გაიტანა პელემ 66-ე წუთზე. ეს იყო პირველი და უკანასკნელი გოლი ამ მატჩში, მაგრამ იგი ერთ თამაშად ღირდა: პელეს გარშემო ოთხი მოწინააღმდეგე იმყოფებოდა და ამ „ამალით“ გარშემორტყმულმა ახალგაზრდა ზანგმა ფეხბურთელმა რალაც წარმოუდგენელი ნახტომით მიიღო ბურთი, გადაუგდო იგი თავის დარაჯებს ზემოდან, ელვასავით გაიჭრა წინ და გაიტანა გოლი, რომლის სილამაზეზეც დიდხანს ალტაცებით წერდნენ უცხოეთის ჟურნალ-გაზეთები.

ასეთივე ანგარიში იქნა ფიქსირებული გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკისა და იუგოსლავიის გუნდების შეხვედრაში. იუგოსლაველებს დიდი უპირატესობა ჰქონდათ მთელი მატჩის განმავლობაში. მათი თავდასხმა შეუკავებელ ნიაღვრად მიედინებოდა მოწინააღმდეგის კარისაკენ, მაგრამ ზ. ჰერბერგერის მიერ განსწავლული დაცვა საოცარი ხელოვნებით ახერხებდა „მშრალი“ ანგარიშის შენარჩუნებას. სამაგიეროდ, იუგოსლაველებმა ვერ შეძლეს საკუთარი კარის ხსნა: პ. რანმა თითქმის პირითი ხაზიდან მოატრიალა ბურთი და გაიტანა გოლი—1:0.

მეოთხედფინალური მატჩები

19/VI. შვეცია—სსრკ—2:0 (0:0).

ჰამრინი (49-ე წუთზე)—1:0, სიმონსონი (78-ე წუთზე)—2:0.

19/VI. გფრ—იუგოსლავია—1:0 (1:0).

რანი (მე-12 წუთზე)—1:0.

19/VI. საფრანგეთი—ჩრ. ირლანდია—4:0 (1:0).

ვისნესკი (44-ე წუთზე)—1:0, ფონტენი (56-ე წუთზე)—2:0.

ფონტენი (64-ე წუთზე)—3:0, პიანტონი (68-ე წუთზე)—4:0.

19/VI. ბრაზილია—უელსი—1:0 (0:0).

პელე (66-ე წუთზე)—1:0.

მწვანე ქუჩა ბრაზილიელს

(ნახევარფინალი)

ფეხბურთში ხშირად ხდება ისე, რომ მაყურებლებში დაუფარავ აღტაცებას იწვევს ხოლმე მინდორზე მომხდარი ამბავი, სპეციალისტები კი ამ დროს სკეპტიკურად იჭმუხნებიან და პირიქით, ის, რაც სპეციალისტთა ავტორიტეტულ მოწონებას პოულობს, ტრიბუნებზე მსხდარ ჩვეულებრივ „მოკვდავ“ გულშემატკივრებს სრულიად შეუმჩნეველი რჩებათ.

მაგრამ როცა მინდორზე იყვნენ ბრაზილიელები, ორი აზრი არ არსებობდა: აღტაცებული იყო ყველა—სპეციალისტიცა და სრულიად გამოუცდელი მაყურებელიც. სამხრეთ ამერიკის ფეხბურთელები ქეშმარიტ სიამოვნებას ჰგვრიდნენ ყველას თავიანთი ვირტუოზული, სწრაფი და მსუბუქი თამაშით, არავითარი ძალდატანება ან ზედმეტი დამაბულობა.

ასეთივე ცოცხალი და ლამაზი თამაში აჩვენეს შვეციაში ფრანგმა ფეხბურთელებმა და როცა ეს ორი გუნდი ერთმანეთს შეხვდა

ნახევარფინალში, მაყურებლებმა იხილეს წარმტაცი ბრძოლა, ნამდვილი თანამედროვე „დიდი ფეხბურთი“, რომელიც VI მსოფლიო ჩემპიონატის მშვენიერებას წარმოადგენდა.

ფრანგების მთავარი „დისპეტჩერი“ კობა თავისუფალ ადგილზე მოქმედებდა, რათა მოესწრო ბურთის მიღება და როგორმე შეეჭმნა ხელსაყრელი მდომარეობა ფონტენისათვის, რომელიც 90 წუთის განმავლობაში ტრიალებდა მოწინააღმდეგის საჯარიმო მოედნის სიახლოეს და ეძებდა მომენტს კარში დასარტყმელად. თვით ბრაზილიელთა განთქმული დაცვაც კი ხშირად იზნეოდა ამ საოცრად შეწყობილი „დუეტის“ წინაშე.

მაგრამ რაც არ უნდა მონდომებითა და აზარტით ეთამაშათ ფრანგებს, რა ოსტატობითაც არ უნდა გადაეცა კობას ფონტენისათვის „საკბილო“, საერთო სიძლიერით ისინი მაინც შესამჩნევად ჩამორჩებოდნენ ბრაზილიის ნაკრებს. გარკვევა ბრაზილიელთა გეგმის წვრილნაწებში მეტად ძნელი საქმე იყო და ფრანგებს თუნდაც რომ გამოეცნოთ მათი ზრახვანი, ეს ბევრს არას ნიშნავდა, ვინაიდან მოწინააღმდეგის ჩანაფიქრის ამოცნობა ეს ერთი საქმეა, საჭიროა კიდევ მისი განხორციელებისათვის ხელის შეშლა. ეს კი შეუძლებელი აღმოჩნდა.

ბრაზილიის ნაკრების აშკარა უპირატესობა ნათელი შეიქნა, მით უმეტეს მას შემდეგ, როცა ფრანგებმა დაკარგეს თავიანთი დაცვის ღერძი—რ. ჟონკე. იგი ფეხის მძიმე ტრავმით გაიტანეს მინდვრიდან და ექიმები კარგა ხანს მოუნდნენ ნატკენი ადგილის მოშუშებას. ისინი კატეგორიულად უკრძალავდნენ დაშავებულ ფეხბურთელს მინდორზე დაბრუნებას, მაგრამ ჟონკემ მოკლედ განაცხადა, რომ ჯერ არ აპირებს დეზერტირობას, და კვლავ გამოვიდა სათამაშოდ მარცხენა ფრთაზე, თუმცა მის დაბრუნებას მინდორზე ერთობ პირობითი ხასიათი ჰქონდა და როგორც მოთამაშე, იგი არაერთარ ღირებულებას აღარ წარმოადგენდა. „საბრძოლო დანაკარგების“ მიხედვით მდგომარეობა გათანაბრდა, როცა ფეხი იტკინა ბრაზილიელთა ცენტრალურმა თავდამსხმელმა ვავამ, მაგრამ ამ დროისათვის მატჩის ბედი უკვე გადაწყვეტილი იყო. გაიმარჯვეს ბრაზილიელებმა ანგარიშით 5:2.

მეორე ნახევარფინალურ მატჩში ერთმანეთს შეხვდნენ შეეციისა და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის გუნდები.

ძნელი იყო განშორება მსოფლიო ჩემპიონის ესოდენ ძვირფას ტიტულთან, მაგრამ გერმანელთა ყველა ცდა შეენარჩუნებინათ 4 წლის განმავლობაში ზეიმით ნატარები გვირგვინი, ამაო გამოდგა.

ამჯერად მათი დაცვა თამაშობდა მოუქნელად, უხეში შეცდომებით, ხოლო თავდამსხმელებმა ერთმანეთს შორის ვერაფრით ვერ განოძებნეს საერთო ენა. შედეგებმა სწორედ ივარაუდეს, რომ მათი ხსნა მდგომარეობდა სისწრაფეში და ამიტომ თავიანთი სპრინტის მთელი მარაგი ჩააქსოვეს ამ თამაშში. ფორვარდები შეუჩერებლად იცვლიდნენ ადგილებს, მოძრაობდნენ, განუწყვეტლად მოძრაობდნენ.

და აი, როცა მყურებლებით სავსე ტრიბუნები წუთი წუთზე ელოდნენ გოლს გერმანელთა კარში, გოლი მართლაც იქნა გატანილი, მაგრამ საწინააღმდეგო მხარეს—შვეციის კარში (გერმანელი ფეხბურთელები ასეთ საქმეში ოსტატები არიან). ცეზლიარჩიკმა ოცდამეოთხე წუთზე შორიდან მიაწოდა ბურთი შეფერს და ამ უკანასკნელმა ბადეში გაგზავნა იგი—(1:0).

შვედებმა ანგარიში 6 წუთში გაქვითეს. შემდგომში მათს თამაშს მეტი დამაჯერებლობა და სიზუსტე მიეცა, ამას დაემატა ისიც, რომ მსაჯმა დაუფარავი უხეშობისათვის მინდვრიდან გააძევა გერმანელთა მცველი იუსკოვიაკი და მასპინძელთა გამარჯვება მხოლოდ დროისა და ანგარიშის საქმე გახდა. ეს მათ არც გასჭირვებიათ—3:1.

ნახევარფინალური მატჩები

24/VI. ბრაზილია-საფრანგეთი—5:2 (2:1).

ვავა (მე-2 წუთზე)—1:0, ფონტენი (მე-8 წუთზე)—1:1, დიდი (38-ე წუთზე)—2:1, პელე (53-ე წუთზე)—3:1, პელე (64-ე წუთზე) 4:1, პელე (75-ე წუთზე)—5:1, პიანტონი (83-ე წუთზე)—2:5.

24/VI. შვეცია—გერ 3:1 (1:1).

შეფერი (24-ე წუთზე)—0:1, სკოგლუნდი 30-ე წუთზე (1:1). გრენი (79-ე წუთზე)—2:1, ჰამრინი (87-ე წუთზე)—3:1.

«მძროს ქალღმერთი—ფეხბურთის ღმერთებს»

(ფიხალი)

ფინალური მატჩის წინ სტოკჰოლმში მთელი დამე გადაუღებლად წვიმდა. „როსუნდას“ სტადიონის საფეხბურთო მინდორი დასველდა, დამძიმდა, ამინდი აშკარა სიმბათიით იყო განწყობილი შვედების მიმართ, ვინაიდან ასეთ პირობებში უპირატესობა ტექნიკაში უკანა პლანზე იწვევს და მეტი მნიშვნელობა ენიჭება ძალისმიერ ბრძოლას, მოთამაშეთა ფიზიკურ მონაცემებს, ამტანობას.

ერთი სიტყვით, სტოკჰოლმის ცაც თავისი ფეხბურთელების მხარეს იყო, მაგრამ მეორე დღეს შვედური გაზეთები წერდნენ:

„ჩვენ ცა კი არა, მამაზეციერი ღმერთიც ვერ გვიშველიდა. იმაზეც დიდი მადლობა, რომ 5 წუთი მაინც ვიყავით მსოფლიო ჩემპიონობის ნები!“

კომენტატორის მხედველობაში ის 5 წუთი ჰქონდა, როცა ლიდ-პოლმმა ზუსტად გამოზომილი დარტყმით გაიტანა გოლი და მაყუ-რებელთა აუწერელი ყიჟინის ქვეშ ხელბაწეული გამოიქცა ცენტ-რისაკენ. მაგრამ 5 წუთი მცირე დროა, ჩემპიონობას კი 4 წელი აქვს ვადაღ. მე-9 წუთზე ვავამ გაქვითა ეს გოლი, ხოლო რამდენი-მე ხნის შემდეგ მეორეც დაუმატა, რითაც სამართლიანი და ლო-გიკური მსვლელობა მისცა საქმეთა ვითარების მინდორზე.

არ შეიძლება თქმა, რომ შვედები ცუდად თამაშობდნენ ამ დღეს. პირიქით, გრენი ძველებურად ხელმძღვანელობდა კომბინა-ციებს, ჰამრინი, სკოგლუნდი და ლიდპოლმი ყოველგვარად ცდი-ლობდნენ გაერღვიათ მოწინააღმდეგის დაცვის ხაზი. ერთხელ ისი-ნი სულ ახლოს იყვნენ კიდევ მიზანთან: ბრაზილიელთა მეკარე ეილმარი სიმონსონთან ბრძოლაში შეფერხდა საჯარიმო მოედანზე და სკოგლუნდმა ცარიელ კარში გაგზავნა ბურთი, მაგრამ მარცხე-ნა გარემარბმა ზაგალომ რალაც გუმანით იგრძნო ხიფათი, შორი-დან მოირობინა კარში და სულზე მოუსწრო ბადისკენ გაგზავნილ ბურთს...

შვედების შესაძლებლობათა მაქსიმუმი არასაკმარისი აღმოჩნდა ბრაზილიელებთან საბრძოლველად. ბრწყინვალე ტექნიკა, მოთამა-შეთა უნაკლო შეთამაშება, კომბინაციათა განუწყვეტელი სიახლე და მოულოდნელობა, შეუნელებელი ტემპი, უკიდურესად ყურად-ღებიანი და დაკვირვებული ურთიერთმოქმედება დაცვაში, დაბო-ლოს, შესანიშნავი თავაზიანობა და პატივისცემა სპორტული მო-წინააღმდეგის მიმართ — ყველაფერი ეს იმდენად თვალსაჩინო იყო, რომ ბოლოსდაბოლოს მთელი სტადიონი, ისინიც კი, ვის პირ-დაპირ მოვალეობას შეადგენდა შვედების ქომაგობა, ყურისწამლე-ბად გაჰკიოდნენ: „ო-ო-ო, ბრა-ზი-ი-ი-ი-ლ!“...

ძნელია მსოფლიო პირველობის ფინალურ მატჩში მსაჯს დას-წამო არაობიექტურობა, მაგრამ მ. გიგმა (საფრანგეთი) რატომღაც არ დანიშნა მასპინძელთა კარში უეჭველი პენალტი, ხოლო შემდეგ ბრაზილიელთა კარში ჩათვალა გოლი, რომელიც მეტისმეტად ჰგავ-და თამაშგარე მდგომარეობიდან გატანილს. ბრაზილიელებს ხმაც არ ამოუღიათ საწიფლელად და ძველებური ერთუზიანობით განაგრ-ძობდნენ თამაშს.

ასე გაათავიანდნენ ბრაზილიელი ფეხბურთელები თავიანთ სიხარულს ყოველი გატანილი ბურთის შემდეგ. გოლის ავტორს ექსტაზში შესული პარტნიორები ეხვეოდნენ, კოცნიდნენ და ყველაფერი ეს ხშირად ისეთ „მზურვალე“ ფორმებში ხდებოდა, რომ საკმე ექიმის უშუალო ჩარევამდე მიდიოდა. აი, ახლაც, ვაგამ გაიტანა გოლი და მისი მეგობრების სერგეივი მილოცვის შემდეგ რანდენიხე წუთით ექიმის განკარგულებაში გადავიდა.

და როცა მატჩი მოგებულ იქნა ანგარიშით 5:2, სამხრეთ ამერიკის შესანიშნავ ფეხბურთელთა სიხარულს საზღვარი არა აქონდა. ისინი მალაყებს გადადიოდნენ მინდორზე, ცეკვავდნენ, იღვროდნენ, შემდეგ მოჰკიდეს ხელი შვეციის ეროვნულ დროშას და სტადიონს გარშემო შემოურბინეს მასპინძელთა პატივსაცემად. მაყურებლები გულწრფელად იზიარებდნენ გამარჯვებულთა ამ სიხარულს, ვინაიდან იგი ისეთივე ხალასი, უშუალო და დამსახურებული იყო, როგორი კანონიერიც იყო მათი გამარჯვება.

„ფიფას“ პრეზიდენტმა ა. დრიურიმ ტაშის გრიალში ჩააბარა ოქროს თასი ბრაზილიის გუნდის კაპიტანს ა. ბელინის. შვეციის მეფე გუსტავ ადოლფი პირადად მიესალმა ფინალისტებს. ფოტორეპორტიორებს, კინოოპერატორებს იერიში იერიშზე მიჰქონდათ და მინდვრიდან არ უშვებდნენ დაქანცულ ფეხბურთელებს.

„ოქროს ქალღმერთი — ფეხბურთის ღმერთებს“ — ასეთი ლაკონიური, მაგრამ მოსწრებული სიტყვებით აღინიშნა მეორე დღე ერთ-ერთ გაზეთში ბრაზილიელ ფეხბურთელთა ბრწყინვალე გამარჯვება.

1958 წლის მსოფლიო ჩემპიონი ფეხბურთის — ბრაზილიის ნაკრები გუნდი.

შესამე ადგილისათვის ბრძოლაში ერთმანეთს შეხედნენ საფრანგეთისა და დასავლეთ გერმანიის გუნდები. გერმანელებმა ერთხელ კიდევ დაყარეს ფარ-ხმალი სწრაფი, ტემპერამენტისა და ენერგიული მოწინააღმდეგის წინაშე. კობას, პიანტონისა და ფონტენის კომბინაციები გერმანელთა დაცვისათვის ამოუხსნელ რეზუსად დარჩა მატჩის ბოლომდე. საფრანგეთის ფეხბურთელებმა თამაშში მოიგეს ანგარიშით 6:3 და პირველად მოიპოვეს ბრინჯაოს მედლები გათამაშებაში, რომელსაც ფრანგი ფეხბურთის მოღვაწის ეიულ რიმეს სახელი ეწოდება.

ფინალური მატჩები

პირველი ადგილისათვის

29/VI. ბრაზილია—შვეცია—5:2 (2:1).
 ლიდპოლმი (მე-4 წუთზე)—0:1, ვაგა (მე-9 წუთზე) 1:1,
 ვაგა (31-ე წუთზე)—2:1, პელე (45-ე წუთზე)—3:1,
 ზავალო (68-ე წუთზე)—4:1, სიმონსონი (მე-80 წუთზე)
 —2:4, პელე (90-ე წუთზე)—5:2.

შესამე ადგილისათვის

28/VI. საფრანგეთი-გფრ—6:3 (3:1),
 ფონტენი (მე-15 წუთზე)—1:0, ცეზლიარჩიკი (მე-18 წუთზე)
 —1:1, კობა (26-ე წუთზე, პენალტი)—2:1, ფონტენი (34-ე
 წუთზე) — 3:1, ლუი (50-ე წუთზე) 4:1, რანი (52-ე წუთზე)
 —2:4, ფონტენი (79-ე წუთზე)—5:2, შეფერი (მე-80 წუთზე)
 —3:5, ფონტენი (90-ე წუთზე)—6:3.

ბ. პანიჭაძე

სპორტის დამსახურებული ოსტატი

რეკონსტრუქციის უწყისი

ჩვენი დელეგაციის შემადგენლობაში, რომელიც შევეციაში გამგზავრა ფეხბურთში მსოფლიო პირველობის ფინალურ მატჩებზე დასასწრებად, შედიოდნენ საბჭოთა ფეხბურთის გამოჩენილი სპეციალისტები, ძველი ფეხბურთელები, მსაჯები, მწვრთნელები, საზოგადოებრივი მუშაკები. აქ იყვნენ მ. ბუტუსოვი, ალ. და ან. სტაროსტინები, ა. ხომიჩი, ვ. ნაბუტოვი, ე. სოლოვიოვი, მ. დიდევინი, ვ. არხიპოვი, პ. კრილოვი, ნ. მახინია და მრავალი სხვა.

სტოკჰოლმში 23 ივნისს ჩავედით. მოგვითავსეს კომფორტაბელურ სასტუმრო „დომუსში“, სადაც ჩვენს გარდა, თურმე, ცხოვრობდა ბრაზილიის ფეხბურთელთა ნაკრები გუნდი.

მალე გავიცანით ერთმანეთი. ბრაზილიელი ფეხბურთელები უბრალო, გულდია და მხიარული ბიჭები აღმოჩნდნენ. ისინი წყნარი ღიღინით სეირნობდნენ სასტუმროს გარშემო და თავისებური თამაშებით ერთობოდნენ ვესტიბიულში: ჩამოსხდებოდნენ სასტუმროს კიბეებზე და განუწყვეტლივ ეხუმრებოდნენ ერთმანეთსაც და სხვებსაც. ამ შავგვრემან ახალგაზრდებს ფანატიკურად უყვართ ფეხბურთი და პატარა ბავშვებივით მზად არიან ყველაფერს მოართყნან ფეხი, რაც კი მიწაზე დევს ან ჰაერში ფრინავს, იქნება ეს დაქმუჭნული ქალაღი, ასანთის კოლოფი თუ ვინმე გამვლელის მიერ გადაგდებული სიგარეტის ნამწვი.

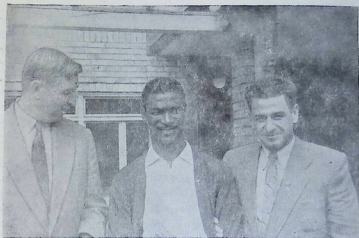
ა. ხომიჩმა ჯგუფად და ცალცალკე გადაგვიღო სურათები და ბრაზილიელები ბავშვებივით გვეხვეწებოდნენ: თითო სურათი ჩემთვისაც დაბეჭდეთო...

* * *

სტოკჰოლმი ულამაზესი ქალაქია. მთლიანად მწვანეში ჩაფლული, სუფთა, უამრავი ხიდებით, ნათელი ქუჩებით, ლამაზი შენობებით, აურაცხელი მალაზიებით, უაღრესად წესრიგიანი სატრანსპორტო მოძრაობით—იგი წარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებს.

ფიზიკური კულტურა და სპორტი შევეციაში უდიდესი პოპულარობით სარგებლობს. სკოლებში და უმაღლეს სასწავლებლებში მას დიდი დრო ეთმობა და ეს საგანი ერთ-ერთ წამყვანად ითვლება.

ბა სხვა დისციპლინათა შორის. სტოკჰოლმში, მაგალითად, ჩვენმა დელეგაციამ ინახულა ე. წ. „ტანვარჯის ინსტიტუტი“. ესაა შესანიშნავი სპორტული კომბინატი საუკეთესო დარბაზებით, მოედნებით და აუდიტორიებით (ინსტიტუტი ამზადებს ტანვარჯის სპეციალისტებს საშუალო სკოლებისათვის).

სურათი, გადაღებული სასტუმრო „დომუსის“ ეზოში. მარცხიდან—
მ. იაკუშინი, ვ. პერეირა (დიდი), ბ. პაიჭაძე.

როცა ინსტიტუტის მთავარი დარბაზის აივანზე ავედით და შემოდან დავხედეთ დარბაზს, გავგაოცა სარკესაფით პრიალა იატაკმა, რომელიც უფრო საციგურაო მოედნის შთაბეჭდილებას ტოვებდა, ვიდრე პარკეტისას. შეკითხვაზე, თუ რა საჭიროა ასეთი სრიალი იატაკი ტანვარჯის დარბაზში, მასპინძლებმა არაფერი გვიპასუხეს და ქვევით მიგვიწვიეს. ყველაფერი გამოიკვამა მაშინ, როცა იატაკზე შევდექით. მასზე ფეხი კი არ ცურავდა, არამედ უფრო მკვრივად ჩერდებოდა, ვიდრე ჩვეულებრივ პარკეტზე.

ტანვარჯიშული იარაღები აქ კედლებშია ჩამალული. დილაკს თითს დააქერ, კედელი გაიხსნება და რომელიც გნებავთ იარაღი ავტომატურად გაიშლება თქვენს წინაშე. ზოგიერთი იარაღი ქერქვეშ კილია და მათი გაშლა ზონარის ჩამოწევით ხდება.

პირველი მატჩი, რომელიც ჩვენ უნდა გვენახა, ეს იყო ნახევარფინალური შეხვედრა ბრაზილიისა და საფრანგეთის გუნდებს შორის „როსუნდას“ სტადიონზე სტოკჰოლმში.

ჩვენ წინასწარ ვიცოდით რა ადგილები გვქონდა სტადიონზე, მაგრამ ყოველი შემთხვევისათვის ადრე წავედით და დავეკავეთ ადგილები. გაგვაოცა იმ გარემოებამ, რომ ტრიბუნების ნახევარი ცარიელი იყო. მაშინვე ვიფიქრე: ასეთი თამაში რომ თბილისში მოეწყოს, სტადიონი ხომ დიდიდან გაიტენებოდა-მეთქი.

გადიოდა დრო, ახლოვდებოდა თამაშის დასაწყისი, მაგრამ ტრიბუნებზე კვლავინდებურად რჩებოდა თავისუფალი ადგილები. ეს იმიტომ კი არაა, რომ შეედეგს არ უყვართ ფეხბურთი. პირიქით, ისინი უდიდეს ინტერესს იჩენდნენ გათამაშებისადმი, მაგრამ ბილეთების ფასი ძალზე მაღალია—30-40 კრონი. ასე, რომ კაცი ან უნდა ფეხბურთის ქეშმარიტი მოყვარული იყოს, ან ზედმეტი კრონები გააჩნდეს ჯიბეში, რომ ასეთი თანხა გადაიხადოს. ამიტომ გულშემატკივართა უმრავლესობა ამჯობინებს გამოიზოგოს ეს 30-40 კრონი, ტელევიზორს მიუჯდეს სახლში და იქ უყუროს მატჩს, რომლის გადაცემასაც აქ დიდის ოსტატობით აწარმოებენ. სპეციალისტისათვის მსოფლიო პირველობის შეხვედრაზე დასწრება სავალდებულოა, მაგრამ მატჩის ტრანსლაცია ტელევიზორში ისე კარგად ხდება, რომ უბრალო მაყურებელი განსხვავებას თითქმის ვერ ამჩნევს.

აქ უნდა დავძინო, რომ ეს ცარიელი ადგილები ჩემპიონატის ორგანიზატორებს სრულიადაც არ აწუხებდათ, ვინაიდან, კონტრაქტის თანახმად, სატელევიზიო კომპანია იხდიდა ყველა გაუყიდავი ადგილის საფასურს.

მატჩის დაწყების წინ სწორედ ჩვენს უკან აუწერელი ყიყინითა და ხმაურით შემოცვივდნენ ფრანგი ტურისტები. მათ ხელში ეჭირათ თავიანთი ეროვნული დროშები და თავზე იმავე დროშის მაგვარი ნაჭრისაგან შეკერილი ქუდები ეხურათ.

გაისმა მსაჯის სასტვენის ხმა და ცოტა ხანში ფრანგების აგიოტაჟიცი მიწყდა: ყველასათვის აშკარა იყო—ბრაზილიის გუნდი საფრანგეთისაზე გაცილებით ძლიერად თამაშობდა.

ბრაზილიელი ფეხბურთელებისაგან ყოველ წუთს უსიამოვნებას უნდა მოელოდე. ეს კარგად იცოდნენ ფრანგებმა და უაღრესი სიფრთხილით დაიწყეს მატჩი, მაგრამ მათ მხედველობიდან გამოჩნათ მოწინააღმდეგე ნახევარმცველის ზიტოს სწრაფი რეიდი მინ-

დვრის სიღრმეში. სანამ მიღებულ იქნა საგანგებო ზომები, წამიერი არეულობით ისარგებლა ცენტრალურმა თავდამსხმელმა ვავამ და თავისუფალ ადგილზე გავიდა. ასეთ მომენტებს ბრაზილიელები არა კარგავენ: ზიტომ მაშინვე გაგზავნა ბურთი საჭირო ადგილას და ვავა პირისპირ აღმოჩნდა მეკარე აბესთან. ფრანგების მეკარის ცდა, კარიდან გამოსულიყო და ისე მოესწრო ბურთის აღება, უშედეგოდ დამთავრდა. ვავამ მოასწრო და ძლიერად დააარტყა კარის შორეულ კუთხეში—1:0.

ანგარიში 0:1 მატჩის მეორე წუთზე, ისიც ბრაზილიასთან! ასეთი „უვერტიურა“ ყოველ გუნდს აუბნევდა თავგზას, მაგრამ საფრანგეთის ფეხბურთელები საოცარი სიმშვიდით შეხედნენ მას—ყოველგვარი არეულობისა და პანიკის გარეშე.

ფრანგები მაშინვე საბასუხო შეტევაზე გადავიდნენ. მცველებმა უფრო მჭიდროდ აიყვანეს მოწინააღმდეგე ფორვარდები, ხოლო თავდამსხმელები სწრაფი გარღვევებით და გადაცემებით შეუდგნენ იერიშს.

ფრანგების ტექნიკური გეგმა ასეთი იყო: შეტევას ხელმძღვანელობდა ცენტრში ოდნავ უკან დაწეული რაიმონ კოპა, რომელიც ცდილობდა რაც შეიძლება მოხერხებულ მდგომარეობაში გაეყვანა კარის სიახლოვეს ჟიუსტ ფონტენი.

როცა საფრანგეთის გუნდში ასეთი კომბინაცია განხორციელდება, საქმე, როგორც წესი, გოლით მთავრდება. ასე მოხდა ამჯერადაც. კოპამ იშვიათი სიზუსტით გადასცა ბურთი ფონტენს, ეს უკანასკნელი სრული სისწრაფით შეიჭრა საჯარიმო მოედანში. მოატყუა მეკარე ჟილმარი და გაქვითა გოლი—1:1.

ჩემპიონატის მანძილზე ეს იყო პირველი ბურთი, გატანილი ბრაზილიელთა კარში.

ჩვენს უკან მსხდომმა ფრანგმა ტურისტებმა გამაყრუებელი ხმაური ატყეხეს. ისინი შეშლილებივით ყვიროდნენ, ახტებოდნენ ერთმანეთს, ქუდებს ჰაერში ტყორცნიდნენ და რალაცა საყვირებს აღრიალებდნენ. ეს თავშეუკავებელი ღრიანცელი კარგა ხანს გრძელდებოდა, სანამ საფრანგეთის გუნდი შეტევაზე იყო და ფონტენი მრისხანე მოჩვენებასავით ტრიალებდა ბრაზილიელთა კართან. მაგრამ აი ფონტენი რამდენიმეჯერ ზედიზედ „შემთხვევით“ დარჩა თამაშგარე მდგომარეობაში და იძულებული გახდა მოცილებოდა საჯარიმო მოედანს. სულ უფროდაუფრო უჭირდა ბურთების განაწილება კოპასაც, რომელსაც ბრაზილიის გუნდის მცველები გასაქანს არ აძლევდნენ.

ცოტა ხანში ბრაზილიელები თამაშის ბატონ-პატრონნი დადნენ. მათ მოაგვარეს „საქმეები“ მოწინააღმდეგის ორი ყველაზე სახიფათო თავდამსხმელის მიმართ და უკვე აღარაფერი უშლიდა ხელს ეთამაშათ სრული ბრწყინვალეობით.

ამას დაემატა ისიც, რომ ვავასთან უცაბედი შეტაკებისას ტრავმა მიიღო ფრანგების ცენტრალურმა მცველმა რ. ჟონკემ, რომელიც ჯერ კარგა ხნით გავიდა მინდვრიდან და გუნდი 10 მოთამაშის შემადგენლობით დატოვა, ხოლო შემდეგ კოჰლობით დაუბრუნდა თამაშს. მატჩის ბედი აშკარად გადაწყვეტილი იყო.

ისევე, როგორც ფრანგებთან კოპა, ბრაზილიის გუნდში მთავარი „დისპეტჩერის“ როლს ასრულებს დიდი, რომელიც გააზრებულიად და განსაკვიფრებელი სიზუსტით ანაწილებს ბურთებს პარტნიორებს შორის. ერთ-ერთ ასეთ გადაცემას მოვლოდნენ მისგან ყველანი 38-ე წუთზე, ხოლო დიდმა სულ სხვაგვარი გადაწყვეტა მოძებნა. მან 25 მეტრის მანძილიდან უეცრად დაარტყა კარში და ბურთი სუფთად გაიყვანა მარცხენა მალალ კუთხეში—2:1. ეს იყო გროსმაისტერული გოლი!

მეორე ტაიმში ბრაზილიელთა უპირატესობა კიდევ უფრო ნათელი შეიქნა. მართალია, საფრანგეთის ფეხბურთელები თამაშობდნენ სრული მონდომებით, მთელი ენერგიით, მაგრამ ძალები აშკარად არათანაბარი იყო, მით უმეტეს, რომ ჟონკე თითქმის ვერაფრით ვერ შევლოდა თავის ამხანაგებს.

აი ვაჟა მარცხენა მხრიდან გავიდა კართან და დაბლა მიიწოდა ცენტრში. შეკარეს ხელიდან გაუვარდა ბურთი და პელემ ის წყნარად შეაგორა კარში—3:1.

ამის შემდეგ „ბრაზილიის ფეხბურთის იმედმა“—პელემ ორი ბურთი კიდევ გაიტანა, რასაც მატჩის დასასრულისათვის ერთი გოლით უპასუხა პიანტონმა (№ 10) და მატჩი დამთავრდა ანგარიშით 5:2 ბრაზილიის გუნდის სასარგებლოდ.

ჩემის აზრით, ეს იყო ჩემპიონატის ერთ-ერთი საუკეთესო მატჩი—ტემპერამენტიანი, აზარტული, მძაფრი ბრძოლით აღსავსე და მეტად დასანანი, რომ ფრანგებს ბრაზილიასთან შეხვედრა ნახევარფინალში მოუხდათ. ჩემის აზრით, ეს იქნებოდა საუკეთესო ფინალური წყვილი.

ეს საფრანგეთის გუნდმა ცხადპო მატჩში მესამე ადგილისათვის გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ნაკრებთან, რომელიც შედგა გეტებორგში „ნიუ ულევის“ სტადიონზე.

გეტებორგში აუარებელი საფეხბურთო მინდვრებია, სადაც ბავშვებს არაფერ უშლის ხელს დილიდან დაღამებამდე ეთამაშონ ბურთი

საინტერესოა აღინიშნოს, რომ მინდვრებზე გარდიგარდმო დადგმულია დამატებით 4 კარი სავარჯიშოდ).

დაიწყო ბრძოლა ბრინჯაოს მედლებისათვის. დასაწყისში ორივე გუნდი ზედმეტად ფრთხილობდა. ვინაიდან სველ მიწაზე ყოველგვარი მოულოდნელი უსიამოვნება შეიძლებოდა მომხდარიყო. მაგრამ ფრანგებმა თანდათან დაალაგეს თამაში და კომბინაცია ლუიკოპა-ფონტენი მე-15 წუთზე დამთავრდა პირველი გოლით გერმანელთა კარში—1:0.

გერმანელებმა (ცეზლიარჩიკი) სულ მალე გაათანაბრეს ანგარიში, ხოლო 27-ე წუთზე მათს კარში დაინიშნა 11-მეტრიანი საჯარიმო („მოკელეს“ ვისნესკი) და კოპამ ზუსტი დარტყმით გახარდა ანგარიში—2:1.

ტაიმის დამთავრებამდე გერმანელებს კიდევ ერთხელ მოუხდათ თამაშის დაწყება ცენტრიდან. გოლი, კუთხური ბურთის მოწოდების შემდეგ, გაიტანა კვლავ იმავე დაულალაგმა ფონტენმა.

მეორე ტაიმი მეტად საინტერესო ბრძოლაში ჩატარდა და „უხვმოსავლიანი“ გამოდგა. ჯერ ლუიმ გაიტანა მეოთხე ბურთი, ხოლო შემდეგ გერმანელთა მარჯვენა გარემარბმა რანმა მეტისმეტად ძნელი მდგომარეობიდან გაგზავნა ბურთი კარში—2:4.

გერმანელებმა ვერაფერი გააწყეს ფონტენის განუწყვეტელი შეტევების წინააღმდეგ და მისგან კიდევ ორი ბურთი მიიღეს კარში, ხოლო თავის მხრივ გაიტანეს ერთი (შეფერი).

მატჩი ანგარიშით 6:3 მოიგო საფრანგეთის გუნდმა და მოიპოვა ბრინჯაოს მედალი.

დარჩა მხოლოდ ერთი მატჩი—ფინალი.

ფეხბურთში მსოფლიო პირველობის ფინალი.

რა შეიძლება იყოს ამაზე კარგი სანახავი იმისათვის, ვისაც მთელი სიცოცხლე ფეხბურთისათვის შეუწირავს?

და აი, ჩვენ, მთელი საბჭოთა დელეგაცია, მატჩის დაწყებამდე საათნახევრით ადრე ვსხედვართ სტოკჰოლმის „როსუნდას“ სტადიონზე და ველით „უმაღლესი ფეხბურთის“ დაწყებას.

სტადიონი სავსეა მაყურებლებით. ამბობენ „შავ ბირკაზე“ ბილეთების ფასმა 400-დან 600-800 კრონამდე აიწიაო. ეს მთელი ქონებაა, მაგრამ იმასაც ამბობენ, რომ ბილეთებს ხელიდან სტაცებენ ერთმანეთს.

მთელი ღამე და დილითაც განუწყვეტლივ წვიმდა. მინდორი დასველდა, დამძიმდა და ახლა გაცხარებული მუშაობა წარმოებს მის გასაშრობად.

ასეთი მინდორი შვედებისათვის გაცილებით უფრო ხელსაყრე-

ლია, რადგანაც ერთგვარად ხელს შეუშლის ბრაზილიელთა მალა-ტექნიკურ თამაშს. მაგრამ კოკისპირულადაც რომ იწვიმოს, მე მაინც ღრმად ვარ დარწმუნებული ბრაზილიის გუნდის გამარჯვებაში. ჩვენს დელეგაციაში წინასწარ მოვაწყეთ თავისებური „ლატარია“, სადაც მე ჩავწერე ანგარიში 5:1 ან 6:2 ბრაზილიელთა სასარგებლოდ.

მატჩის დაწყებამდე საკმაო დროა, მაგრამ მაყურებლები არ არიან მოწყენით. მინდორზე ჯერ ვიღაც იუმორისტი მსახიობი გამოდის და ყოველი მისი სიტყვა ხმამალალ სიცილს იწვევს ხალხში. სამწუხაროდ, ჩვენ არ გვესმის მისი ოხუნჯობა. შემდეგ მინდორზე გამოდის ქალ-ვაჟი და ვიტარის თანხლებით მშვენიერად ასრულებენ ავსტრალიურ სიმღერებს. მათ ხანგრძლივი ტაშით აცილებენ.

უცებ ტრიბუნებიდან ბურთით ხელში გადმოხტა რომელიღაც მაყურებელი, მიიბრინა კართან და ბურთის შეგდება სცადა, მაგრამ ორჯერ ზედიზედ დააცილა კარს. მთელი სტადიონი, ხარხარებდა, საიდანღაც პოლიციელიც გამოჩნდა და გაყვანა დაუპირა მას. მაყურებელი საკმაოდ „ბრინციპული“ აღმოჩნდა: სანამ ბურთი არ შეაგდო არაფრით არ დაემორჩილა პოლიციელს, მერე კი თავაზიანად აჩუქა მას ბურთი და თვითონ ტრიბუნისაკენ გაიქცა.

მატჩის დაწყებას აკლდა 20-25 წუთი, მთელმა სტადიონმა დაიწყო სკანდირება: „ჰეია, ჰეია, ჰეია“, რაც ჩვენებურად „მიდი, მიდის“ ნიშნავს. ორი შვედი გულშემატკივარი ეროვნული დროშით ხელში ვადმოვიდა მინდორზე და დირიჟორობდა ხალხს, რომელიც ერთგულად, ხმის ჩახლეჩამდე გაჰყვიროდა „ჰეია“-ს. სასულე ორკესტრმაც მძლავრად დააგუგუნა შვეციის ეროვნული ჰიმნი. ერთი სიტყვით, ბრაზილიელთა მონხრენი თითებზე ჩამოსათვლელად ვიყავით — ძირითადად უცხოეთის დელეგაციები.

მინდორზე გამოდის შვეციის მეფე გუსტავ ადოლფი, მიესალმება მსაჯებს, შემდეგ ბრაზილიელ და ბოლოს, შვედ ფეხბურთელებს, ოფიციალური ცერემონიალი მთავრდება. მარსელელი მსაჯის მ. გიგის სასტვენის სმაზე მატჩი იწყება.

ისინი, ვინც ესწრებოდნენ წინა მატჩებს, უკვე შეეჩვიენ იმას, რომ ბრაზილიელები მსაჯის პირველი სასტვენიდან იწყებდნენ მოწინააღმდეგის კარის თავბრუდამხვევ შტურმს, თამაშის დასაწყისშივე უმსხვრევდნენ მას ყოველგვარ გეგმას და აიძულებდნენ უკან დაეხიათ ღრმა დაცვაში.

ამჯერად პირიქით მოხდა. შვედები 3 წუთის განმავლობაში თავდაფიწყებით უტევენ მობირდაპირე კარს და როცა 35 წლის ლიდპოლმმა მოულოდნელი დარტყმით ბურთი კარში გაიტანა,

ტრიბუნაზე ენით აუწერელი, წარმოუდგენელი ღრიანცელი ატყდა. სტადიონი საგიჟეს დაემსგავსა: მაყურებლები იცინოდნენ, ყვირობდნენ, ეცეკვავდნენ.

ბრაზილიელებს აშკარად ეტყობოდათ, რომ არ მოელოდნენ ასეთ დასაწყისს, მაგრამ ვერ ვიტყვი, რომ მოთამაშეებს იოტის-ოდენა აღელვება ან პანიკა დატყობოდათ. მათ, პირველ ყოვლისა, ბურთის წყნარი და უშეცდომო გადაცემებით ჩააქრეს შვედების ენთუზიაზმი და სულ მალე გენერალურ შეტევაზე გადავიდნენ. სამჯერ ზედიზედ გაიჭრა თავის ფლანგზე მარჯვენა გარემარბი გარინჩა და წვეციის გუნდის მცველები თავგანწირვით უწევდოდნენ მას ფეხებში, რათა როგორმე შეეჩერებინათ ეს აგრესიული ფორცარი.

ყველაფერი ამო იყო. მე-9 წუთზე გარინჩა ერთხელ კიდევ გაექცა მცველებს, უკანასკნელ მათგანს—აქსბომს ზედ ცხვირწინ შემოუარა და თითქმის ხაზიდან მიაწოდა ცენტრში. ვაგამ ჩინებულად იცის სად დახვდეს გარინჩას მიწოდებულ ბურთს. იგი სწრაფად გავიდა წინ და მშვიდად შეაგორა ბურთი კარში—1:1.

მცირე ხანს შემდეგ ბრაზილიელებმა გაიტანეს მეორე გოლი, რომელიც ძლიერ ჰგავდა პირველს. ეს იყო ნამდვილი „ტყუპი გოლი“. კომბინაცია სადღაც, მინდვრის სიღრმეში წამოიწყო პელემ. ბურთი მიიღო ჯერ ზიტომ, შემდეგ გარინჩამ. და აი ეს „მცველთა რისხვა“ ნელ-ნელა, თითქოს ეპარებაო, მიუახლოვდა დაბნეულ აქსბომს. ამ უკანასკნელის დასახმარებლად სწრაფად გამოეშურა ლიდპოლმიც, მაგრამ ორი კაცი გარინჩასათვის არაფერია. იგი თვალეს დახამამებმაში გაუსხლტა მცველებს, გაეარდა მარჯვნივ და მიაწოდა ცენტრში, სადაც უკვე მზად იყო ვაგამ. ბრაზილიელთა ამგვარ თავბრულამხვევ შეტევაში ყველაფერი დეტალურად გამოთვლილი და გაანგარიშებულია, ყველამ ზედმიწევნით იცის თავისი დრო და ადგილი, განსაკუთრებით ვაგამ. დარტყმა, გოლი—2:1.

ტაიმი ამ ანგარიშით დამთავრდა. შესვენების შემდეგ მეათე წუთზე სტადიონი კვლავ ტაშმა შეაზანზარა. მესამე გოლის ავტორს—პელეს აღფრთოვანებით მიესალმებოდა ყველა, ჩვენც—უცხოელები—და მასპინძლებიც.

მე იშვიათად მინახავს ასეთი ლამაზი გოლი: პელეს ბურთი მიაწოდეს, როცა ის სამი მოწინააღმდეგე მცველით გარშემორტყმული ზურგით იდგა კარისაკენ. მან ბურთი გულზე მიიღო, თავს უკან გადაიგდო, მოტრიალდა და ბურთს დაშვება არ აცალა, ისე დაარტყა კარში. რა თქმა უნდა, სვენსონი უძლური იყო ამ ბურთის წინაშე და არც მის პარტნიორებს—მცველებს შეეძლოთ და-

ხმარება. პელემ მთელი ეს მანიპულაცია ბურთით შეასრულა რატისტულად, როგორც ჟონგლიორმა.

შედეგში მთელი თავიანთი ძალები გადაისროლეს გარინჩასა და პელეს წინააღმდეგ საბრძოლველად, მაგრამ ბრაზილიელებმა ახლა თამაშში მთელი სიმძლავრით ჩართეს მარცხენა ვარემარბი—ზაგალო, რომელმაც სწრაფად გამოიყენა მასპინძელთა მცირე შეცდომა და ანგარიში 4-მდე აიყვანა.

35-ე წუთზე შედეგში თავიანთ საჯარიმო მოედანზე აშკარად დაარღვიეს წესი, მაგრამ მ. გიგმა არ დანიშნა პენალტი და ბურთი მოედნის გარეთ გამოიტანა. შევეციის ფეხბურთელები სწრაფად გადავიდნენ შეტევაზე და სიმონსონმა გაიტანა კიდევ გოლი, თუმცა ბრაზილიის გუნდის მცველები ხელაწეულნი სამართლიანად ელოდნენ მსაჯის სასტვენს „თამაშვარე“ მდგომარეობის გამო.

ახე ტიროდა გაბუჯი პელე მიყრდნობილი თავისი უფროსი მეგობრის, დიდის მხარზე. ამოდ ამშვიდებენ მას ელმარი და გარინჩა— დიდმა სიხარულმა ცრემლები იცის.

სულ რამდენიმე წამი აკლდა მატჩის დამთავრებას, როცა პელემ აკრობატულ ნახტომში კიდევ ერთი ულამაზესი და მეტად ძნე-

ლი ბურთი გაიტანა. დრო ამოიწურა. თამაში მოიგო ბრაზილიის ნაკრებმა ანგარიშით 5:2.

ეს იყო ლირსეული ჩემპიონის მიერ მოგებული ფინალი. ბრაზილიელებს გულწრფელად მიესალმნენ შვედი ფეხბურთელები და მეფე გუსტავ ადოლფი. დაფდაფები გამაყრუებლად უკრავდნენ, მინდორზე ზღვად ღელავდნენ ფოტო და კინოკორესპონდენტები და მათს შორის თითქოს ცურავდნენ სიხარულით გაოგნებული ბრაზილიელები. ისინი ეხვეოდნენ ერთმანეთს, კოცნიდნენ და... ტიროდნენ. დიახ, დიახ, მარცხენა გარემარბი ზაგალო, მეკარე ეილმარი და ქაბუკი პელე სახალხო ტიროდნენ.

ბრაზილიელმა ფეხბურთელებმა საყოველთაო სიმპათია მოიპოვეს არა მარტო შესანიშნავი თამაშით, არამედ თავაზიანი, უადრესად კორექტული საქციელითაც. ფინალური მატჩის მოგების შემდეგ მათ შვედის ეროვნული დროშით ხელში შემოიჭრბინეს გარს ტრიბუნებს.

შემდეგ, როცა ეს პირველი ექსცესები მიწყნარდა, გუსტავ ადოლფმა სურათები გადაიღო ბრაზილიის ფეხბურთელებთან ერთად, „ფიფას“ პრეზიდენტმა ა. დრიურიმ ჩემპიონებს გადასცა ეიულ რიმეს თასი, რის შემდეგ რამდენიმე ბრაზილიელმა ფეხბურთელმა ფინალის ორგანიზატორის—შვედის სახელმწიფოს პატივსაცემად ამ ქვეყნის დროშით ხელში შემოიჭრბინა სტადიონი.

მსოფლიოს პირველობა დამთავრდა. ოქროს თასს გამოუჩნდა ახალი, საესებით კანონიერი მფლობელი—ბრაზილიის ნაკრები.

გვიან სალამოს, სასტუმრო „მალმეს“ ვრცელ დარბაზში მოეწყო სხვადასხვა სახელმწიფოთა დელეგატების ბანკეტი. საერთო დროსტარებასა და მზიარულებაში შემოგვესწრნენ ჩვენი ნაცნობე-

პი—ბრაზილიელი ფეხბურთელები. კარგა ხანს ვისხედით ერთად, ქალაქებში ვხაზავდით და ვიხსენებდით განვლილი მატჩის პერიოდს. რომელიღაც ჩვენგანმა პელეს გააასენა მის მიერ გატანილი ბესამე ბურთი და გაოცება გამოხატა მისი უმაღლესი ოსტატობის მიმართ.

პელემ მორიდებულად გაიღიმა და მოგვაგონა, რომ მას საშუალება არ ჰქონდა ბურთის უფრო უბრალოდ გატანისა და ამიტომ მიმართა ამ უკიდურეს ზომას—აკრობატიკას.

დავიშალეთ ნაშუალამეგს, მაგრამ არც ერთი ბრაზილიელი ფეხბურთელი არ დამთვრალა, თუმცა საამისოდ მათ საბაზიკ ჰქონდათ, დროცა და უფლებაც.

* * *

თითქმის ყოველი მსოფლიო ჩემპიონატის დამთავრების შემდეგ ფეხბურთის სპეციალისტები გამოთქვამდნენ სრულიად საწინააღმდეგო შეხედულებებს გამარჯვებულთა შესახებ. მაგალითად, 1954 წლის პირველობის შემდეგ, როცა გერმანელებმა ფინალში დაამარცხეს უნგრეთის უძლიერესი გუნდი, პრესაში დიდი ხნის განმავლობაში არ შემწყვდარა ხმაური იმის შესახებ, რომ ნამდვილ ჩემპიონს სინამდვილეში მხოლოდ მეორე ადგილი შეხვდა, რომ გერმანელებს საოცრად წყალობდათ ბედი და ა. შ.

ამჯერად კი ორი აზრი არ ყოფილა: ჩემპიონობა ჩემპიონს ხვდა წილად.

საინტერესოა, რას წარმოადგენს ბრაზილიის გუნდი საერთოდ და მისი წევრები ცალკეა.

ბრაზილიის ნაკრები შედგენილია 8 სხვადასხვა კლუბის მოთამაშეთაგან. ერთის შეხედვით, ძნელია ასეთი ქრელი შემადგენლობის შეთამაშება ერთ კოლექტივად, მაგრამ ფეხბურთელთა უმაღლესი ტექნიკა და თამაშის კულტურა საშუალებას იძლევა ნაკრები შედგეს უმეტესწილად, ზედმეტ გართულებათა გარეშე. ბრაზილიის გუნდში არიან ე. წ. ასაკგადაცილებული ვეტერანები და ჯერ სულ ახალგაზრდა ფეხბურთელები, მაგრამ ეს კოლექტივი ხანდაზმულობისა და სიახალგაზრდავის მეტად მარჯვე შეხამებას წარმოადგენს. გუნდში ყველა ფუნქცია ზედმიწევნით მიზანშეწონილადაა განაწილებული და თავისი საქმე ყველამ ხუთი თითვეთ იცის—ვეტერანმაც და ახალგაზრდამაც.

დიდი ხნის განმავლობაში მიჩნეული იყო, რომ სისტემა 1+4+2+4 დაცვითია, მაგრამ ბრაზილიის გუნდის მაგალითზე ჩვენ ერთხელ კიდევ დავრწმუნდით, რომ ეს სულაც არაა დაცვითი სისტემა. პირიქით, ესაა მეტად მოქნილი და მოძრავი სისტემა, სადაც

გუნდი სრული ძალებით მოქმედებს როგორც დაცვაში, ისე თავდასხმაში. იყო შემთხვევები, როცა ბრაზილიელები დაცვაში მონაშაშის შემადგენლობით იბრძოდნენ და სულ რამდენიმე სულს შემდეგ ამდენივე მონაშაშე იმყოფებოდა მოწინააღმდეგის საჯარიმო მოედანზე.

ბრაზილიელები დაცვიდან შეტევაზე გადადიან მშვიდად, ყოველგვარი ჩოჩოლისა და ზედმეტი აჩქარების გარეშე. ბურთის გადაცემათა რაოდენობა ერთი კარიდან მეორემდე ზოგჯერ 10-12-ს აღწევს და იშვიათად, რომ ბურთი გადაეცეს საეგებიოდ — მისამართი ყოველთვის ღია მონაშაშეა.

თამაშის უმაღლესი ტექნიკა ამ გუნდში შერწყმულია კოლექტიურობასთან. ბრაზილიელები ცდილობენ თამაშონ მარტივად და უბრალოდ, მაგრამ თუ საჭიროა, მათ ისეთი ფოკუსების გაკეთება შეუძლიათ, რომ თავი ცირკში გეგონებათ. თუ ბრაზილიელმა ფეხბურთელმა ქუსლით თამაშა, ან ხელებზე თავდაყირა დამდგარმა გადაიტანა ბურთი, ეს იმას ნიშნავს, რომ მას სხვა გზა არა ჰქონდა.

ყველაფერი ეს ბრაზილიელ ფეხბურთელებს შეთვისებული აქვთ ბავშვთა იმ „ველურ“ გუნდებში, რომელთა რაოდენობა ამ ქვეყნის ქუჩებში, მინდვრებსა და პლატებზე ათეულ ათასებს აღწევს. აქედან იწყება მათი გზა მსოფლიო ჩემპიონობისაკენ. ამიტომია, რომ ბრაზილიის ნაკრებში თითქმის არ არსებობს ცნება — ძირითადი და სათადარიგო მონაშაშე. აქ ყველა თანაბარი ძალისაა, მაგალითად, მაცოლა, და სორდი, პელე № 2 და სხვანი ბეგრის აზრით უფრო ძლიერადაც თამაშობენ, ვიდრე ფინალური მატჩის მონაწილენი.

მაინც, შეიძლება დაისვას ასეთი კითხვა: ვინაა ყველაზე შესანიშნავი ფეხბურთელი ბრაზილიის გუნდში, ვის ეკუთვნის მასში წამყვანისა და ორგანიზატორის როლი?

ამ კითხვაზე მე ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე გავცემ პასუხს: ესაა დიდი — ბრწყინვალე ფეხბურთელი, თავისი გუნდის სული და გული. მისი მთავარი დირიჟორი. ბრაზილიაში ამ ფეხბურთელს კოლოსალური ავტორიტეტი აქვს და მას ყველაზე მეტ ფულს უხდიან, თუმცა მთელი სეზონის განმავლობაში 8-10 მატჩში თუ მონაწილეობს. მხოლოდ მაშინ, როცა კლუბს აუცილებელი მოსაგები მატჩი აქვს.

დიდი თამაშობს უკიდურესად ეკონომიურად, გააზრებულად, ჰკვიანურად. იგი იშვიათად ურტყამს კარში და ამჯობინებს სხვამ გაიტანოს გოლი, ოღონდ კი გაიტანოს. საამისოდ დიდი ისეთ კომ-

ბინაცეებს ხლართავს მინდორზე, რომ მოწინააღმდეგე დაბნეულ დარბის ერთი მოთამაშიდან მეორისაკენ. მაგრამ თუ საჭიროა, დიდში ისეთი გოლების გატანაც იცის 20-30 მეტრის მანძილიდან როგორც მან გაიტანა ნახევარფინალში საფრანგეთთან.

დიდი სწრაფად არ დარბის. იგი ნელა მოძრაობს, როგორც ახერხებს თავისუფლად დარჩენას, ბურთს ამუშავებს რბილად. წყნარად. მისგან უხეშობა წარმოუდგენელია — დიდი უაღრესად თავაზიანია მინდორზე.

დაცვითი ოპერაციების წარმოებისას დიდი ჩამოდის საჯარიმო მოედანთან, აქ დებულობს ბურთს და აკადემიური სიმშვიდით იწყებს მის გათამაშებას.

დიდის განსაკუთრებით უყვარს ბურთის გადაცემა მარჯვენა ფრთაზე, გარინჩასაკენ. ეს უკანასკნელი კი ნამდვილი ფენომენია. თუ გარინჩამ ბურთი მიიღო, ძნელად რომ მცველმა მოახერხოს მისი წართმევა.

დიდი ისვენებს. წინაა მძიმე, დაბნეული მატჩი. საჭიროა სიმშვიდე, ნერვების დაწყნარება.

გარინჩა არასოდეს არ მირბის ცარიელი, ადგილისაკენ. იგი ჯიქურ, წარმოუდგენელი სითამაშით (სხვა სიტყვა რომ არ ვიხმარო) მიდის პირდაპირ მცველისაკენ, თითქოს უნდა შეეჩხოს მას, მერე თვალის დახამხამებაში უკეთებს რომელიმე ფინტს, რომელიც მას მრავლად აქვს არსენალში, და ელვასავით გადის კართან. მისთვის არაერთი მნიშვნელობა არა აქვს ერთი მცველი იქნება მის წინ, ორი, თუ სამი. ბრაზილიელთა მარჯვენა გარემარბის დაქერა შეუძლებელია. შეიძლება ითქვას, რომ ესაა ერთადერთი ფეხბურთელი ბრაზილიის გუნდში, რომელიც ინდივიდუალურად თამაშობს, მაგრამ მას აქვს ამისი უფლება. გარინჩას ცალი ფეხი მეორეზე ოდნავ მოკლე შკონია და მაშინაც, როცა იგი უბურთოდ დგას, ისეთი შეხედულება აქვს, თითქოს რაღაც ფინტს აკეთებდეს.

როცა გარინჩა ბურთიანად მირბის, მცველი უკან იხევს, ხოლო ნახევარმცველი პარტნიორის მისაშველებლად მირბის. გარინ-

ჩა თავის „ულუფა“ 2 კაცს, როგორც წესი, ატყუებს და აწოდებს ცენტრში თავისუფლად დარჩენილ ვაგას ან პელეს. თუ ვაგამ არ შეაგდო ბურთი, მას შეაგდება პელე. თუ პელემ არ შეაგდო— შეაგდება ვაგა. ეს კანონია. თუ მცველებმა შეძლეს ბურთის მოგერიება, ბრაზილიელები მას აწვდიან დიდის და მთელი ეს ამბავი ისევ თავიდან იწყება.

დიდისა და გარინჩას ყოველ მოძრაობას თვალს არ აცილებს ცენტრალური თავდამსხმელი ვაგა. იშვიათად, რომ ფეხბურთელს

განვიღო მსოფლიო ჩემპიონატში ბრწყინვალედ ითამაშა ბრაზილიელთა მარჯვენა გარემარბმა გარინჩამ.

ჰქონდეს ისეთი ორიენტაციისა და მინდორზე შექმნილ ვითარებაში გარკვევის უნარი, როგორც ვაგას აქვს. მას უბურთოდ, მხოლოდ ადგილის შერჩევაში შეუძლია მოწინააღმდეგის მოტყუება. ვაგა განუწყვეტლივ მოძრაობს. ბევრს მუშაობა, ზედმიწევნით, დეტალურად აქვს შესწავლილი თავისი მეგობრების თამაშის ნიუანსები. ვაგა შესანიშნავად თამაშობს თავით და შეუცდომლად ურტყამს კარში.

მარცხენა შუამარბი პელესულ 17 წლის ჭაბუკია. იგი „ელამენგომ“ იბოგა სადღაც პროვინციაში და სულ მალე მიიღო ბრწყინვალე ფორვარდი. პელემ არ იცის რაა შეცდომა. იგი

გასაკვირი აღლოთი გრინობს არა მარტო თავისი პარტნიორების, არამედ მოწინააღმდეგეთა ჩანაფიქრსაც. შუა თამაშში პელეს უცებ მოწყდება ადგილს და არც უყურებს ბურთს, ისე მირბის „სადღაც“. ვაგა წამი და ამ „სადღაცაში“ ეშვება ბურთი, რომელსაც ეს ზანგი სურვილისამებრ იმორჩილებს თავით, ფეხით, მკერდით, ბარძაყით და... ასე წარმოიდგინეთ ზურგითაც კი. პელეს აბსოლუტურად არა აქვს შიშის გრძნობა და ყველაზე უხეშ მცველთანაც კი პირისპირ თამაშობს, გარდა ამისა, მას უყვარს ყველაზე ნეწვავე და რისკიან გაგრძელებათა ამორჩევა. არ შეიძლება, რომ პელეს დააგვიანდეს შეტევაში, ან დააყოვნოს გოლის გატანა.

ზაგალო, მარცხენა გარემარბი, არ გამოირჩევა რაიმე თავისებური მონაცემებით, მაგრამ მას თამამად შეგიძლიათ მიაწეროთ ყველა ზემოჩამოთვლილ მოთამაშეთა თვისებები და მიიღებთ უმა-

ლღესი კლასის მარცხენა გარემარბს, რომელსაც ბრაზილიელები ვერაფრით ვერ ელევინ.

გუნდში შედარებით სუსტია მეკარე ჟილმარი, მაგრამ დაცვას წუნი არა აქვს. აქ გამოირჩევა ბელინი—ფიზიკურად ძლიერი, გაბედული, ტაქტიკურად უნაკლო მოთამაშე. იგი ისე დაეჯახება მოწინააღმდეგეს და წააქცევს მას, რომ ჯარიმას არ მიიღებს. არ მიიღებს იმიტომ, რომ ბელინი ზუსტად იცავს ათლეტური ბრძოლის კანონებს. ორივე სანტოსი, ორლანდო, ზიტო, და სორდი თამაშობენ უკიდურესი ყურადღებით, ურთიერთდაზღვევით, სწრაფად. ისინი ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რომ მოწინააღმდეგეს არ მიეცეს კარში დარტყმის საშუალება.

ბრაზილიის ნაჯრების საოცარი ფორეარდი, „შავ მარგალიტად“ მოდიებული პეფე. მას ფეხბურთის გარდა უყვარს მუსიკა და ხშირად უკრავს ჯაზ-ორკესტრში.

ბრაზილიის გუნდის მცველები ერიდებიან კარიდან ბურთის ძლიერად მოგერიებას. ისინი ან მეკარეს აწვდიან ბურთს, ან რბილად გადასცემენ წინ ან გვერდზე მღვარ მოთამაშეს, რათა იგი საბოლოოდ დიდისთან მოხვდეს. როცა ბურთი დიდისთანაა, გუნდი მაშინვე წყნარდება—იწყება შეტევა. ყოველი გატანილი ბურთის შემდეგ ბრაზილიელები გახარებულნი ეხვევიან და კოცნიან გოლის ავტორს.

* * *

მეორე ფინალისტმა—შვეციის გუნდმა—ჩენზე ნაკლები შთაბეჭდილება დატოვა, თუმცა ემიგრირებულ ფეხბურთელთა დაბრუნების შემდეგ შედეგები გაცილებით გაძლიერდნენ და დიდის მონდომებითა და ენერგიით თამაშობდნენ. ბეგმარკი, ჰამრინი, ლიდჰოლმი, სიმონსონი, გუსტავსონი, გრენი მრავალ საერთაშორისო ტურნირში გამოცდილი მებრძოლები არიან, რომლებიც კარგად იცნობენ ყოველ მოწინააღმდეგეს და იციან მათი სუსტი მხარეების გამოყენება. გარდა ამისა, შედეგები თავიანთ ქვეყანაში თამაშობდნენ და მაყურებელთა უდიდესი ენთუზიაზმი მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენდა მათს წარმატებაში.

მე ძლიერ მომეწონა საფრანგეთის გუნდი. განსაკუთრებით თავდასხმა. ფეხბურთის ნამდვილი პროფესორია რაიმონ კობა, რომელიც უდიდესი ხელოვნებით წარმართავს თავისი გუნდის ნაიერიშო ოპერაციებს. შესანიშნავია ფრანგების მთავარი „ბომბარდირი“ ჟიუსტ ფონტენი. იგი დაუღალავად მუშაობს მინდორზე, სულს უწუხებს მოწინააღმდეგეს და თუ მცველებს წამით მაინც დარჩათ ღია ადგილი კარისაკენ—ფონტენი მათ ამას არ აპატიებს. მას საშინელი ძალის დარტყმა აქვს.

აი ასეთი შთაბეჭდილება დამრჩა მსოფლიო პირველობის პრიზიორებზე. რაც შეეხება ჩვენს გუნდს, ეს უკვე ცალკე თემაა. მე მისი თამაში შევციაში არ მინახავს, ამდენად, ჩემთვის ძნელია ჩატარებული მატჩების ანალიზირება, მაგრამ ერთი ცხადია, ყველაზე ძნელ ქვეჯგუფში ზედიზედ ჩატარებულმა თამაშებმა თითქმის ერთიდაიგივე შემადგენლობით გუნდი დაღალა და დაუჭვეითა ბრძოლისუნარიანობა. მაგრამ ისეთ ტურნირში, როგორც მსოფლიო პირველობაა, არ შეიძლება 11-13 კაცის შემადგენლობით თამაში. გუნდს უნდა ჰყავდეს სრულფასოვანი რეზერვი და ისიც დიდი რაოდენობით, როგორც ეს, მაგალითად ბრაზილიას ჰყავდა. უამისოდ შეუძლებელია წარმატებაზე ფიქრიც კი.

საბჭოთა კავშირის ნაკრების თამაში მე ვნახე 18 მაისს მოსკოვში ინგლისის გუნდის წინააღმდეგ. რა დასამალია, გუნდმა მაშინ არ დატოვა კარგი შთაბეჭდილება და ანგარიში 1:1 სრულიადაც არ ასახავდა ძალთა ნამდვილ შეფარდებას მინდორზე. უდავოა, მას შემდეგ გუნდში ბევრი რამ გაკეთდა და, მიუხედავად მთელი რიგი ცვლილებებისა ძირითად შემადგენლობაში, საბჭოთა ფეხბურთელებმა შეძლეს მეოთხედფინალში გასვლა ისეთი ძლიერი ქვეჯგუფიდან, როგორიც მეოთხე იყო. მოგება ავსტრიის ძლიერ გუნდთან, საპატიო დამარცხება ბრაზილიელებთან, ერთი ფრე (ისიც უსამართლო პენალტის წყალობით) ინგლისელებთან და ერთიც გამარჯვება, ეს არც ისე იოლი საქმეა.

ეს სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ საბჭოთა გუნდის გამოსვლა განვიღო ჩემპიონატში დამაკმაყოფილებელი იყო. არა. ჩვენი ქვეყნის სპორტულ საზოგადოებრიობას სრული უფლება აქვს მოთხოვოს თავის საუკეთესო ფეხბურთელებს გაცილებით უკეთესი თამაში და უფრო მაღალი მაჩვენებლები.

უპირველეს ყოვლისა, მოთამაშეთა შესახებ. ჩვენ ახლა არა გვყავს ბრწყინვალე, ექსტრა-კლასის ფეხბურთელები, უამისოდ კი ასეთი მასშტაბისა და სიძლიერის ტურნირებში გამარჯვება წარმოუდგენელია. 11 მოთამაშის „საშუალო დონე“ საქმეს არ შევლის,

რაც არ უნდა თავგამოდებით იმუშაონ მათ მინდორზე. რომ არ ელაპარაკოთ ბრაზილიის გუნდის შესანიშნავ ანსამბლზე, ასეთი მოთამაშეები ჰყავს ყველა გუნდს, რომელიც კი რაიმე რეალურ ძალას წარმოადგენს ფეხბურთის ასპარეზზე (ჩვენს გუნდში გამონაკლისს წარმოადგენენ მეკარე იაშინი და ნახევარმცველი ვოინოვი).

XV ოლიმპიური თამაშების შემდეგ, სადაც ჩვენი გუნდის გამოსვლა წარმატებით დამთავრდა, ბევრს მიაჩნდა, რომ ცალკეულ უძლიერეს მოთამაშეთაგან ნაკრების შედგენა არაა ხელსაყრელი და უფრო მიზანშეწონილია ნაკრების შექმნა ერთი რომელიმე კლუბის ბაზაზე.

შეეცდით ტურნირმა კი ცხადჰყო, რომ მთავარია ფეხბურთელი ტექნიკურად იყოს მაღალხარისხოვანი და მათი შეთამაშება ყოველთვის შესაძლებელია. მოთამაშის ტაქტიკური დახელოვნება უნდა ხდებოდეს არა ნაკრები გუნდის საწვრთნელ შეკრებებზე, არამედ კლუბებში. ბრაზილიაში, მაგალითად, ეროვნული ჩემპიონატი სრულიადაც არ ტარდება და ყოველი შტატი თვითონ ატარებს პირველობას. და აი ამ ქვეყნის მრავალი კლუბიდან შეკრიბეს ე. წ. „ვარსკვლავები“, რომლებსაც სრულიადაც არ გასჭირვებიათ იმიტომ, რომ მათი ტექნიკა უნაკლოა, ხოლო ტაქტიკურ განათლებას ისინი თავიანთ კლუბებში საკმარისად იძენენ. კიდევ მეტიც, შედეგებს გუნდში ჰყავდათ ფეხბურთელები, რომლებიც წლების განმავლობაში სხვა ქვეყნებში თამაშობენ და ამას მათთვის სრულიადაც არ შეუშლია ხელი მეორე ადგილის აღებაში.

მთავარია მოთამაშეთა ინდივიდუალური ტექნიკა. ჩვენში ამის შესახებ ბევრს ლაპარაკობენ, მაგრამ ლაპარაკი გაცილებით მეტია, ვიდრე საქმე. ტექნიკის ათვისება უნდა ხდებოდეს არა 17-18 წლის ასაკში, არამედ გაცილებით, გაცილებით ადრე, 8-10 წლის ასაკში. რასაკვირველია, 8 წლის ბავშვს არაფერია დაუწყებლად ტექნიკური ილეთების სწავლებას, მაგრამ იგი თვით უნდა აკეთებდეს ამას ეზოში. მინდორზე, ყოველ მოხერხებულ ადგილას. ასე იწყებენ თამაშს ბრაზილიის პლაჟებზე და მინდორებზე ათეულ ათასობით ბავშვები. შემდგომში, უკვე 17-20 წლის ასაკში ჰყავთ ისეთი კოორდინაციის, გორიცაა, ვთქვათ, პელე ან გარინჩა.

მაგალითისათვის მოვიყვან ბრაზილიის გუნდის მაისის თვის საწვრთნელ გრაფიკს. 1. ერთობლივი წვრთნა. 2. დასვენება. 3. ინდივიდუალური წვრთნა. 4. მატჩი პარაგვაისთან რიო-დე-ჟანეიროში. 5. გამგზავრება სან-პაულუსში. 6. ინდივიდუალური წვრთნა 7. მატჩი პარაგვაისთან. 8. დასვენება. 9-10. ინდივიდუალური წვრთნა. 11. ერთობლივი წვრთნა. 12-13. ინდივიდუალური წვრთნა.

14. მატჩი ბულგარეთის გუნდთან სან-პაულუში. 15. დაბრუნება რიო-დე-ჟანიროში. 16-17. ინდივიდუალური წვრთნა. 18. მატჩი ბულგარეთის გუნდთან. 19. დასვენება. 20. ინდივიდუალური წვრთნა. 21. გაფრენა ევროპაში. აი რაოდენ დიდ ყურადღებას აქცევენ ბრაზილიელები ინდივიდუალურ წვრთნას და ეს მაშინ, როცა ტექნიკაში მათ იოტისოდენა ხარვეზიც კი არა აქვთ.

ე. ი. ტექნიკის ათვისებაზე მუშაობა საჭიროა ბავშვობიდან, ხოლო შემდეგში, ორგანიზმის ზრდასთან ერთად უნდა ხდებოდეს მისი განმტკიცება. ჩვენში კი ხშირად ისე ხდება, რომ ფეხბურთელი „ა“ კლასის ოსტატებში თამაშობს, მწვრთნელს კი მასთან მუშაობა უხდება ტექნიკის ანბანურ ელემენტებზე.

კიდევ ერთი სერიოზული შეცდომა: ცნობილია, რომ ყოველ ბავშვს, რომელიც ფეხბურთს თამაშობს, აქვს რაღაც თავისებურება. სპეციფიკურობა, რომლითაც იგი გამოირჩევა ტოლები-საგან. სწორედ ამითაა იგი ძლიერი და აი, როცა ეს ჭაბუკი ფეხბურთელი მიდის საკლუბო გუნდში, მწვრთნელი მასთან მუშაობას იწყებს საერთო გეგმით, ყურადღებას არ აქცევს მის ინდივიდუალობას და ამის შედეგად ყველანი თამაშობენ ერთნაირად, სტანდარტულად, შაბლონის მიხედვით. აქედანაა სწორედ ის „საშუალო დონე“, რომელზეც ზევით ვილაპარაკეთ.

ნორჩ ფეხბურთელს საშუალება უნდა მიეცეს ივარჯიშოს ისე, როგორც ის ბავშვობიდანაა მიჩვეული (საჭიროა მხოლოდ სწორი გეზის მიცემა), მან უნდა გამოიჩინოს მეტი ინიციატივა, მეტი შემოქმედება და სითამამე. ჩვენში კი ახალგაზრდა ფეხბურთელებს თავიდანვე აჩვენებენ ქულებისათვის თამაშს, სტემატიზმსა და წინასწარ შემზადებული „რეცეპტის“ მკაცრად შესრულებას.

ყოველი ახალი მწვრთნელი ფეხბურთელისაგან მოითხოვს ითამაშოს ისე, როგორც მას სურს, და თუ ჭაბუკმა გამოიცვალა რამდენიმე მწვრთნელი, მას საკუთარი აღარაფერი რჩება. ეს უკვე ნამდვილი „საშუალოა“. დღესდღეობით კი საშუალო უკვე ცუდსა ნიშნავს.

მწვრთნელების მიერ მთელი რიგი შეცდომები იქნა დაშვებული გუნდის დაკომპლექტებისა და მომზადების, აგრეთვე თვით მატჩების მსვლელობის პროცესში.

მაგრამ სწორი არ იქნებოდა ხელაღებით და ერთის მოქნევით გვეთქვა: ჩენი ფეხბურთი არ ვარგა იმიტომ, რომ მსოფლიო პირველობაზე წავაგეთ მეოთხედფინალში. საბჭოთა ფეხბურთი წინ მიდის, პროგრესის გზაზეა. ამის დასამტკიცებლად შეიძლება გავიხსენოთ ჩინებულად ჩატარებული საერთაშორისო მატჩები შვეიციის,

უნგრეთის, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის, საფრანგეთის
ნაკრებ გუნდებთან, საკლუბო გუნდების გამარჯვებები, ოლიმპი-
ური ოქროს მედლები 1956 წლის თამაშებში და ა. შ. მაგრამ
წარმატებებმა თავბრუ არ უნდა დაგვახვიოს, საჭიროა შეცდომათა
გამოსწორება, წარუმატებლობათა სერიოზული ანალიზი, დაულა-
ლავი მუშაობა ტექნიკური ჩამორჩენის სრული ლიკვიდაციისა-
თვის.

საჭიროა შემოქმედებითად ავითვისოთ და გადმოვიღოთ ყველა-
ფერი ის დადებითი, რაც მსოფლიო პირველობაზე იქნა დემონ-
სტრირებული, კიდევ უფრო წინ წაგწიოთ ჩვენი სამამულო ფეხ-
ბურთი, რომელსაც შესანიშნავი საწყისები და ტრადიციები გა-
აჩნია. როცა ზევით ლაპარაკი გვქონდა ჩვენში ექსტრა-კლასის ფეხ-
ბურთელთა „დეფიციტის“ შესახებ, არ უნდა დავიფიწყოთ, რომ
ასეთი ვარსკვლავები გვყავდა. გ. ფედოტოვი, ვ. ბობროვი, ნ. დე-
მენტიევი, ა. პონომარიოვი, ვ. ტროფიმოვი, ვ. ნიკოლაევი, ლ. სო-
ლოვიოვი, მ. სემიჩასტნი და სხვანი სწორედ ასეთ ფეხბურთელებს
წარმოადგენდნენ. ჩვენ კიდევ უნდა აღვზარდოთ ახალი ფედოტო-
ვები.

მსოფლიო პირველობის გაკვეთილები დეტალურად უნდა იქნას
შესწავლილი. არც ერთი წუთით არ უნდა დავიფიწყოთ, რომ წი-
ნაა ევროპის პირველობა, წინაა დიდი შეჯიბრებები, სადაც
საბჭოთა ფეხბურთელებმა კვლავ უნდა აჩვენონ თავიანთი ნა-
მდვილი სახე.

ნ ა რ ე ვ ი

ჯენტლმენური სიტყვა

რამდენიმე შედემა ფეხბურთელმა ჯერ კიდევ ფინალური თამაშების დაწყებამდე ოფიციალურად განაცხადა, რომ თუ შევეციის ნაკრები ფინალში გავიდოდა, ისინი სამართლებლით გადაიპარსავდნენ თმას.

შედეგები მართლაც გავიდნენ ფინალში და როგორც ეს ქეშმარიტ ჯენტლმენებს შეეფერება, ფეხბურთელებმა პატიოსნად შეასრულეს სიტყვა: გაზეთებში მოთავსებული იყო ვეება სურათები, სადაც ელეგანტურად ჩაცმული ულამაზესი ქალები თმას პარსავდნენ მზიარულად მომლიმარ ფეხბურთელებს.

ფინალში ისინი ხოტორა თავებით თამაშობდნენ.

მსოფლიოს ნაკრები

VI მსოფლიო ჩემპიონატის დამთავრების შემდეგ სპეციალისტთა მიერ შედგენილ იქნა ე. წ. „ჩვენი პლანეტის ნაკრები,“ რომლის შემადგენლობაში შევიდნენ: მეკარე—ჰარი გრეგი (ჩრ. ირლანდია); მცველები—ორუარ ბეგმარკი (შვეცია), ბენგტ გუსტაფსონი (შვეცია), ნილტონ სანტოსი (ბრაზილია); ნახევარმცველები—იური ვოინოვი (სსრ კავშირი), ჰორსტ შიმანიაკი (გფრ); თავდამსხმელები—მანოელ ფრანცისკო დოს სანტოსი—„გარინჩა“ (ბრაზილია), ვალდირ პერეირა—„დიდი“ (ბრაზილია), რაიმონ კოპა (საფრანგეთი), ევალდო ალფეს სანტა-როსა—„პელე“ (ბრაზილია), ლენარტ სკოგლუნდი (შვეცია).

სიტყვა — სიტყვაა

პარიზის ცენტრში დგას ლამაზი სამსართულიანი შენობა, რომელსაც აწერია „ბ-ნ დორიოს მოდების ატელიე.“

მსოფლიო პირველობის დაწყების წინ ატელიემ ოფიციალურად გამოაცხადა, რომ თუ საფრანგეთის გუნდი მოიპოვებს ჩემ-

პიონობას, ბ-ნი დორიო ნაკრების წევრების მეუღლეებს ან საცო-
ლეებს საკუთარ ხარჯზე საგანგებოდ შეუქერავს ძვირფას კაბებს.

როგორც ცნობილია, საფრანგეთის ფეხბურთელებმა ჩემპიონა-
ნატი დაიკავეს მხოლოდ მესამე ადგილი, მაგრამ ფირმამ არ გა-
ტეხა სიტყვა. ბ-ნმა დორიომ გუნდის სახელზე დეპეშა გაგზავნა
სტოკჰოლმში: „მოვილოცავთ საპრიზო ადგილს. ქალბატონებს შე-
უძლიათ მობრძანდნენ კაბების მოსაზომებლად.“

ზეიმი ბრაზილიაში

ბრაზილიელ ფეხბურთელთა ეროვნული ნაკრების სამშობლოში
ჩამოსვლის დღე—2 ივლისი პრეზიდენტმა კუბიჩეკმა არასამუშაო
დღედ გამოაცხადა. თვითმფრინავს, რომლითაც მოემგზავრებოდნენ
ჩემპიონები, მოყვებოდა საპატიო ესკორტი—15 რეაქტიული გამა-
ნადგურებელი.

აეროდრომიდან რიო-დე-ჟანეიროში შესვლა შეუძლებელი აღ-
მოჩნდა: ოცკილომეტრიანი გზატკეცილი გაქედილი იყო ათიათასო-
ბით გულშემატკივართ და ქალაქის მერი იძულებული შეიქნა ემოც-
ნა შეეუღმფრენი, რათა მოესწრო აეროდრომზე მისვლა.

თვითმფრინავიდან გადმოსულ ფეხბურთელებს არ აცდიდნენ
მანქანებში ჩასხდომას და ხელით მიჰყავდათ ქალაქისაკენ. ამის გა-
მო მთელი ეს საზეიმო მსვლელობა 4 საათზე მეტს გაგრძელდა.
სალამოს პრეზიდენტის სასახლეში უნახავი ზეიმი მოეწყო. ქალაქის
ქუჩები, მოედნები, პარკები სადღესასწაულოდ იყო მორთული,
ფეიერვერკი დილამდე ანათებდა არემარეს, არც ერთი სახლის კა-
რი არ დაკეტილა მთელი ღამის განმავლობაში.

ბრაზილიელთა ეროვნული ზეიმი 15 დღეს გაგრძელდა.

სიხარულის მსხვერპლნი

პირველობის ფინალური მატჩის დღეს რიო-დე-ჟანეიროში მოკ-
ლულ იქნა 6 კაცი.

ტაქსის მძღოლს ადოლფო გონსალესს ხელში შემოაკვდა მო-
კამათე, რომელმაც ეკვი გამოთქვა ბრაზილიის გუნდის გამარჯვე-
ბაზე. პოსტზე მდგარი პოლიციელი მოკლა თავდავიწყებამდე მი-
სულმა გულშემატკივარმა შეედების მიერ გატანილი პირველი გო-
ლის შემდეგ. დანარჩენები გასრისა ბრბომ, რომელიც რეპორტაჟს
უსმენდა ქალაქის ქუჩებში.

9. ბ. პაიჭაძე, ბ. ქორჭია

ნილტონ სანტოსის სანაძლეო

ფინალური თამაშების მეორე წრის შემდეგ სტოკჰოლმის ტენის კლუბის სტუდიაში გამოვიდა ბრაზილიელთა მცველი ნილტონ სანტოსი. მან გამოთქვა რწმენა, რომ ბრაზილიის ნაკრები აუცილებლად გავა ფინალში. რეპორტიორმა, რომელიც გადაცემას აწარმოებდა, აქვე დაუღო ნ. სანტოსს ასეთი სანაძლეო: თუ მისი სიტყვა გამართლდებოდა, რეპორტიორი იხდიდა 5 ძროხას და 12 ცხვარს, თუ არა და—ბრაზილიელს გაუპარსავად უნდა ეელო სამი წელი.

სანაძლეო მოიგო სანტოსმა.

ძვირფასი ფეხები

მსოფლიო ჩემპიონატის ერთ-ერთ გმირს წარმოადგენდა 23 წლის „იტალიელი შვედი“ კურტ ჰამრინი. მას ალტაცებაში მოჰყავდა მაყურებელი თავისი ლამაზი, მსუბუქი და, რაც მთავარია, გაბედული თამაშით. კ. ჰამრინი არ ერიდებოდა ისეთ ბრძოლაში შეჭრას, სადაც სულ ადვილად შეიძლებოდა ტრაგემის მიღება.

ყველაფერი ეს პირველ ყოვლისა კ. ჰამრინის პატრიოტიზმით აიხსნება. მაგრამ გარდა ამისა, მას ჩემპიონატის წინ თურმე ფეხები დაუზღვევია ცნობილ ინგლისურ საზოგადოებაში „ლოიდი და კომპანია“, ასე, რომ ტრაგემა ფეხბურთელისათვის აღარ იყო საშიში. საინტერესოა აღინიშნოს, რომ კ. ჰამრინის ფეხები გაცილებით უფრო დიდ ფასად იქნა შეფასებული, ვიდრე ამერიკელი კინოგარსკვლავის მარლენ მონროსი, რომლის ფეხები ქალის ფეხების იდეალადაა აღიარებული.

* * *

ჩემპიონატის ყველაზე ხნიერი მოთამაშე იყო არგენტინელი ლაბროუნა (42 წელი); ყველაზე ახალგაზრდა—ბრაზილიელი „შავი ბრილიანტი“—პელე (17 წელი).

* * *

ვიულ რიმეს ოქროს თასზე უკვე ამოკვეთილია 6 ჩემპიონის სახელი: ურუგვაი, იტალია, იტალია, ურუგვაი, გფრ, ბრაზილია და აღარ რჩებოდა ადგილი 1962 წლის ჩემპიონისათვის. ამიტომ თასს გაუყეთეს ახალი სადგამი, სადაც შეიძლება ჩემპიონის სახელების ამოკვეთა 1990 წლამდე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ბ. ქო რ ქ ი ა

მსოფლიო პირველობა ფეხბურთში	3
თამაში, რომელიც ყველას უყვარს	5
ურუგვაი, 1930 წელი	12
იტალია, 1934 წელი	17
საფრანგეთი, 1938 წელი	21
ბრაზილია, 1950 წელი	24
შვეიცარია, 1954 წელი	27
შვეცია, 1958 წელი	34
ვეროსა	36
სამხრეთ ამერიკა	53
ცენტრალური და ჩრდილოეთი ამერიკა	56
ახია, აფრიკა	58
დიდი ტურნირის წინ	62
რას ამბობდნენ მწვრთნელები	68
16 ფინალისტი	67
ბრძოლა ფინალში	
არგენტინა „თამაშგარე“ მდგომარეობაში. I ჯგუფი	86
ურთუცნობიანი ტურნირი, II ჯგუფი	90
„უგვირგვინო ჩემპიონის“ მარცხი. III ჯგუფი	92
ტიტანთა ბრძოლა, IV ჯგუფი	94
დაღლილობა, დაღლილობა... მეთხუდფინალი	98
მწვანე ჭაბა ბრაზილიელებს (ნახევარფინალი)	100
„ოქროს ქალღმერთი—ფეხბურთის ღმერთებს“ (ფინალი)	102
ბ. [პ ა ი კ ა ძ ე (სპორტის დამსახურებული ოსტატი)	
რა ვნახე შვეიციაში	107
ნარევი	128

Борис Соломонович Пайчадзе

Бичино Родионович Корниа

БОРЬБА ЗА ЗОЛОТУЮ БОГИНЮ

(На грузинском языке)

Художник М. Бердзенишвили

Детизниатат Грузинской ССР

„Накадули“

Тбилиси

1960

* * *

რედაქტორი შ. დარახველიძე

მხატვარი შ. ბერძენიშვილი

მხატვ. რედაქტორი გ. დიკო

ტექნიკური რედაქტორი შ. ლომიძე

კორექტორი შ. მთვრალაშვილი

* * *

გადაეცა წარმოებას 9/XII-59 წ. ხელმოწერილია და-
საბეჭდად 10/III-60 წ. ანაწილების ზომა 6×10. ქა-
ლადის ზომა 60×92¹/₁₆. ნაბეჭდი თაბახი 8,25.

საღირსეცხო-საგამომცემლო თაბახი 6,72.

უფ 00163. შეკვ № 1551. ტირ. 15,000.

ფასი 3 მან.

საჭ. კა 'ცკ-ის გამომცემლობის პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტი“,
თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

Полиграфкомбинат „Комунისტი“ издательства ЦК КП Грузии,
Тбилиси, ул. Ленина № 14.

378/167

